

فهرست

درسنامه تست

دین و زندگی دهم

۱۷	۸	درس اول هدف زندگی
۳۱	۲۴	درس دوم پر پرواز
۴۸	۴۲	درس سوم پنجهای به روشنایی
۶۴	۵۶	درس چهارم آینده روش
۷۹	۷۴	درس پنجم منزلگاه بعد
۹۱	۸۶	درس ششم واقعه بزرگ
۱۰۵	۹۸	درس هفتم فرجام کار
۱۲۰	۱۱۳	درس هشتم آهنگ سفر
۱۳۲	۱۲۶	درس نهم دوستی با خدا
۱۴۹	۱۴۱	درس دهم یاری از نماز و روزه
۱۶۱	۱۵۷	درس یازدهم فضیلت آراستگی
۱۷۱	۱۶۷	درس دوازدهم زیبایی پوشیدگی

دین و زندگی یازدهم

بخش اول

تفکر و اندیشه

درس اول

هدایت الهی

درس دوم

تداوی هدایت

درس سوم

معجزه جاویدان

درس چهارم

مسئولیت‌های پیامبر ﷺ

درس پنجم

امامت، تداوم رسالت

درس ششم

پیشوایان اسوه

درس هفتم

وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مسلمانان، پس از رحلت رسول خدا ﷺ

درس هشتم

احیای ارزش‌های راستین

درس نهم

عصر غیبت

درس دهم

مرجعیت و ولایت فقیه

بخش دوم

در مسیر

درس یازدهم

عزت نفس

درس دوازدهم

پیوند مقدس

پاسخنامه

تشریحی

پاسخنامه

کلیدی

پنجهای به روش‌شناسی

هدف کلی آشنایی با دو دیدگاه در خصوص مرگ و آثار پذیرش هر یک از آن دو دیدگاه

مفاهیم اصلی

در درس قبل، به معرفی برخی از مهم‌ترین سرمایه‌های انسان برای رسیدن به هدف خلقت پرداختیم. ما برای استفاده از این سرمایه‌ها فرصت محدودی داریم. فرصتی که با مرگ انسان پایان می‌یابد.

هر انسانی که پا به عرصه وجود می‌گذارد، در یکی از مراحل زندگی، مرگ به سراغش خواهد آمد و پرونده زندگی او را در این دنیا خواهد بست؛ بنابراین انسان را از مرگ گریز نیست.

چیستی مرگ و آینده انسان پس از آن، از پرسش‌های فراگیری است که در طول تاریخ، ذهن عموم انسان‌ها را به خود مشغول کرده است و آنان کوشیده‌اند تا به این پرسش‌های اساسی و سرنوشت‌ساز پاسخ دهند:

ابعاد وجودی انسان

دیدگاه پیامبران الهی درباره مرگ و آثار آن

دیدگاه منکرین معاد و آثار آن

سؤالات اصلی درس

- چه سرانجامی در انتظار انسان است؟
- آیا دفتر زندگی وی با مرگ بسته می‌شود؟ یا پس از آن زندگی به شکل دیگری ادامه می‌یابد؟
- در این درس، علاوه بر شناخت اصلی ترین دیدگاه‌ها در پاسخ به پرسش‌های بالا، به آثار اعتقاد به هر یک از آن‌ها در زندگی می‌پردازیم.

۱- توضیح

در درس اول گفتیم که آفرینش انسان هدفار بوده و هدف آن تقرب به خداست. در درس دوم سرمایه‌های انسان برای رسیدن به این هدف بیان شد. در این درس به مرگ و محدودبودن فرصت انسان برای استفاده از این سرمایه‌ها در جهت رسیدن به هدف اشاره می‌شود و مهم‌ترین دیدگاه‌ها در مورد زندگی پس از مرگ و نتایج و ثمرات آن گفته می‌شود.

۲- نکته ترکیبی (۱)

(درس ۱- یازدهم) یکی از نیازهای برتر و اساسی انسان، «درک آینده خویش» است. انسان با این سوال مهم و اساسی روبروست که «آینده او چگونه است؟»

دو دیدگاه

- هنگامی که انسان چشم از این دنیا فرو می‌بندد و پرونده زندگی چندین ساله‌اش با مرگ بسته می‌شود، چه سرنوشتی در انتظار اوست؟ آیا یکباره راهی دیار فنا و نیستی می‌شود؟ اگر چنین است، پس داستان زندگی انسان پایانی اندوهناک دارد. اما اگر بعد از مرگ، جهان دیگری در کار است و آدمی با مرگ، نیست و نابود نمی‌شود، در آنجا چه سرنوشتی خواهد داشت؟
- درباره زندگی پس از مرگ دو دیدگاه وجود دارد: ۱) اعتقاد به معاد، ۲) انکار معاد.

توضیح

در مواجهه با مرگ، دو دیدگاه کلی وجود دارد: یک دیدگاه که دیدگاه منکران معاد است، می‌گوید که مرگ پایان زندگی است و دیدگاه دیگر

۱- اعتقاد به معاد

ابعاد وجودی انسان

▪ دقت در آیات مربوط به آفرینش انسان، نشان می‌دهد که انسان دارای دو بعد جسمانی و روحانی است.

اویژگی‌های بعد جسمانی (غیر مجرد)

- بعد جسمانی مانند سایر اجسام و مواد، دائم در حال تجزیه و تحلیل است.
- سرانجام فرسوده و متلاشی می‌شود.

اویزگی‌های بعد روحانی و غیر جسمانی (مجرد)

- تجزیه و تحلیل نمی‌پذیرد.
- متلاشی نمی‌شود.

بعد از مرگ بدن، باقی می‌ماند و آگاهی و حیات خود را از دست نمی‌دهد.

تبیین دیدگاه پیامبران الهی

- پیامبران الهی و پیروان آنان مرگ را پایان بخش دفتر زندگی نمی‌پنداشتند؛ بلکه آن را غروبی برای جسم و تن انسان و طلوعی درخشان‌تر برای روح انسان می‌دانند.
- یا مرگ را پلی به حساب می‌آورند که آدمی را زیر یک مرحله هستی (دنیا) به هستی بالاتر (آخرت) منتقل می‌کند.
- در این دیدگاه دنیا تنها بخش کوچکی از زندگی انسان است و زندگی واقعی و ابدی پس از این دنیا آغاز می‌شود.

رسول خدا ﷺ در این باره می‌فرماید: برای نابودی و فنا خلق نشده‌اید، بلکه برای بقا آفریده شده‌اید و با مرگ تنها از جهانی به جهان دیگر منتقل می‌شوید.

رسول خدا ﷺ از ایشان پرسیدند: با هوش ترین مؤمنان چه کسانی هستند؟ فرمود: آنان که فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند.

رسول خدا ﷺ در این دیدگاه، زندگی دنیوی همچون خوابی کوتاه و گذرا بوده است و زندگی حقیقی در جهان دیگر آغاز می‌شود. آن‌گونه که پیامبر می‌فرماید: «الناس نیام، فَإِذَا ماتُوا، إِنَّتَبْهُوا: مَرْدَم [در این دنیا] در خوابند، هنگامی که بمیرند، بیدار می‌شوند».

قرآن کریم نیز این‌گونه بر کم‌ارزش بودن زندگی دنیوی و حقیقی بودن زندگی آخرت تأکید می‌کند: ﴿وَ مَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَ لَعْتَ وَ إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهِيَ الْحَيَاةُ أَلَّا كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾

و وجه شیاهت هر دو، کوتاه و گذرابودن است و سپس بیان شده که پس از مرگ، انسان‌ها از این خواب بیدار می‌شوند و هوشیار می‌گردند و متوجه می‌شوند که زندگی حقیقی همان آخرت است: ﴿إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهِيَ الْحَيَاةُ﴾. این سخن بیانگر آگاهی و حیات روح و زندگی حقیقی انسان پس از مرگ می‌باشد.

موقعی بودن دنیا و حقیقی بودن آخرت در آیه: ﴿وَ مَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَ لَعْتَ وَ إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهِيَ الْحَيَاةُ لَهِيَ الْحَيَاةُ﴾ نیز آمده است.

۶- ارتباط معنایی

هر سه حدیث که بیانگر دیدگاه معتقدین به معاد است با دو آیه‌ای که در ادامه درس آمده و آن دو نیز به این دیدگاه اشاره دارند، ارتباط معنایی دارد: ﴿وَ مَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَ لَعْتَ وَ إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهِيَ الْحَيَاةُ﴾ و ﴿مِنْ آمِنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا خُوفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزُنُونَ﴾

۷- نکته ترکیبی (۱)

(درس ۵- یاردهم) با توجه به «توفی» روح که، بعد از مرگ باقی می‌ماند و آگاهی و حیات خود را از دست نمی‌دهد، انسان در عالم بزرخ متوجه کاستی‌ها و کمبودهای عمل صالح خود می‌شود و درخواست بازگشت به دنیا برای جبران آن را می‌کند: ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبُّ ارْجُونَ لَعَلَّيِ اعْمَلُ صَالِحًا فَلَا خُوفٌ عَلَيْهِمْ﴾

۸- نکته ترکیبی (۲)

(درس ۲- یاردهم) یکی از محورهای اصلی دعوت تمام پیامبران که آورندۀ دین واحد بوده‌اند، ایمان به سرای آخرت و پاداش و حسابرسی عادلانه است.

۹- نکته ترکیبی (۳)

(درس ۱۱- یاردهم) حدیث نخست به ارزش بالای جایگاه انسان، از راههای تقویت عزت نفس نیز اشاره نموده و خلقت او را برای بقا اعلام نموده است. همین مطلب در حدیث: «أَتَهُ لَيْسَ لَنْفَسَكُمْ ثُمَّ إِلَّا الجَنَّةُ فَلَا تَبِعُوهُ إِلَّا هُنَّا بَهَائِي بَرَى جَانَ شَمَا جَزْ بَهَشْتَ نَيْسَتَ، پَسْ خَوْدَ رَا بَهْ كَمْ تَرَ اَنْ نَفْرُوشِيدَ». نیز اشاره شده است.

۱- توضیح

بعد غیر جسمانی یا روحانی یا مجرد انسان، تغییر و درگرگونی می‌پذیرد بدین معنا که کمالات کسب می‌کند یا آلوهه به رذائل اخلاقی می‌شود، ولی تجزیه و تحلیل، فراسایش و استهلاک و تلاشی پذیری از آن دور است و مصون از این اوصاف می‌باشد. بنابراین برای روح، فقط تغییر ممکن است. دقیق کنید که در دیدگاه معتقدین به معاد، اصطلاح «غروب» برای جسم و «طلوع» برای روح به کار رفته است.

۲- رابطه علت و معلولی

علت آن که در دیدگاه پیامبران الهی، مرگ پایان زندگی نیست، وجود روح در انسان و آگاهی او در تمام مراحل حیات است.

۳- پیام حدیث (۱)

در حدیث نخست، به دیدگاه پیامبران الهی در مورد معاد اشاره شده است و دیدگاه فانی و گذرابودن در خصوص انسان رد شده است، بلکه انسان را موجودی باقی و مرگ را پلی می‌داند که آدمی را زدنیابه آخرت منتقل می‌کند. این حدیث با آیه: ﴿وَ مَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَ لَعْتَ وَ إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهِيَ الْحَيَاةُ﴾ ارتباط مفهومی دارد. زیرا هر دو بر موقعی بودن دنیا و جاودانگی انسان در آخرت تأکید می‌کنند.

۴- پیام حدیث (۲)

در حدیث دوم، دو ویژگی برای باهوش ترین مؤمنان ذکر شده است:

(۱) فراوان به یاد مرگ بودن، (۲) آماده کردن خود برای مرگ به بهترین نحو. ویژگی دوم در آیه: ﴿مِنْ آمِنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا خُوفٌ عَلَيْهِمْ ...﴾ نیز آمده است.

در درس هشتم سال دهم نیز امام علی علیه السلام در خصوص زیرک ترین انسان‌ها فرموده است: کسی است که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد (محاسبه و ارزیابی).

۵- پیام حدیث (۳)

در حدیث سوم، زندگی دنیایی و مردم در دنیا به خواب تشبيه شده است

سوره عنکبوت، آیه ۶۴

و ما هذه الحياة الدنيا ألا لهو و لعب:
كم ارتش و موقتى بودن زندگى دنيا

و ان الدار الآخرة لهى الحيوان:
حيات برتر و حقيقى در آخرت

و ما هذه الحياة الدنيا ألا لهو و لعب

این زندگى دنيا، جز سرگرمى و بازى نىست
و ان الدار الآخرة لهى الحيوان لو كانوا يعلمون
و سرى آخرت، زندگى حقيقى است، اگر مى دانستند.

تفاوت ميان دنيا و آخرت و ترسیم چهره حقيقى آن دو

۱- و ما هذه الحياة الدنيا ألا لهو و لعب: «لهو» به سرگرمى هاي گفته مى شود که انسان را از هدف اصلی و مسائل اساسی بازمى دارد و «لعب» انجام کاري مثل بازى است که قصدی در آن نىست.

با توجه به اين دو کلیدواژه، قرآن کريم بر کم ارزش بودن و حقارت دنيا اشاره کرده است، یعنی زندگى دنيوي بدون سrai آخرت، لهو و لعب خواهد بود و اگر به دنيا به عنوان يك امر مستقل و منحصر نگاه شود، چيزى جز لهو و لعب نىست و انسان به کارهای مشغول مى شود که او را از کارهای مفيد و اساسی بازمى دارد.

البته باید توجه داشت که قرآن با تعبير لهو و لعب نمی خواهد ارزش مواهب دنيوي را نفى کند، بلکه می خواهد يك مقايسه بين ارزش زندگى دنيوي در برابر آخرت را مجسم کند و از طرفی به انسان هشدار دهد که دنيا را به عنوان هدف اصلی خود انتخاب نکند. بنابراین در اين عبارت، قرآن کريم چهره ملكوتی و واقعی دنيا را نشان داده و تعريف وحى الهى از دنيا، سرگرمى و بازى است که شایسته دل بستن نىست.

۲- و ان الدار الآخرة لهى الحيوان: با توجه به عبارت: «الدار الآخرة» مى فهميم که خداوند، فقط همين دنيا را نيافريده است، بلکه آخرتى نيز وجود دارد. طبق اين آيه، ميان دنيا و آخرت تفاوت هاي مهمى وجود دارد.

حيات واقعی، حيات آخرت است در صورتی که دنيا به تنهائي، لهو و لعب است. اين دو مفهوم نشان دهنده تقدم و برتری آخرت بر دنيا است. کلمه: «الحيوان» که ناظر بر حقیقی بودن آخرت و وجود نعمت های حقیقی در زندگی پس از مرگ است، عظمت آن را نشان مى دهد.

۳- لو كانوا يعلمون: منکران معاد و غافلان از آن، حقیقت آخرت را نمى دانند، وگنه به دنيا دل نمى بستند. بنابراین شرط توجه به آخرت، علم و آگاهی از حقیقت هر دو و مقدم قراردادن آخرت است.

۴- ارتباط مفهومي: اين آيه از آن جا که به مفهوم «حقیقی بودن زندگی آخرت» اشاره دارد با حدیث: «الناس نیام فإذا ماتوا انتبهوا» ارتباط مفهومي دارد. از طرف دیگر از آن جا که با عبارت: «لهو و لعب» بر گذرابودن زندگى دنيوي اشاره دارد و با عبارت: «ان الدار الآخرة لهى الحيوان» بر باقی بودن آخرت، با حدیث: «برای نابودی و فنا خلق نشده‌اید، بلکه برای بقا آفریده شده‌اید» ارتباط مفهومي دارد.

۵- نکته ترکیبی (۱): (درس ۱ - (هم) حضرت علی علیه السلام فرمایند: «ای مردم ... هیچ کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لهو کند و او را به خود و انگذاشته‌اند تا به کارهای لغو و بی ارزش بپردازد» اين حدیث نيز زندگى دنيوي را لغو و لهو مى داند که شایسته هدف قراردادن نىست. در آیه ۶۰ سوره قصص: «آن چه به شما داده شده کالاي زندگى دنيا و آريش آن است و آن چه نزد خداست بهتر و پايدارتر است؛ آيا انديشه نمى کنيد». نيز خداوند به مقايسه دنيا و آخرت مى پردازد و برتری آخرت را ببيان مى کند.

۶- نکته ترکیبی (۲): (درس ۴ - (هم) آيات: «ليجعلنكم الى يوم القيمة» و «افحسبتم اتما خلقناكم عبشاً و انكم اليها لا ترجعون» نيز به وجود سrai آخرت اشاره دارند.

آثار اعتقاد به معاد

۱- ایجاد اميد، نشاط و انگیزه کار

- با اين ديدگاه، پنجه اميد و روشناني به روی انسان باز مى شود و شور، نشاط و انگیزه فعالیت و کار، زندگى را فرامى گيرد. قرآن کريم مى فرماید: ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾
- این شور و نشاط (معلول) به اين دليل است که انسان مى داند که هیچ يك از کارهای نيك او در آن جهان بى پاداش نمى ماند. زира هر غمی را که از دل غمگيني پاك مى کند و هر خدمتی را که به محرومی مى کند و هر باري را که از دوش مؤمنی برمى دارد، در پيشگاه خداوند دارای اجر و مزد است. حتی کسی آن را نبيند يا در آن کار موفق نشود و يا در برابر کارهایش تقدير و تشکري از سوي ديگران صورت نگيرد، ناميد و افسرده نمى شود، زира مى داند که:

 - ۱- خداوند او و تلاش‌ها يش را مى بیند (علت اول)
 - ۲- نيز اطمینان دارد که اگر در اين مسیر ظلمی به او بشود و نتواند داد خود را از ظالمان بستاند، قطعاً در جهان ديگري خداوند آنها را به سزاى اعمالشان خواهد رساند (علت دوم).

- چنین انسانی داراي انرژي فوق العاده و همتی خستگى ناپذير مى شود و از کار خود لذت مى برد. او با تلاش و توان بسيار در انجام کارهای نيك و خدمت به خلق خدا مى كوشد و مى داند که هر چه بيشتر در اين راه گام ببردارد، آخرت او زیباتر خواهد بود.

۲- رابطه علت و معلول

- از کلمه «به اين دليل است» مى فهميم که: آگاه و ناظر بودن خدا بر اعمال ما و اعتقاد به عادلانه بودن نظام پاداش و جزای الهى و بى پاداش نبودن اعمال نيك نزد خدا: علت و ایجاد شور و نشاط و اميد و روشناني در انسان: معلول و نتيجه آن است.

- نخستين پيامد، ثمره یا نتيجه اعتقاد به معاد، شامل مفاهيم زير است:
- ایجاد اميد، شور و نشاط و انرژي فوق العاده - ایجاد انگیزه فعالیت و کار - انجام کار نيك و خدمت به خلق خدا - اعتقاد به رسيدن پاداش اعمال خود و عدل الهى و ديده شدن تلاش‌ها يش توسط خدا.

نگرداند: ﴿ام نجعل الّذين آمنوا و عملوا الصالحات كالْمُفسِدِين فِي الارض
ام نجعل المتقين كالْفَجَار﴾ کسی که معتقد به معاد است، به چنین
عدلی اطمینان دارد و در نتیجه دارای شور و نشاط در زندگی است.

۳- نکته ترکیبی
(درس ۴-دهم) یکی از دلایل ضرورت معاد، عدل الهی است. خداوند و عده
داده که هر کس را به آن چه استحقاق دارد، برساند و حق کسی را ضایع

سوره مائدہ، آیه ۶۹

من آمن بِالله وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا
ایمان به خدا و روز رستاخیز و انجام کار نیک: علت

مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا
هر کس به خدا و روز آخرت ایمان داشته باشد و کار شایسته انجام دهد

فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزُنُونَ
دچار نشدن به ترس و اندوه: معلول

فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزُنُونَ
پس نه ترسی بر آن هاست و نه اندوهگین می‌شوند.

تلash و کار در راه خدا و نداشتن خوف و اندوه نسبت به آینده از آثار اعتقاد به معاد

۱- من آمن بالله و الیوم الآخر و عمل صالحًا: با توجه به عبارت: «الیوم الآخر»، خداوند فقط همین دنیا را نیافریده و آخرت نیز هست.
در این عبارت، سه شرط ذکر شده است: (۱) ایمان به خدا، (۲) ایمان به جهان آخرت، (۳) عمل صالح.
طبق این آیه، ایمان از عمل جدا نیست. با توجه به این که در این آیه به عمل صالح اشاره شده، در می‌یابیم که ایجاد شور، نشاط و انگیزه فعالیت و کار از نتایج دو شرط نخست یعنی ایمان به خدا و روز آخرت است.

۲- فلا خوف عليهم ولا هم يحزنون: کسانی در این جهان دچار اندوه (حزن) و ترس (خوف) از عاقبت زندگی خود نمی‌شوند که سه شرط قبل را داشته باشند. بنابراین آرامش واقعی در سایه ایمان و عمل صالح است و مژده دوری از حزن و ترس بهره افرادی است که هر سه شرط قبل را با هم دارند.

۳- رابطه علت و معلولی: این آیه به صورت شرط آمده است. بنابراین نشان دهنده رابطه علت و معلولی است. ایمان به خدا و آخرت و عمل صالح شروط یا علت هستند و دوری از حزن و ترس معلول می‌باشد.

۴- ارتباط مفهومی: این آیه که به تلاش برای انجام کار نیک اشاره دارد (عمل صالح) با حدیث: «با هوش ترین مؤمنان کسانی هستند که فراوان به یاد مرگاند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند» ارتباط معنایی دارد.

۵- نکته ترکیبی (۱): (درس ۱-دهم) آیات «و آن کس که سرای آخرت را بطلبید و برای آن سعی و کوشش کند، پاداش داده خواهد شد» و «و بعضی می‌گویند: پروردگارا به ما در دنیا نیکی عطا کن و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما و ما را از عذاب آتش نگاهدار. اینان از کار خود نصیب و بهره‌ای دارند و خداوند سریع الحساب است». بیانگر دیدگاه معتقدان به معاد همراه با عمل و پیامد آن یعنی برخورداری از پاداش الهی است.

۶- نکته ترکیبی (۲): (درس ۶- دوازدهم) این آیه بیانگر سنت «توفيق الهی» است.

۷- نکته ترکیبی (۳): (درس ۹- دوازدهم) دو معیار اول تمدن متعالی اسلامی توحید و معادگرایی است که در آیه ﴿مَنْ آمَنَ بِاللهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ اجْرٌ هُنَّ عَنِ الْحَسَابِ﴾ نیز به آن‌ها اشاره شده است.

۲- نرسیدن از مرگ و آمادگی برای فداکاری در راه خدا

▪ انسان دیگر ترسی از مرگ ندارد و همواره آماده فداکاری در راه خدا است. خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند، اما به آن دل نمی‌سپرند (علت)، از این‌رو مرگ را ناگوار نمی‌دانند (معلول).

▪ آنان معتقدند که مرگ برای کسانی ناگوار و هولناک است که زندگی را محدود به دنیا می‌بینند یا با کوله‌باری از گناه با آن مواجه می‌شوند.

▪ نرسیدن خداپرستان از مرگ به این معنا نیست که آنان آرزوی مرگ می‌کنند، بلکه آنان از خداوند عمر طولانی می‌خواهند تا بتوانند در این جهان با تلاش در راه خدا و خدمت به انسان‌ها، زمینه رشد خود را فراهم آورند تا بتوانند با اندوخته‌ای کامل تر خدا را ملاقات کنند و به درجات برتر بهشت نائل شوند.

▪ از طرف دیگر، همین عامل (نرسیدن از مرگ) (علت) سبب می‌شود که دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا آسان‌تر شود و شجاعت به مرحله عالی آن برسد و آن‌گاه که حیات این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نباشد و فداکاری در راه خدا ضروری باشد، انسان‌ها به استقبال شهادت بروند و با شهادت خود راه آزادی انسان‌ها را هموار کنند (معلول).

امام حسین علیه السلام آن‌گاه که در دوراهی ذلت و شهادت قرار گرفت، شهادت را برگزید و فرمود: من مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی‌بینم.

امام حسین علیه السلام خطاب به یاران خود فرمود: مرگ چیزی نیست مگر پلی که شما را از ساحل سختی‌ها به ساحل سعادت و کرامت و بهشت‌های پهناور و نعمت‌های جاوده عبور می‌دهد. پس کدام‌یک از شما کراحت دارد که از زندان به قصر منتقل شود؟

۱- کلیدواژه

حدیث دوم، بیانگر دیدگاه پیامبران الهی است. مرگ انسان را از دنیا که به تعبیر امام حسین علیه السلام، ساحل سختی‌ها است به آخرت که ساحل سعادت و کرامت و نعمت است، عبور می‌دهد و انسان معتقد به چنین دیدگاهی، نه تنها از مرگ هراسی ندارد، بلکه به استقبال آن می‌رود.

۵- پیام مشترک

پیام هر دو حدیث، دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا از پیامدهای نترسیدن از مرگ در دیدگاه پیامبران الهی است.

۶- نکته ترکیبی

(درس ۱۱ - یازدهم) دفاع از حق و استقبال از شهادت، هنگامی که حیات دنیا جز ننگ و ذلت نباشد، در این دو حدیث نیز آمده است: پیامبر اکرم ﷺ: «اگر خورشید را در دست راستم و ماه را در دست چپ بگذارند، از راه حق دست برنمی‌دارم و تسليم نمی‌شوم.» و امام حسین علیه السلام: «مرگ باعزم از زندگی باذلت برتر است.» همگی این‌ها بیانگر عزت نفس در برابر ظالمان و ستمگران است.

دومنین پیامد و ثمره یا نتیجه اعتقاد به معاد شامل مفاهیم زیر است:
نترسیدن از مرگ - دل نسپردن به دنیا - ناگوار ندانستن مرگ - طلب عمر طولانی برای خدمت به خلق و ملاقات خدا با اندوخته کامل تر - دفاع از حق و مظلوم - استقبال از شهادت در راه خدا

۲- رابطه علت و معلولی

از کلمه «از این» می‌فهمیم که: دل نسپردن به دنیا: علت و ناگوار ندانستن مرگ: معلول و نتیجه آن است، یعنی خدا پرستان بدان جهت که به دنیا وابسته نیستند و به آن دل نسپرده‌اند، مرگ برا ایشان ناگوار و سخت نیست. همچنین در قسمت آخر از کلمه «سبب می‌شود» می‌فهمیم که: نترسیدن از مرگ: علت و آسان شدن دفاع از حق و فداکاری در راه خدا معلول و نتیجه آن است.

۳- پیام حدیث (۱)

با توجه به حدیث نخست، علت آن که امام حسین علیه السلام مرگ را سعادت معروفی نموده‌اند، ننگ و خواری زندگی دنیا با ظالمان و ضروری بودن فداکاری در راه خدا برای دفاع از حق است.

۲- انکار معاد**اتبیان دیدگاه منکرین معاد**

- گروهی وجود جهان پس از مرگ را انکار می‌کنند و با فرا رسیدن مرگ انسان و متلاشی شدن جسم او، پرونده او را برای همیشه می‌بندند.
- در این دیدگاه، مرگ پایان زندگی است و هر انسانی پس از مدتی زندگی در دنیا، دفتر عمرش بسته می‌شود و حیات او پایان می‌یابد و رهسپار نیستی می‌گردد: ﴿وَ قَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاةُ الدُّنْيَا نَمُوتُ وَ نَحْيِيٌّ وَ مَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الْدَّهْرُ﴾

۱- توضیح

مطلوب این دیدگاه، جهان و انسان، غایت و هدف ندارد، زیرا جهان فاقد سازنده حکیم و خبیر است. زندگی انسان نیز با مرگ پایان می‌پذیرد و بدن او فرسوده می‌شود و به اجزای خاک تبدیل می‌گردد.

۲- رابطه علت و معلولی

منکرین معاد، حقیقت وجود انسان را جسم و تن او می‌دانند و به همین علت، مرگ را پایان زندگی می‌دانند. بنابراین قائل بودن به جسم به عنوان حقیقت وجودی انسان: علت و بسته شدن پرونده زندگی با مرگ و نابودی جسم او: معلول و نتیجه آن است.

۳- نکته ترکیبی (۱)

(درس ۱- دهم) آیات زیر همگی بیانگر دیدگاه منکرین معاد است: «آن کس که تنها زندگی زودگذر دنیا را می‌طلبد، آن مقدار از آن را که بخواهیم -

سروچشمی آیه ۲۴

﴿وَ قَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاةُ الدُّنْيَا﴾

[کافران] گفتند: زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست.

﴿نَمُوتُ وَ نَحْيِيٌّ﴾

همواره [گروهی از ما] می‌میریم و [گروهی] زنده می‌شویم

﴿وَ مَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الْدَّهْرُ﴾

و ما را فقط گذشت روزگار نابود می‌کند.

﴿وَ مَا لَهُم بِذلِكَ مِنِ إِلَمٍ﴾

البته این سخن را از روی علم نمی‌گویند

ان هُم إِلَّا يَظْلَمُونَ

بلکه فقط ظن و خیال آنان است.

انکار معاد و منحصر کردن زندگی به همین دنیا

ما هی الای حیاتنا الدنیا؛ منحصر کردن زندگی به دنیا

نموت و نحیی؛ انکار معاد

و ما يهلكنا الا الدهر؛ معرفی گذشت روزگار به عنوان عامل نابودی

ما لهم بذلك من علم؛ خالی بودن عقیده کافران از علم و منطق

ان هم الای يظلون؛
گمان و خیال، اساس عقیده کافران

۱- و قالوا ما هي الای حیاتنا الدنیا: این آیه در مورد کافران است که برای انسان، حقیقتی جز جسم و تن قائل نیستند و به همین دلیل معاد را انکار می‌کنند و می‌گویند حیاتی جز همین زندگی دنیایی نیست، یعنی منکر قیامت می‌شوند و زندگی را در حیات کوتاه دنیا محصور می‌دانند: عدم اعتقاد کفار به آخرت و منحصر کردن زندگی به همین زندگی دنیایی. مفهوم انحصار از کلمه «الای» برداشت می‌شود.

۲- نمود و نجیب: مقصود از «نمود و نجیب» این است که عده‌ای می‌روند و می‌میرند و عده‌ای قدم به عرصه حیات می‌گذارند و جای آن‌ها را می‌گیرند، یعنی کافران با بیان این عبارت، بر عدم اعتقاد به آخرت تأکید می‌کنند که هر چه حیات و مرگ است، منحصر به همین دنیا می‌باشد.

۳- ما یهلكنا آلا الدهر: «دهر» به معنای گذر زمان دنیا است. کافران معتقد‌ند که: گذر عمر، مایه مرگ و هلاکت انسان است. بنابراین با توجه به این عبارت، آنان علاوه بر انکار معاد، وجود مبدأ و خالق را هم انکار می‌کنند. زیرا فاعل حوادث عالم را دهر و روزگار می‌دانند، نه خالقی حکیم.

۴- ما لهم بذلك من علم: منکران معاد، برای انکار خود، منطق و علم ندارند و قرآن در پاسخ به آنان می‌گوید که هیچ گواه و منطقی برای اثبات ادعای خوبیش ندارند.

۵- انهم الآ يظنو: قرآن کریم پس از رد علمی بودن اعتقاد کافران، عقاید آنان را براساس پندار و گمان بی‌ارزش، اعلام نموده است و به آنان می‌گوید که جز ظن و خیال چیز دیگری ندارند.

۶- نکته ترکیبی: (درس ۴ - دهم) در آیه: «گفت: کیست که این استخوان‌های پوسیده را دوباره زنده کند؟» نیز به اعتقاد منکران معاد و بعیدانستن قیامت از سوی آنان اشاره شده است. پاسخ قرآن کریم به این افراد از راه حکمت الهی آیه: «افحصیتم اتما خلقناکم عبئاً و انکم الینا لا ترجعون» و از راه عدل الهی آیه: «ام نجعل الذين آمنوا و عملوا الصالحات كالمفسدين في الأرض ...» است.

آثار انکار معاد

افراموشی و غفلت از مرگ

از پیامدهای مهم این نگرش برای انسانی که بی‌نهایت طلب است و میل به جاودانگی دارد، این است که می‌کوشد راه فراموش کردن و غفلت از مرگ را پیش بگیرد و خود را به هر کاری سرگرم سازد تا آینده تلحی را که در انتظار دارد، فراموش کند. روشن است که این شیوه، عاقبتی جز فروقتن در گرداب آسودگی‌ها نخواهد داشت.

ای ارزش‌شدن زندگی دنیا و گرفتاری به یأس و نلامیدی

گروهی دیگر که نمی‌توانند فکر مرگ را از ذهن خود بیرون ببرانند (علت)، همین زندگی چند روزه نیز برایشان بی‌ارزش می‌شود؛ در نتیجه به یأس و نلامیدی دچار می‌شوند و شادابی و نشاط زندگی را از دست می‌دهند؛ از دیگران کناره می‌گیرند و به انواع بیماری‌های روحی دچار می‌شوند. گاهی نیز برای تسکین خود و فرار از ناراحتی، در راههایی قدم می‌گذارند که روز به روز بر سرگردانی و یأس آنان می‌افزاید (معلول).

اغفلت از آخرت در دنیا امروز

البته این آثار و پیامدها (آثار انکار معاد)، گربیان کسانی را نیز که معاد را قبول دارند (منکر معاد نیستند)، اما این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است، می‌گیرد.

این افراد به دلیل فروقتن در هوس‌ها (علت)، دنیا را معبد و هدف خود قرار می‌دهند و از یاد آخرت غافل می‌شوند و از این‌رو، زندگی و رفتار آنان به گونه‌ای است که تقاضای با منکران معاد ندارد: فروقتن در گرداب آسودگی‌ها (معلول).

گرایش درونی «میل به جاودانگی» و «بی‌نهایت طلبی» در انسان بیان کرده است. بنابراین بی‌نهایت طلبی و میل به جاودانگی: علت و غفلت از مرگ یا بی‌ارزش‌شدن زندگی دنیا؛ معلول و نتیجه آن است.

هم‌چنین از کلمه «در نتیجه» می‌فهمیم که: بی‌ارزش‌شدن زندگی دنیا؛ علت و گرفتاری به یأس و نلامیدی و از دست دادن شادابی و نشاط: معلول و نتیجه آن است.

از کلمه «به دلیل» نیز می‌فهمیم که فروقتن در هوس‌ها: علت و قراردادن دنیا به عنوان معبد و هدف خود و غفلت از آخرت: معلول و نتیجه آن است و هر دوی این موارد نیز علتی برای آن است که زندگی و رفتار آنان با منکران معاد مساوی باشد.

۳- نکته ترکیبی

(درس ۳ - دوازدهم) فروقتن در هوس و دنیا را معبد و هدف خود قراردادن، از مصادیق شرک عملی است.

۱- توضیح

در این قسمت، از دو گروه سخن گفته شده است:

۱) گروهی که مرگ را فراموش می‌کنند یا از آن غافل‌اند.

۲) گروهی که نمی‌توانند آن را فراموش کنند و دچار یأس و نلامیدی و انواع بیماری‌های روحی می‌شوند.

آثار و پیامدهایی که برای منکرین معاد بیان شد، عبارت‌انداز: بی‌ارزش‌شدن زندگی دنیا و گرفتاری به یأس و نلامیدی و بیماری‌های روحی یا غفلت و فراموشی مرگ و سرگرم‌کردن خود به هر کاری. این آثار شامل کسانی که اعتقاد به معاد، در آن‌ها به ایمان تبدیل نشده نیز می‌شود. منظور از ایمان، مرتبه‌ای از اعتقاد است که وارد قلب شده و در اعضا و جوارح فرد و کارهای او نمایان گشته است.

۲- رابطه علت و معلولی

ابتدا عبارت، علت هر دو واکنش برای منکرین معاد را وجود دو

فعالیت کلاسی

۱- آیا گروهی که راه بی‌توجهی و غفلت از مرگ را پیش می‌گیرند، شیوه درستی را انتخاب کرده‌اند؟ چرا؟

هیچ انسان عاقلی با غفلت و سرگرم‌کردن خود، حقیقت‌های بزرگ زندگی را به فراموشی نمی‌سپرد، بلکه به آن فکر می‌کند و برای چگونگی مواجهه با آن برنامه‌ریزی می‌کند. غافل‌ساختن خود از مرگ، نوعی فریب‌دادن خود است که قطعاً انسان‌های عاقل از آن به دور هستند.

۲- با دقت در جریانات و اتفاقات پیرامون خود، برخی از اعمال و رفتارهایی که ناشی از فراموشی و غفلت از آخرت است را بیان کنید؟ کارهایی مانند ثروت‌اندوزی یا پایان بدون کمک به دیگران، شهوت‌رانی و خوش‌گذرانی، پرداختن به ظواهر زندگی و تجملات آن و ...

اندیشه و تحقیق

۱ چرا برخی از افراد با این که می‌گویند آخرت را قبول دارند، در زندگی خود به گونه‌ای عمل می‌کنند که گویی آخرتی در پیش نیست؟

زیرا ممکن است کسانی برس حسب عادت یا تقليد یا صرفاً به لحاظ نظری پذيرفته باشند که آخرتی هست اما در عمل، پایبندی چندانی به آن نداشته باشند و اهل گناه و فساد باشند. اینان در حقیقت دارای ایمان قوی نیستند و معاد را صرفاً به زبان یا حداکثر در اندیشه قبول دارند، اما باور قلبی به آن پیدا نکرده‌اند.

۲ آیا توجه به آخرت، لزوماً بی توجّهی به دنیا و عقب‌ماندگی را در پی دارد؟

اعتقاد به آخرت نه تنها سبب عقب‌ماندگی نیست، بلکه باعث تصحیح زندگی و در پیش گرفتن اخلاق الهی می‌شود.

۳ چرا منکرین معاد، مرگ را باعث نابودی آدمی می‌دانند؟ شما چه پاسخی به آن‌ها می‌دهید؟

آنان انسان را در جسم خلاصه می‌کنند و اعتقادی به «روح» و حقیقت فرامادی انسان ندارند و چون جسم انسان با مرگ نابود می‌شود، گمان می‌کنند پرونده انسان با مرگ بسته می‌شود. پاسخ به این افراد باید در حول محور اثبات حقیقت «روح» باشد و به آن‌ها ثابت شود که انسان در جسم خلاصه نمی‌شود.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

تألیفی

۱۷۲ - با مرگ فرصت انسان برای چه چیزی پایان می‌یابد و در چه صورت داستان زندگی انسان پایانی اندوهناک دارد؟

(۱) افزودن بر نامه اعمال - همه اعمال گناهکاران در ترازوی عدل پروردگار سنجیده شود.

(۲) استفاده از سرمایه‌ها - همه اعمال گناهکاران در ترازوی عدل پروردگار سنجیده شود.

(۳) استفاده از سرمایه‌ها - هنگامی که انسان چشم از این دنیا فرو می‌بندد، یکباره راهی دیار فنا و نیستی شود.

(۴) افزودن بر نامه اعمال - هنگامی که انسان چشم از این دنیا فرو می‌بندد، یکباره راهی دیار فنا و نیستی شود.

۱۷۳ - آن بخش از وجود انسان که او را جاودانه می‌نماید، همان اوست که نمی‌شود و نمی‌بزید.

(۱) بعد جسمانی و روحانی - متلاشی - تغییر

(۲) بعد روحانی و غیرجسمانی - متلاشی - تجزیه

(۳) بعد روحانی و غیرجسمانی - تحلیل - تجزیه

(۴) تغییرناپذیری - تحلیل پذیری - فرسودگی

(۵) تغییرناپذیری - فرسودگی

۱۷۴ - استمرار آگاهی و حیات روح پس از مرگ بدین، در سایه کدام ویژگی آن پدید آمده است و کدام ویژگی برای بعد جسمانی انسان به طور دائم رخ می‌دهد؟

(۱) تلاشی ناپذیری - تحلیل پذیری (۲) تلاشی ناپذیری - تحلیل پذیری (۳) تغییرناپذیری - فرسودگی (۴) تغییرناپذیری - فرسودگی

۱۷۵ - رسول خدا درباره چرایی آفرینش و مرگ چه فرمودند؟

(۱) هیچ کس بیهوده آفریده نشده است - مرگ پلی است که شما را از ساحل سختی‌ها به ساحل سعادت عبور می‌دهد.

(۲) برای بقا آفریده شده‌اید - با مرگ تنها از جهانی به جهان دیگر، منتقل می‌شوید.

(۳) هیچ کس بیهوده آفریده نشده است - با مرگ تنها از جهانی به جهان دیگر، منتقل می‌شوید.

(۴) برای بقا آفریده شده‌اید - مرگ پلی است که شما را از ساحل سختی‌ها به ساحل سعادت عبور می‌دهد.

۱۷۶ - پیام کدام آیه شریفه بیانگر بازتاب و ثمرة ایمان به خدا و روز قیامت است؟

(۱) و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب و ان الدار الآخرة لهي الحيوان ﴿۲﴾ من كان يريد ثواب الدنيا فعنده الله ثواب الدنيا والآخرة

(۲) ﴿۳﴾ ام نجعل الذين آمنوا و عملوا الصالحات كالمسدسين في الارض ﴿۴﴾ من آمن بالله واليوم الآخر و عمل صالحًا فلا خوف عليهم و لا هم يحزنون

۱۷۷ - از توجه در حدیث شریف: «الناس نیام فإذا ماتوا انتبهوا» چه موضوعی مفهوم می‌گردد؟

(۱) بیداری و هوشیاری انسان پس از مرگ، نتیجه اعتقاد به معاد و تلاش او در راه خدا در دنیا است.

(۲) بیداری انسان پس از مرگ و آگاهی انسانی که در دنیا غافل و بی توجه بوده، نمره‌ای ندارد.

(۳) زندگی دنیوی همچون خواهی کوتاه و گذراست و زندگی حقیقی در جهان دیگر معنا می‌یابد.

(۴) دنیا مانند خواب، شیرین و فربنده است و در آخرت انسان به اعمالش آگاه می‌گردد.

۱۷۸ - حدیث شریف: «برای نابودی و فنا خلق نشده‌اید، بلکه برای بقا آفریده شده‌اید» چه بعدی از ابعاد انسان را یادآور می‌شود و نفی کدام دیدگاه را به روشنی بیان نموده است؟

(۱) بعد جسمانی که همراه با تغییر و تحول، فرسوده و متلاشی می‌گردد - ﴿۱﴾ و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب

(۲) بعد روحانی که تجزیه و تحلیل نمی‌پذیرد و متلاشی نمی‌شود - ﴿۲﴾ و قالوا ما هي الا حياتنا الدنيا

(۳) بعد جسمانی که در کنار روح، دائم در حال تغییر و دگرگونی است - ﴿۳﴾ و قالوا ما هي الا حياتنا الدنيا

(۴) بعد روحانی که تغییر نمی‌پذیرد و آگاهی خود را پس از مرگ به دست می‌آورد - ﴿۴﴾ و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب

۱۷۹ - با توجه به آیات قرآن، چه کسانی دچار ترس از عاقبت زندگی خود نمی‌شوند و این امر دال بر کدام پیامد اعتقاد به معاد است؟

(۱) ﴿۱﴾ من كان يريد ثواب الدنيا فعنده الله ثواب الدنيا والآخرة - نخستین (۲) ﴿۲﴾ من آمن بالله واليوم الآخر و عمل صالحًا - نخستین

(۳) ﴿۳﴾ من كان يريد ثواب الدنيا فعنده الله ثواب الدنيا والآخرة - دومین (۴) ﴿۴﴾ من آمن بالله واليوم الآخر و عمل صالحًا - دومین

۱۸۰- در آینهٔ وحی الهی زندگی پس از مرگ و قبل از آن چگونه توصیف شده است؟

(۱) ﴿و قالوا ما هی الای حیاتنا الای نموت و نحيي و ما يهلكنا الا الدهر﴾

(۲) ﴿و ما هذه الحياة الدنيا الـ لهـ و لـعـ و انـ الدـارـ الـآخـرـ لـهـ الحـيـوانـ﴾

(۳) ﴿مـنـ آـمـنـ بـالـلـهـ وـ الـيـوـمـ الـآـخـرـ وـ عـمـلـ صـالـحـاـ فـلاـ خـوـفـ عـلـيـهـمـ وـ لـاـ هـمـ يـحـزـنـونـ﴾

(۴) ﴿مـنـ کـانـ بـرـيدـ ثـوابـ الدـنـيـاـ فـنـدـ اللـهـ ثـوابـ الدـنـيـاـ وـ الـآـخـرـ﴾

۱۸۱- از آیهٔ شریفه: ﴿و ما هذه الحياة الدنيا الـ لهـ و لـعـ و انـ الدـارـ الـآخـرـ لـهـ الحـيـوانـ﴾ کدام مفهوم دریافت می‌شود؟

(۱) نـاـگـاهـیـ اـنـسـانـهـ اـزـ مـاهـیـتـ عمرـشـانـ - منـحـصـرـبـودـنـ زـنـدـگـیـ بـهـ هـمـیـنـ زـنـدـگـیـ دـنـیـاـیـ

(۲) نـاـگـاهـیـ اـنـسـانـهـ اـزـ مـاهـیـتـ عمرـشـانـ - مـسـتـقـلـبـودـنـ دـنـیـاـ اـزـ آـخـرـتـ

(۳) مـتـفـاقـوـتـبـودـنـ حـقـيـقـتـ دـنـیـاـ وـ آـخـرـتـ - منـحـصـرـبـودـنـ زـنـدـگـیـ بـهـ هـمـیـنـ زـنـدـگـیـ دـنـیـاـیـ

(۴) مـتـفـاقـوـتـبـودـنـ حـقـيـقـتـ دـنـیـاـ وـ آـخـرـتـ - مـسـتـقـلـبـودـنـ دـنـیـاـ اـزـ آـخـرـتـ

۱۸۲- هـرـ کـسـ بـخـواـهـدـ درـ زـمـرـهـ باـهـوشـ تـرـبـینـ مـؤـمنـانـ قـرـارـ گـیرـدـ، طـبـقـ اـحـادـیـثـ پـیـشـوـایـانـ بـایـدـ چـهـ وـیـزـگـیـهـایـیـ دـاشـتـهـ باـشـدـ؟

(۱) مرـگـ رـاجـزـ سـعادـتـ وـ زـنـدـگـیـ باـ طـالـمـانـ رـاجـزـ نـنـگـ وـ خـوارـیـ نـانـدـ.

(۲) فـراـوـانـ بـهـ يـادـ مرـگـ باـشـدـ وـ بـهـترـ اـزـ دـیـگـرـانـ خـودـ رـاـ برـایـ آـنـ آـمـادـهـ کـنـدـ.

(۳) مرـگـ رـاـ پـلـیـ بـداـنـدـ کـهـ اـنـسـانـ رـاـ اـزـ سـاحـلـ سـخـتـیـهـ بـهـ اـسـعـادـ وـ کـرـامـتـ عـبـورـ مـیـدـهـدـ.

(۴) درـ اـینـ زـنـدـگـیـ دـنـیـوـیـ درـ خـوـابـ نـبـاشـدـ وـ زـنـدـگـیـ حـقـيـقـیـ رـاـ درـ جـهـانـ دـیـگـرـ مـعـنـاـمـیدـ.

۱۸۳- معقدان به معاد چگونه رشد خود را در دنیا فراهم می‌کنند و با توجه به آیه: «و بعضی می‌گویند: پروردگارا به ما در دنیا نیکی عطا کن و در آخرت

نـیـزـ نـیـکـیـ مـرـحـمـتـ فـرـمـاـ»، درـخـواـستـ آـنـهـاـ اـزـ خـداـونـدـ پـسـ اـزـ اـعـطـایـ دـنـیـاـ وـ آـخـرـتـ نـیـکـوـ چـیـسـتـ؟

(۱) طـلـبـ عمرـ طـولـانـیـ بـرـایـ تـلـاـشـ درـ رـاهـ خـداـ وـ خـدـمـتـ بـهـ اـنـسـانـهـ - مـصـونـمـانـدـنـ اـزـ عـذـابـ آـتـشـ

(۲) طـلـبـ عمرـ طـولـانـیـ بـرـایـ تـلـاـشـ درـ رـاهـ خـداـ وـ خـدـمـتـ بـهـ اـنـسـانـهـ - دـورـیـ اـزـ حـزـنـ وـ اـنـدـوهـ

(۳) عـلـاـوـهـ بـرـ قـبـولـ دـاشـتـنـ مـعـادـ اـيـنـ قـبـولـ دـاشـتـنـ رـاـ بـهـ باـورـ قـلـبـیـ تـبـدـیـلـ مـیـكـنـدـ - مـصـونـمـانـدـنـ اـزـ عـذـابـ آـتـشـ

(۴) عـلـاـوـهـ بـرـ قـبـولـ دـاشـتـنـ مـعـادـ اـيـنـ قـبـولـ دـاشـتـنـ رـاـ بـهـ باـورـ قـلـبـیـ تـبـدـیـلـ مـیـكـنـدـ - دـورـیـ اـزـ حـزـنـ وـ اـنـدـوهـ

۱۸۴- فـرـسـوـهـشـدـنـ وـ عـکـسـ آـنـ بـهـ تـرـتـیـبـ اـزـ وـیـزـگـیـهـایـ بـعـدـ نـاـپـذـیرـیـ آـنـ، حـیـاتـ هـمـیـشـگـیـ مـیـبـاشـدـ.

(۱) روـحـانـیـ - جـسـمـانـیـ - تـغـیـیرـ - نـخـسـتـینـ

(۲) جـسـمـانـیـ - روـحـانـیـ - تـغـیـیرـ - دـوـمـینـ

(۳) روـحـانـیـ - جـسـمـانـیـ - تـلـاـشـ - نـخـسـتـینـ

۱۸۵- امام حسین ﷺ خطاب به یاران خود در مورد مرگ فرمود: «مرگ چیزی نیست مگر، پس کدامیک از شما کراحت دارد که از منتقل شود.»

(۱) پـلـیـ کـهـ شـمـاـ رـاـ اـزـ سـاحـلـ سـخـتـیـهـ بـهـ سـاحـلـ سـعـادـتـ، کـرـامـتـ وـ بـهـشتـهـایـ پـهـنـاـورـ وـ نـعـمـتـهـایـ جـاوـیدـ عـبـورـ مـیـدـهـدـ - زـنـدانـ بـهـ قـصـرـ

(۲) غـرـوبـیـ بـرـایـ جـسـمـ وـ سـعـادـتـ دـوـسـتـانـ وـ مـحـبـبـنـ وـ اـوـلـیـاـیـهـیـ کـهـ طـلـوـعـیـ درـ رـخـشـانـ تـرـ بـرـایـ رـوحـ اـنـسـانـ بـهـ هـمـراهـ دـارـ - قـفسـ بـهـ آـسـمـانـ

(۳) پـلـیـ کـهـ شـمـاـ رـاـ اـزـ سـاحـلـ سـخـتـیـهـ بـهـ سـاحـلـ سـعـادـتـ، کـرـامـتـ وـ بـهـشتـهـایـ پـهـنـاـورـ وـ نـعـمـتـهـایـ جـاوـیدـ عـبـورـ مـیـدـهـدـ - قـفسـ بـهـ آـسـمـانـ

(۴) غـرـوبـیـ بـرـایـ جـسـمـ وـ سـعـادـتـ دـوـسـتـانـ وـ مـحـبـبـنـ وـ اـوـلـیـاـیـهـیـ کـهـ طـلـوـعـیـ درـ رـخـشـانـ تـرـ بـرـایـ رـوحـ اـنـسـانـ بـهـ هـمـراهـ دـارـ - زـنـدانـ بـهـ قـصـرـ

۱۸۶- هـنـگـامـیـ کـهـ پـنـجـرـهـ اـمـیدـ وـ روـشـنـاـبـیـ بـهـ روـیـ اـنـسـانـ باـزـ مـیـشـودـ، چـهـ خـصـوـصـیـتـیـ درـ اوـ بـروـزـ وـ ظـهـورـ مـیـبـاشـدـ وـ اـینـ مـطـلـبـ درـ کـدـامـ آـیـهـ شـرـیـفـهـ بـیـانـ شـدـهـ استـ؟

(۱) دـیـگـرـ تـرـسـیـ اـزـ مـرـگـ نـدـارـ وـ هـمـوـارـ آـمـادـهـ فـدـاـکـارـیـ درـ رـاهـ خـداـ استـ - ﴿مـنـ آـمـنـ بـالـلـهـ وـ الـيـوـمـ الـآـخـرـ وـ عـمـلـ صـالـحـاـ فـلاـ خـوـفـ عـلـيـهـمـ وـ لـاـ هـمـ يـحـزـنـونـ﴾

(۲) دـارـایـ اـنـرـزـیـ فـوـقـالـادـهـ وـ هـمـتـ خـسـتـگـیـ تـبـدـیـلـیـ اـسـتـ وـ اـزـ کـارـ خـودـ لـذـتـ مـیـبـردـ - ﴿وـ ماـ هـذـهـ حـيـوانـ الـيـهـيـ لـهـ الحـيـوانـ﴾

(۳) دـیـگـرـ تـرـسـیـ اـزـ مـرـگـ نـدـارـ وـ هـمـوـارـ آـمـادـهـ فـدـاـکـارـیـ درـ رـاهـ خـداـ استـ - ﴿وـ ماـ هـذـهـ حـيـوانـ الـيـهـيـ لـهـ الحـيـوانـ﴾

(۴) دـارـایـ اـنـرـزـیـ فـوـقـالـادـهـ وـ هـمـتـ خـسـتـگـیـ تـبـدـیـلـیـ اـسـتـ وـ اـزـ کـارـ خـودـ لـذـتـ مـیـبـردـ - ﴿مـنـ آـمـنـ بـالـلـهـ وـ الـيـوـمـ الـآـخـرـ وـ عـمـلـ صـالـحـاـ فـلاـ خـوـفـ عـلـيـهـمـ وـ لـاـ هـمـ يـحـزـنـونـ﴾

۱۸۷- باـ تـوـجـهـ بـهـ حـدـیـثـ رـسـوـلـ خـدـاـ ﷺ کـهـ فـرـمـوـدـ: «الـأـنـسـ نـيـامـ فـاـذـاـ مـاتـوـ اـنـتـهـيـهـاـ» چـهـ چـیـزـیـ بـهـ خـوـابـ تـشـبـیـهـ شـدـهـ اـسـتـ وـ وجـهـ شـبـاهـتـ کـدـامـ استـ؟

(۱) زـنـدـگـیـ دـنـیـوـیـ - كـوتـاهـ وـ گـذـراـ بـودـنـ

(۲) مـرـگـ - حـتـمـیـتـ وـ قـطـعـیـتـ آـنـ

۱۸۸- باـ تـوـجـهـ بـهـ آـیـهـ شـرـیـفـهـ: ﴿وـ ماـ هـذـهـ حـيـوانـ الـيـهـيـ لـهـ الحـيـوانـ﴾ مـقـصـودـ اـزـ «الـحـيـوانـ» اـسـتـ وـ (لوـ

کـانـوـاـ يـعـلـمـونـ) شـاملـ کـهـ باـ عـبـارتـ مـفـهـومـ استـ، مـیـشـودـ.

(۱) حـقـيقـیـ بـودـنـ زـنـدـگـیـ آـخـرـتـ - هـمـهـ اـنـسـانـهـ - (انـ هـمـ آـلـاـ يـظـنـونـ)

(۲) حـيـاتـ رـوحـ وـ جـسـمـ درـ قـيـامـتـ - بـخـشـیـ اـزـ مـرـدمـ - (انـ هـمـ آـلـاـ يـظـنـونـ)

(۳) حـقـيقـیـ بـودـنـ زـنـدـگـیـ آـخـرـتـ - بـخـشـیـ اـزـ مـرـدمـ - (وـ مـاـ لـهـمـ بـذـلـكـ مـنـ عـلـمـ)

۱۸۹- فـرـاـگـیـرـیـ اـزـ شـورـ وـ نـشـاطـ وـ اـنـگـیـزـهـ فـعـالـیـتـ وـ کـارـ اـسـتـ کـهـ نـتـیـجـهـ اـشـ مـیـباـشـدـ.

(۱) برـخـاستـهـ اـزـ اـعـتـقادـ بـهـ زـنـدـگـیـ حـقـيقـیـ درـ جـهـانـ دـیـگـرـ - تـلـاـشـ وـ تـوـانـ بـسـیـارـ درـ اـنـجـامـ کـارـهـایـ نـیـکـ وـ خـدـمـتـ بـهـ خـلـقـ خـداـ

(۲) مـبـتـنـیـ بـرـ دـلـنـسـپـرـدـنـ بـهـ زـنـدـگـیـ دـنـیـاـیـ - بـبـرـوـنـ آـمـدـنـ زـنـدـگـیـ اـزـ بـنـبـستـ وـ نـتـرـسـیدـنـ اـزـ مـرـگـ

(۳) برـخـاستـهـ اـزـ اـعـتـقادـ بـهـ زـنـدـگـیـ حـقـيقـیـ درـ جـهـانـ دـیـگـرـ - بـبـرـوـنـ آـمـدـنـ زـنـدـگـیـ اـزـ بـنـبـستـ وـ نـتـرـسـیدـنـ اـزـ مـرـگـ

(۴) مـبـتـنـیـ بـرـ دـلـنـسـپـرـدـنـ بـهـ زـنـدـگـیـ دـنـیـاـیـ - تـلـاـشـ وـ تـوـانـ بـسـیـارـ درـ اـنـجـامـ کـارـهـایـ نـیـکـ وـ خـدـمـتـ بـهـ خـلـقـ خـداـ

- ۱۹۰- کدام عامل سبب می شود که دفاع از حق و مظلوم و فدایکاری در راه خدا آسان تو شود و چه زمانی چنین انسانی به استقبال شهادت می رود؟
- (۱) اعتقاد به وعده عدالت خدا - وقتی که اگر ظلمی به انسان ها شود، نتواند داد خود را از ظالمان بستاند.
 - (۲) نترسیدن از مرگ - آن گاه که حیات این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نباشد.
 - (۳) نترسیدن از مرگ - وقتی که اگر ظلمی به انسان ها شود، نتواند داد خود را از ظالمان بستاند.
 - (۴) اعتقاد به وعده عدالت خدا - آن گاه که حیات این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نباشد.
- ۱۹۱- با توجه به آیه شریفه: «من آمن بالله والیوم الآخر...»، بازشنده پنجه امید و روشنایی به روی انسان، شامل است و نتیجه آن می شود.
- (۱) بخشی از مؤمنان - دوری از خوف و ترس
 - (۲) بخشی از مؤمنان - دریافت نتیجه اعمال نیک
 - (۳) تمام ایمان آورندگان - دریافت نتیجه اعمال نیک
- ۱۹۲- علت ایجاد شور و نشاط و انگیزه فعالیت و کار در زندگی دنیوی برای معتقدان به معاد چیست؟
- (۱) آسان بودن فدایکاری در راه خدا
 - (۲) ناگوارن بودن مرگ در نظر آن ها
 - (۳) علم آن ها به عدل الهی
 - (۴) نبود هیچ گونه ترس و اندوه در آن ها
- ۱۹۳- زیارت ستن در زندگی و دل نسبیدن به دنیا، شیوه نیک و شمره آن است.
- (۱) مجاهدان راه حق - همت خستگی ناپذیر
 - (۲) مجاهدان راه حق - ناگوارن دانستن مرگ
 - (۳) خدا پرستان حقیقی - ناگوارن دانستن مرگ
- ۱۹۴- قرآن کریم تفاوت میان یک مرحله هستی با هستی بالاتر آن را چگونه توصیف نموده است؟
- (۱) «ما هی آلا حیاتنا الدنیا نموت و نحيي و ما يهلكنا الا الذهر»
 - (۲) «من آمن بالله والیوم الآخر و عمل صالحًا فلا خوف عليهم...»
 - (۳) «من كان يريد ثواب الدنيا فعنده الله ثواب الدنيا والآخرة»
 - (۴) «و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب و ان الدار الآخرة لهي الحيوان»
- ۱۹۵- مفهوم مشترک میان سخن رسول خدا که فرمود: «برای نابودی و فنا خلق نشده اید» و آیه: «و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب و ان الدار الآخرة لهي الحيوان»
- (۱) نفی انکار معاد و ترسیم چهره حقیقی دنیا
 - (۲) هدف از آفرینش انسان و توجه دادن به آن
 - (۳) موقتی بودن دنیا و برتر بودن حیات آخرت
- ۱۹۶- اعتقاد به نظام جزا و پاداش عادلانه، علت کدام پیامد اعتقاد به معاد است و پیام کدام آیه شریفه، ترسیم کننده این مطلب می باشد؟
- (۱) بازشنده پنجه امید و روشنایی - «من آمن بالله والیوم الآخر و عمل صالحًا فلا خوف عليهم...»
 - (۲) آمادگی فدایکاری در راه خدا - «و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب و ان الدار الآخر لهي الحيوان...»
 - (۳) بازشنده پنجه امید و روشنایی - «و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب و ان الدار الآخر لهي الحيوان...»
 - (۴) آمادگی فدایکاری در راه خدا - «من آمن بالله والیوم الآخر و عمل صالحًا فلا خوف عليهم...»
- ۱۹۷- خدا پرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می کنند و زیبا هم زندگی می کنند، اما به آن دل نمی سپرند. این خصوصیت چه ثمرات و نتایجی را در پی دارد؟
- (۱) می دانند که هیچ یک از کارهای نیک در آن جهان بی پاداش نمی ماند و اگر ظلمی به آن ها شود، قطعاً در جهان دیگر به سزای اعمالشان خواهد رسید.
 - (۲) مرگ را ناگوار و هولناک نمی دانند و دفاع از حق و مظلوم و فدایکاری در راه خدا آسان تر می شود و شجاعت به مرحله عالی آن می رسد.
 - (۳) از خداوند عمر طولانی می خواهند تا بتوانند در این جهان با شناخت و اندیشه و استفاده از نعمات، با اندوختهای کامل تر خدا را ملاقات کنند.
 - (۴) دچار حزن و ترس از عاقبت زندگی خود نمی شوند و شور و نشاط و انگیزه فعالیت و کار، زندگی آن ها را فرا می گیرد.
- ۱۹۸- در اعتقاد خدا پرستان حقیقی، مرگ برای چه کسانی ناگوار و هولناک است؟
- (۱) از خداوند عمر طولانی می خواهند - با کولهباری از گناء با آن مواجه می شوند.
 - (۲) از خداوند عمر طولانی می خواهند - فراوان به یاد مرگ آن.
 - (۳) زندگی را محدود به دنیا می بینند - با کولهباری از گناء با آن مواجه می شوند.
 - (۴) زندگی را محدود به دنیا می بینند - فراوان به یاد مرگ آن.
- ۱۹۹- فرمایش امام حسین علیه السلام: «من مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی بینم». به کدام دلیل بوده است؟
- (۱) خدا پرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می کنند و زیبا هم زندگی می کنند، اما مرگ را ناگوار نمی دانند، از این رو به دنیا دل نمی سپرند.
 - (۲) آن گاه که فدایکاری در راه خدا ضروری باشد، انسان ها به استقبال شهادت می روند و با شهادت خود راه آزادی انسان ها را هموار می کنند.
 - (۳) خدا پرستان از خداوند عمر طولانی می خواهند تا بتوانند در این جهان با تلاش در راه خدا و خدمت به انسان ها، به درجات برتر بهشت نائل شوند.
 - (۴) اگر در این مسیر ظلمی به انسان شود و نتواند داد خود را از ظالمان بستاند، قطعاً در جهان دیگری خداوند آن ها را به سزای اعمالشان خواهد رساند.
- ۲۰۰- در کدام دیدگاه، زندگی دنیوی همچون خوابی کوتاه و گذران کریم چه تعییری را برای این امر به کار برد است و چنین دیدگاهی چه ثمره ای را به همراه دارد؟
- (۱) پیامبران الهی - «نموت و نحيي» - «ان الدار الآخرة لهي الحيوان»
 - (۲) منکرین معاد - «نموت و نحيي» - «ما هی آلا حیاتنا الدنیا»
 - (۳) پیامبران الهی - «لهو و لعب» - «فلا خوف عليهم ولا هم يحزنون»
 - (۴) منکرین معاد - «لهو و لعب» - «ما يهلكنا الا الذهر»
- ۲۰۱- نترسیدن خدا پرستان از مرگ، به بیان هدایت بخش امام حسین علیه السلام موجب می شود.
- (۱) آسان ترشیدن دفاع از حق و مظلوم و فدایکاری در راه خدا
 - (۲) عبور از سختی ها و وصول به سعادت و کرامت و نعمت های جاوید
 - (۳) استقبال از شهادت و شوق به آن و ناگوارن دانستن مرگ
- ۲۰۲- پیام آیه به ترتیب بهای اندک دنیا در مقابل آخرت و «منحصر کردن زندگی به همین حیات فانی» است؟
- (۱) «و ما يهلكنا الا الذهر»
 - (۲) «ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب»
 - (۳) «و ما يهلكنا الا الذهر»
 - (۴) «ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب»

۲۰۳ - با توجه به تعالیم پیامبران، خالقی که موجودات را پدید آورده، همان خالق جان آن‌ها را می‌گیرد، این مطلب در عبارت قرآنی مورد انکار واقع گردیده و البته این سخن را کافران از روی نمی‌گویند.

- (۱) ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ - عقل
- (۲) ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ - علم
- (۳) ﴿وَمَا يَهْلُكُنَا إِلَّا الْدَّهْرُ﴾ - علم

۲۰۴ - عامل بی‌ازرش شدن زندگی چند روزهٔ دنیایی است و ثمرة آن است که عاقبت را به همراه دارد.

(۱) متنوع‌بودن استعدادهای انسان - سرگرم‌شدن به هدف‌های زودگر - گرفتاری به بیماری‌های روحی

(۲) گرایش به جاودانگی - سرگرم‌شدن به هدف‌های زودگر - از دست دادن شادابی و نشاط زندگی

(۳) متنوع‌بودن استعدادهای انسان - دچارشدن به یأس و نامیدی - از دست دادن شادابی و نشاط زندگی

(۴) گرایش به جاودانگی - دچارشدن به یأس و نامیدی - گرفتاری به بیماری‌های روحی

۲۰۵ - پیامدهای انکار معاد از سوی کسانی که می‌گویند: ﴿مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَ نَحْيِ﴾ کدام است؟

(۱) بی‌ازرش شدن زندگی چند روزهٔ دنیایی - فراموش‌کردن و غفلت از مرگ

(۲) حرص و طمع نسبت به زندگی دنیایی - فراموش‌کردن و غفلت از مرگ

(۳) بی‌ازرش شدن زندگی چند روزهٔ دنیایی - تردید نسبت به آینده و اضطراب از مرگ

(۴) حرص و طمع نسبت به زندگی دنیایی - تردید نسبت به آینده و اضطراب از مرگ

۲۰۶ - از دقت در آیهٔ شریفه: ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَ نَحْيِ وَ مَا يَهْلُكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَ مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ أَلَا يَظْنُونَ﴾ کدام مفهوم دریافت نمی‌شود؟

(۱) کافران آفرینش را محدود به حیات دنیوی می‌دانند.

(۲) نابودی انسان، در دیدگاه کافران، وابسته به عوامل متعدد است.

(۳) انکار کافران، امری یقینی نیست، بلکه از روی خیال است.

۲۰۷ - منکران معاد، برای تسکین خود و فرار از ناراحتی چه روشی را انتخاب می‌کنند و عکس‌العمل گروهی که غفلت از مرگ را پیش گرفته‌اند، چیست؟

(۱) خود را به هر کاری سرگرم می‌سازند تا آینده تلخی را که در انتظار دارند، فراموش کنند - از دیگران کناره می‌گیرند و به انواع بیماری‌های روحی دچار می‌شوند.

(۲) در راههایی قدم می‌گذارند که روزبه‌روز بر سرگردانی و یأس آن‌ها می‌افزاید - خود را به هر کاری سرگرم می‌سازند تا آینده تلخی را که در انتظار دارند، فراموش کنند.

(۳) خود را به هر کاری سرگرم می‌سازند تا آینده تلخی را که در انتظار دارند، فراموش کنند - در راههایی قدم می‌گذارند که روزبه‌روز بر سرگردانی و یأس آن‌ها می‌افزاید.

(۴) در راههایی قدم می‌گذارند که روزبه‌روز بر سرگردانی و یأس آن‌ها می‌افزاید - از دیگران کناره می‌گیرند و به انواع بیماری‌های روحی دچار می‌شوند.

۲۰۸ - آثار و پیامدهای انکار معاد، علاوه بر منکرین، گربیان‌گیر چه کسانی می‌شود و به چه دلیل زندگی این افراد تفاوتی با منکران معاد ندارد؟

(۱) معرفت و ایمانشان به انجام عمل صالح منجر نشده است - جست‌وجوی خوشی و لذت از راه گناه و عادت به آن

(۲) قبول معاد در آن‌ها به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است - فرورفتمن در هوس‌ها و در نتیجه معبود و هدف قراردادن دنیا و غفلت از آخرت

(۳) قبول معاد در آن‌ها به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است - جست‌وجوی خوشی و لذت از راه گناه و عادت به آن

(۴) معرفت و ایمانشان به انجام عمل صالح منجر نشده است - فرورفتمن در هوس‌ها و در نتیجه معبود و هدف قراردادن دنیا و غفلت از آخرت

۲۰۹ - قرآن کریم در پاسخ به: ﴿مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَ نَحْيِ﴾ چه می‌فرماید؟

(۱) ﴿وَإِنَّ النَّارَ الْآخِرَةَ لِهِ الْحَيَاةِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾

(۲) ﴿مِنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خُوفٌ عَلَيْهِمْ﴾

(۳) ﴿النَّاسُ نَيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا اَنْتَهُوا﴾

۲۱۰ - چرا برخی از افراد با این که می‌گویند آخرت را قبول دارند و از لحاظ فکری آن را پذیرفته‌اند، تلاش چندانی برای آن جهان نمی‌کنند و در زندگی خود به گونه‌ای عمل می‌کنند که گویی آخرت در پیش نیست؟

(۱) اینان در حقیقت دارای ایمان قوی نیستند و معاد را صرفاً به زبان یا حداکثر در اندیشه قبول دارند و قلباً به آن نگرددند.

(۲) این افراد با فراموش‌کردن آخرت، خود را سرگرم دنیا و زیبایی‌های فریب‌نده‌اش کرده‌اند و نسبت به آخرت کافرند.

(۳) این دسته از لحاظ فکری و اعتقادی دچار اشتباه شده و در حقیقت نسبت به آخرت کافرند در حالی که می‌پندارند ایمان دارند.

(۴) این افراد با کافران تفاوتی ندارند و در عمل نیز دچار سردرگمی هستند به گونه‌ای که نه به معاد ایمان دارند و نه آن را انکار می‌کنند.

۲۱۱ - میان توجه به آخرت و بی‌توجهی به دنیا و عقب‌ماندگی تلازم برقرار بدان علت که

(۱) است - دلفریبی به نعمت‌های ناپایدار دنیوی غفلت از آخرت و یاد خدا را در پی دارد.

(۲) نیست - اعتقاد به آخرت باعث تصحیح زندگی و در پیش گرفتن اخلاق الهی نیز می‌شود.

(۳) است - توجه به دنیا، موجب فرورفتمن در هوس‌ها و هدف قراردادن آن می‌شود.

(۴) نیست - بدون استفاده از بهره‌های دنیوی رسیدن به سعادت اخروی امکان‌بزیر نیست.

۲۱۲ - قراردادن دنیا به عنوان معبود و هدف خود در معتقدین به معاد، به چه علت است و چه نتیجه‌ای را درپی دارد؟

(۱) فرورفتمن در هوس‌ها - زندگی و رفتار آنان به گونه‌ای است که تفاوتی با منکران معاد ندارد.

(۲) دلستگی به نعمت‌ها - زندگی و رفتار آنان به گونه‌ای است که تفاوتی با منکران معاد ندارد.

(۳) دلستگی به نعمت‌ها - در راههایی قدم می‌گذارند که روزبه‌روز به سرگردانی و یأس آن‌ها می‌افزاید.

(۴) فرورفتمن در هوس‌ها - در راههایی قدم می‌گذارند که روزبه‌روز به سرگردانی و یأس آن‌ها می‌افزاید.

سؤالات ارتباطی

۲۱۳- هر یک از عبارات زیر در صدد بیان ویژگی‌های کدام بعد از ابعاد انسان می‌باشند؟

- تجزیه‌پذیری و تلاشی ناپذیری
- برخورداری همیشگی از آگاهی
- فناپذیری و بقا

(۱) روح و جسم - تفاوت بعد حقیقی با کالبد انسان - ویژگی مورد غفلت معتقدین به معاد

(۲) جسم و روح - علت دو بعدی بودن وجود انسان - ویژگی مورد انکار منکرین معاد

(۳) روح و جسم - علت دو بعدی بودن وجود انسان - ویژگی مورد غفلت معتقدین به معاد

(۴) جسم و روح - تفاوت بعد حقیقی با کالبد انسان - ویژگی مورد انکار منکرین معاد

۲۱۴- چند مورد از موارد زیر با سخن رسول خدا^{علیه السلام} که فرمود: «الناس نیام فاذا ماتوا انتبهو» مناسبت ندارد؟

(الف) مرگ غروی برای جسم و تن انسان و طلوعی درخشان تر برای کالبد انسان است.

(ب) دنیا تنها نیمی از زندگی انسان است و زندگی واقعی پس از بیداری آغاز می‌شود.

(ج) مرگ پلی است که آدمی را از یک مرحله هستی به هستی بالاتر منتقل می‌کند.

(د) باهوش ترین مؤمنان آنان اند که ترسی از مرگ ندارند و همواره آماده فداکاری در راه خدا هستند.

(۱) الف - ج (۲) ب - ۵ (۳) الف - ب - ۵ (۴) الف - ج - ۵

(ترکیب)

۲۱۵- پاسخ هر یک از سوالات مطرح شده با توجه به آیه: «ما لهم بذلك من علم» به ترتیب کدام است؟

- مقصود از «ذلك» چیست؟

- این سخن چه کسانی است؟

- علت این انکار چیست؟

(۱) ﴿و ما يهلكنا ألا الذهر﴾ - کافران - گرفتاری به شرک در خالقیت

(۲) ﴿نموت و نحي﴾ - بدکاران - شرک عملی

۲۱۶- چند مورد از موارد زیر عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

خداپرستان حقیقی

(الف) گرچه در دنیا زندگی می‌کنند، اما به آن دل نمی‌سپرند، از این رو مرگ را ناگوار نمی‌دانند.

(ب) آرزوی مرگ می‌کنند تا بتوانند با تلاش در راه خدا و خدمت به انسان‌ها، با اندوخته‌ای کامل تر خدا را ملاقات کنند.

(ج) معتقدند مرگ برای کسانی ناگوار و هولناک است که از حق و مظلوم دفاع نکنند و به استقبال شهادت نروند.

(د) به سبب اطمینان از رسیدن ظالمان به سزا اعمالشان، دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا برایشان آسان تر می‌شود.

(۱) ۲ (۲) ۴ (۳) ۱ (۴) ۳

۲۱۷- به ترتیب کدام آیات و روایات با عبارات زیر مرتبط هستند؟

- «الناس نیام»

- «ان هم الا يظنوون»

- «برای نابودی و فنا خلق نشده‌اید»

(۱) ﴿ما هي إلا حيائنا الدنيا﴾ - ﴿نموت و نحي﴾ - ﴿فلا خوف علىهم ولا هم يحزرون﴾

(۲) ﴿ما هذه الحياة الدنيا إلا لها و لعب﴾ - ﴿و ما يهلكنا إلا الذهر﴾ - ﴿إن الدار الآخرة لم يحيوان﴾

(۳) ﴿ما هي إلا حيائنا الدنيا﴾ - ﴿و ما يهلكنا إلا الذهر﴾ - ﴿إن الدار الآخرة لم يحيوان﴾

(۴) ﴿ما هذه الحياة الدنيا إلا لها و لعب﴾ - ﴿نموت و نحي﴾ - ﴿فلا خوف علىهم ولا هم يحزرون﴾

۲۱۸- علت هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب کدام است؟

(الف) من مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی‌بینم.

(ب) خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند و زیبا هم زندگی می‌کنند، مرگ را ناگوار نمی‌دانند.

(ج) زندگی و رفتار معتقدان به معاد که تفاوتی با منکران معاد ندارد.

(۱) نرسیدن از مرگ - آمادگی فداکاری در راه خدا - غفلت و فراموشی مرگ

(۲) نجات از ذلت دنیا - آمادگی فداکاری در راه خدا - دنیا را معبد و هدف قرار دادن

(۳) نرسیدن از مرگ - دل نسیرون به دنیا - دنیا را معبد و هدف قرار دادن

(۴) نجات از ذلت دنیا - دل نسیرون به دنیا - غفلت و فراموشی مرگ

۲۱۹- کدام پیامد با گروه مربوط به خود، مناسبت دارد؟

(الف) خود را به هر کاری سرگرم می‌سازند ← به یأس و نالمیدی دچار می‌شوند.

(ب) نمی‌توانند فکر مرگ را از ذهن خود بیرون بارند ← همین زندگی چندروزه برایشان بی ارزش می‌شود.

(ج) کوشید راه فراموش کردن را پیش بگیرد ← در راه‌هایی قدم می‌گذارد که روزبه روز به یأس او می‌افزاید.

(د) قبول معاد به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است ← عاقبتی جز فرورفتن در گرداب آلودگی‌ها نخواهد داشت.

(۱) الف - ج (۲) الف - ۵ (۳) ب - ج (۴) ب - ۵

- ۲۲۰ علت شور و نشاط و انگیزه فعالیت در انسان موحد که در آیه: «مَنْ أَمَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا حُوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزُنُونَ» آمده، در کدام عبارات به درستی ذکر شده است؟
 (ترکیبی)

- (۱) وَ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ - (۲) إِنَّمَا خَلَقَنَاكُمْ عَبْثًا
 (۳) فَالْهَمَّهَا فَجُورُهَا وَ تَقْوَاهَا - (۴) أَفْحَسْبَتْمُ اِنَّمَا خَلَقَنَاكُمْ عَبْثًا

- (۱) وَ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ - (۲) إِنَّمَا نَجْعَلُ الْمُتَقِينَ كَالْفَجَارَ
 (۳) فَالْهَمَّهَا فَجُورُهَا وَ تَقْوَاهَا - (۴) إِنَّمَا نَجْعَلُ الْمُتَقِينَ كَالْفَجَارَ

- ۲۲۱ روایت: «النَّاسُ نَيَامٌ فَإِذَا مَا نَوَّا اَنْتَبَهُوا» با کدام آیه شریفه هم مفهوم است؟

- (۱) وَ مَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُ وَ لَعْبٌ وَ اَنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهِ الْحَيَاةُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ
 (۲) وَ قَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاةُ الدُّنْيَا نَمُوتُ وَ نَحْيِي وَ مَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَ مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ
 (۳) مَنْ أَمَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ وَ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا حُوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزُنُونَ
 (۴) إِنَّمَا لِلَّهِ الْأَوْلَى هُوَ لِيَعْلَمُ الْقِيَامَةُ لَا رِبُّ فِيهِ

- ۲۲۲ سخن رسول خدا که فرمود: «با هوش ترین مؤمنان آنان اند که فراوان به یاد مرگ اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می کنند». در مقام تبیین مفهوم کدام آیه می باشد؟

- (۱) وَ مَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُ وَ لَعْبٌ وَ اَنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهِ الْحَيَاةُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ
 (۲) مَنْ أَمَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا حُوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزُنُونَ
 (۳) مَنْ كَانَ يُرِيدُ تَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ تَوَابُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ

گنکور

- ۲۲۳ روایات معصومین مردم را در این جهان چگونه توصیف نموده اند و وجود نعمت های حقیقی در زندگی پس از مرگ در کدام عبارت شریفه، بیان شده است؟
 (قارج از کشور ۹۹)

- (۱) يظنوون - (۲) وَ مَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَ مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ
 (۳) نیام - (۴) وَ مَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَ مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ

- ۲۲۴ کدام عبارت شریفه، بیان می کند که انسان برای نابودی و فنا خلق نشده و برای بقا آفریده شده است؟
 (قارج از کشور انسانی ۹۹)

- (۱) وَ مَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَ مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ
 (۲) وَ قَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاةُ الدُّنْيَا نَمُوتُ وَ نَحْيِي
 (۳) إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهِ الْحَيَاةُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

- ۲۲۵ بیداری و هوشیاری مردمان چه زمانی فرامی رسد و در آن وقت چه چیزی را به قطعیت خواهند فهمید؟
 (ریاضی ۹۹)

- (۱) «الناس نیام» - (۲) «إن الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهِ الْحَيَاةُ» - (۳) «إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهِ الْحَيَاةُ» - (۴) «إِذَا جَاءَ أَخْدَهُمُ الْمَوْتُ» - (۵) «فَلَا حُوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزُنُونَ

- ۲۲۶ پاسخ به کسانی که می گویند: «ما هی ایلا حیائنا الدینیا نمودت و نخنی» در کدام عبارت، بیان شده است؟
 (تهری ۹۹)

- (۱) وَ نَفْسٌ وَ مَا سَوَّاها فَأَلْهَمَهَا جُجُورُهَا وَ تَقْوَاهَا
 (۲) أَفْحَسْبَتْمُ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبْثًا وَ أَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ
 (۳) مَنْ كَانَ يُرِيدُ تَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ تَوَابُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ

- ۲۲۷ فروقتن در هوس ها برای معتقدین به معاد چه عاقبتی دارد و زندگی آنان چگونه خواهد شد؟
 (هنر ۹۹)

- (۱) هدف قراردادن زندگی دنیوی در عین اعتقاد به حیات اخروی - پیروی از ظن و گمان
 (۲) هدف قراردادن زندگی دنیوی در عین اعتقاد به حیات اخروی - فروقتن در گرداب آلدگی ها
 (۳) انکار زندگی پس از مرگ در عین اعتقاد به متلاشی شدن جسم و روح انسان - پیروی از ظن و گمان
 (۴) انکار زندگی پس از مرگ در عین اعتقاد به متلاشی شدن جسم و روح انسان - فروقتن در گرداب آلدگی ها

- ۲۲۸ غرض اصلی کسانی که می گویند: «وَ مَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ» کدام است؟
 (ریاضی ۹۹)

- (۱) اثبات اثر مرور زمان در زندگی و حیات انسان ها
 (۲) انکار وجود آفریننده حکیمی که این جهان را خلق نموده
 (۳) ابطال گفته های موحدان در وجود آثار متأخر اعمال انسان

- ۲۲۹ کدام آیه شریفه، به دیدگاه افرادی که برای انسان حقیقتی جز جسم و تن قائل نیستند، اشاره دارد؟
 (قارج از کشور ۹۸)

- (۱) وَ قَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاةُ الدُّنْيَا
 (۲) وَ سَيَصْلِلُونَ سَعِيرًا...
 (۳) وَ مَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا أَهْوَةٌ وَ لَعْبٌ...
 (۴) وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ آنِدَادًا...

- ۲۳۰ کدام مورد اعتقاد کسانی است که «وَ مَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا أَهْوَةٌ وَ لَعْبٌ...» را باور نموده اند و آنان جهان آخرت را چگونه توصیف می کنند؟
 (ریاضی ۹۸)

- (۱) مرگ را غربوی می دانند که طلوعی درخشان تر در پی دارد - (۲) لَهِيَ الْحَيَاةُ
 (۳) مرگ را غربوی می دانند که طلوعی درخشان تر در پی دارد - (۴) فَلَا حُوْفٌ عَلَيْهِمْ

- (۳) زندگی چندروزه دنیا بی ارزش و کم اعتبار است و لایق دلستگی نیست - (۴) لَهِيَ الْحَيَاةُ

- ۲۳۱ پیامد این تفکر که «برخی از افراد با این که می گویند آخرت را قبل دارند، اما در زندگی خود به گونه ای عمل می کنند که گویی آخرتی در پیش ندارند» کدام مورد است؟
 (تهری ۹۸)

- (۱) به دلیل فروقتن در هوس ها، دنیا را معبد و هدف خود قرار می دهند و از یاد آخرت غافل می شوند.
 (۲) با این که این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است، اما به لطف و رحمت الهی امیدوارند.
 (۳) در دنیا با شور و نشاط هستند و انگیزه فعالیت و کار دارند، اما در عمل با منکران معاد تفاوت دارند.
 (۴) زندگی چندروزه دنیا برایشان بی ارزش می شود و به انواع بیماری های روحی دچار می شوند.

(هنر ۹۱)

۲۳۲- کدام عامل، سبب می‌شود که دفاع از حق مظلوم و فدکاری در راه خدا آسان شود؟

(۱) نرسیدن انسان از مرگ که پیامد اعتقاد به معاد است.

(۲) به بن بست نرسیدن انسان در زندگی که پیامد اعتقاد به معاد است.

(۳) بی‌ارزش بودن زندگی چندروزه دنیا که نتیجه آن کناره‌گیری از دیگران است.

(۴) به بن بست نرسیدن انسان در زندگی که نتیجه آن کناره‌گیری از دیگران است.

(زبان ۹۸)

۲۳۳- عمل به آیه شریفه «مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا...» چه ثمره‌ای دارد و این موضوع به کدام پیامد اعتقاد به معاد اشاره می‌کند؟

(۱) دل نسبتن به زندگی دنیا - گذراودن زندگی دنیوی

(۲) دچارشدن به حزن و اندوه - گذراودن زندگی دنیوی

(۳) دل نسبتن به زندگی دنیا - بازشدن پنجره امید و روشنایی به روی انسان

۲۳۴- کدام گرایش درونی است که دو گروه (منکران معاد) را به بی‌توجهی به مرگ یا ترس و اضطراب از مرگ می‌کشاند و ثمرة ایمان به خدا و معاد همراه با عمل صالح چیست؟

(۱) غفلت از مرگ - ﴿فَلَا حُقُوفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْرُثُونَ﴾

(۲) میل به جاودانگی - ﴿فَلَا حُقُوفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْرُثُونَ﴾

۲۳۵- بیام کدام آیه، حاکی از این است که در این دنیا انسان به کارهای مشغول می‌شود که او را از کارهای مفید باز می‌دارد، اما سرای دیگر جایی است که انسان با کمالات واقعی که از راه ایمان و عمل صالح به دست می‌آورد، زندگی می‌کند؟ (رباشه ۹۶ با تغییر)

(۱) ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثُوابُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ﴾

(۲) ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا حُقُوفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْرُثُونَ﴾

(۳) ﴿وَ مَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَ أَعْبُطْ وَ إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهُيَ الْحَيَاةُ الْأَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَقْلِمُونَ﴾

(۴) ﴿وَ قَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاةُنَا الدُّنْيَا تَمُوتُ وَ نَحْيَا وَ مَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الْدَّهْرُ﴾

(فاجع از کشور ۹۵)

۲۳۶- نهراسیدن از مرگ و آمادگی برای فدکاری در میان پیرونان پیامبران الهی، چه ثمره‌ای در زندگی آنان دارد؟

(۱) حیات در این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نمی‌شود و فدکاری در راه خدا ضروری می‌گردد.

(۲) آنان آرزوی مرگ می‌کنند و به همین دلیل به استقبال شهادت می‌روند و فدای انسان‌ها می‌شوند.

(۳) زندگی را کوله‌باری از گناه می‌بینند و همین عامل سبب می‌شود تا همیشه در آرزوی مرگ باشند.

(۴) دفاع از حق و مظلومان و از خودگذشتگی برای آنان آسان شود و در شجاعت به مرحله عالی برسند.

۲۳۷- زندگی دنیا بدون سرای آخرت که زندگی واقعی است، چگونه خواهد بود و پیامبر اکرم ﷺ باهوش ترین مؤمنان را چه کسانی معرفی می‌کنند؟ (تبریز ۹۵)

(۱) تلاش بیهوده - مرگ را پلی به حساب می‌آورند که آدمی را از یک هستی به هستی دیگر منتقل می‌کند.

(۲) لهو و لعب - مرگ را پلی به حساب می‌آورند که آدمی را از یک هستی به هستی دیگر منتقل می‌کند.

(۳) تلاش بیهوده - فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند.

(۴) لهو و لعب - فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند.

۲۳۸- «الهیون» که مرگ را پایان زندگی نمی‌دانند، بلکه آن را غروبی می‌دانند که طلوعی درخشان‌تر در پیش دارد، از خداوند عمر طولانی طلب می‌کنند تا به کدام‌ین هدف برسند؟ (فاجع از کشور ۹۴ و زبان ۹۱)

(۱) کفه متعادل دنیا و آخرت را در همسنگ جلوه‌دادن آن دو به منصة ظهور برسانند.

(۲) به دنیاپرستان بفهمانند که اعتقاد به عالم پس از مرگ، منافات با دل‌سپردن به دنیا ندارد.

(۳) با تلاش بیشتر در راه خدا و خدمت به انسان‌ها، با اندوخته‌ای کامل‌تر خدا را ملاقات کنند.

(۴) راه نیکبختی را برای آینده‌گان، هموار کنند و اثبات کنند که عبادت به‌جز خدمت خلق نیست.

(رباشه ۹۴)

۲۳۹- کدام مورد بیانگر پیامدهای انکار معاد برای انسان در زندگی دنیا است؟

(۱) آماده‌شدن برای زندگی دیگر و توجه بیشتر به حیات اخروی پس از مرگ

(۲) بیرون آمدن از بن بست در زندگی دنیا و بازشدن پنجره‌های روشنایی

(۳) کناره‌گیری از دیگران و بی‌ارزش شدن این زندگی چند روزه دنیا

(۴) لذت‌بردن از کار، زندگی و تلاش بسیار به همراه انرژی فوق العاده

(تبریز ۹۴ با کلم تغییر)

۲۴۰- آیه شریفه: «مَا هِيَ إِلَّا حَيَاةُنَا الدُّنْيَا تَمُوتُ وَ نَحْيَا وَ مَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ» در توصیف کدام تفکر درباره مرگ می‌باشد؟

(۱) آنان که فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند.

(۲) مرگ پایان زندگی است و هر انسانی پس از مدتی زندگی در دنیا، دفتر عمرش بسته می‌شود.

(۳) مرگ را پایان‌بخش دفتر زندگی نمی‌پنداشند، بلکه آن را غروبی می‌دانند که طلوعی درخشان‌تر در پیش دارد.

(۴) آدمی در همان حال که از مرگ می‌گریزد، آن را ملاقات می‌کند، دوران زندگی میدان از دست دادن جان است.

(فاجع از کشور ۹۳ با تغییر)

۲۴۱- اگر بخواهیم: «چهره ملکوتی و نه ملکی دنیا را در آینه وحی الهی مشاهده کنیم»، پیام کدام آیه ترسیم‌کننده این مقصود ما است؟

(۱) ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثُوابُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ﴾

(۲) ﴿وَ مَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَ لَعْبٌ وَ إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهُيَ الْحَيَاةُ الْأَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾

(۳) ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا حُقُوفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْرُثُونَ﴾

(۴) ﴿وَ قَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاةُنَا الدُّنْيَا تَمُوتُ وَ نَحْيَا وَ مَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾

(انسانی ۹۳ با تغییر)

- ۲۴۲ هرگاه بخواهیم با تکیه بر وحی الهی، تعریفی برای دنیا ارائه دهیم، پیام کدام آیه وافی به این مقصود است؟

۱) من کان یزید ثواب الدنيا ف Gund الله ثواب الدنيا و الآخرة

۲) و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب و ان الدار الآخرة لمي الحيوان لو كانوا يعلمون

۳) و قالوا ما هي الا حیاتنا الدنيا نموت و نحيي و ما يهلكنا الا الدهر

۴) من آمن بالله و اليوم الآخر و عمل صالحًا فلا خوف عليهم و لا هم يحزنون

- ۲۴۳ این بیان هدایت بخش پیامبر گرامی اسلام که فرموده‌اند: «برای نابودی و فنا خلق نشده‌اند، بلکه برای بقا آفریده شده‌اند و با مرگ تنها از جهانی به جهان دیگر منتقل می‌شوید». با پیام کدام آیه شریفه تناسب مفهومی دارد؟ (هنر ۹۳ با تغییر)

۱) ما هي الا حیاتنا الدنيا نموت و نحيي و ما يهلكنا الا الدهر

۲) من آمن بالله و اليوم الآخر و عمل صالحًا فلا خوف عليهم

۳) و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب و ان الدار الآخرة لمي الحيوان

۴) من کان یزید ثواب الدنيا ف Gund الله ثواب الدنيا و الآخرة

- ۲۴۴ با توجه به آیه: «قالوا ما هي الا حیاتنا الدنيا نموت و نحيي» کدام مورد از بیامدهای چنین نگرشی نیست؟ (قارچ از کشور ۹۱ با تغییر)

۱) شادابی و نشاط زندگی را از دست می‌دهد و از دیگران کفاره می‌گیرد.

۲) زندگی چند روزه دنیا برایش بی‌ارزش می‌شود در نتیجه به یأس و نامیدی دچار می‌شود.

۳) خود را به هر کاری سرگرم می‌سازند تا آینده تلخی را که در انتظار دارند فراموش کنند.

۴) مرگ را پایان‌بخش دفتر زندگی می‌دانند و آن را غربوی می‌نایدند که طلوعی دیگر در پیش دارد.

- ۲۴۵ آیه شریفه: «ما هي الا حیاتنا الدنيا نموت و نحيي و ما يهلكنا الا الدهر» بیانگر

۱) اعتقاد کسانی است که نمی‌توانند خود را از اندیشه مرگ و نابودی پس از آن نجات دهند.

۲) اعتقاد کسانی است که راه غفلت از مرگ را پیش گرفته‌اند و امیدی به حیات مجدد ندارند.

۳) انکار ملاقات پروردگار و رضایت‌دادن و قناعت‌کردن به زندگی دنیا بی است.

۴) عدم اعتقاد کفار به آخرت و منحصر کردن زندگی به همین زندگی دنیا بی است.

- ۲۴۶ «ناگوارنبودن مرگ» در دیدگاه الهیون بدان جهت است که:

۱) مرگ را وسیله‌ای برای نجات از زندگی و هم‌زیستی با ظالمان می‌دانند.

۲) ناگواری مرگ، معلول بر دوش داشتن بار سنگین گناهان است و الهیون مصون از آن‌اند.

۳) خدای پرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند و زیبا هم زندگی می‌کنند، به آن دل نمی‌سپرند.

۴) ناگواری مرگ، عامل نومیدی از خدا و پوچاندیشی نسبت به آفرینش می‌شود که با توحید سارگار نیست.

- ۲۴۷ با توجه به روایات، باهوش‌ترین مؤمنان چه کسانی هستند و روح آدمی

۱) متفکران در نظام آفرینش‌اند - تغییرپذیر است و تجزیه و تحلیل نمی‌پذیرد و فرسوده و مستهلك نمی‌شود.

۲) آنان که فراوان به یاد مرگ‌اند - تغییرپذیر است و تجزیه و تحلیل نمی‌پذیرد و فرسوده و مستهلك نمی‌شود.

۳) آنان که فراوان به یاد مرگ‌اند - بعد از مرگ با بدن باقی می‌ماند و آگاهی و حیات خود را از دست نمی‌دهد.

۴) متفکران در نظام آفرینش‌اند - بعد از مرگ با بدن باقی می‌ماند و آگاهی و حیات خود را از دست نمی‌دهد.

- ۲۴۸ با توجه به آیات قرآن کریم و روایات پیشوایان دین که عامل اصلی گناه را «خود انسان» معرفی می‌کنند، منظور از این «خود» همان خود است

(ریاضی ۹۱ و تهری ۸۸ با تغییر) می‌باشد و در آن، تغییر و دگرگونی

۱) روحانی - همراه با تغییر - نیست.

۲) روحانی - مصنون از استهلاک - هست.

۳) جسمانی - همراه با تغییر - نیست.

۴) جسمانی - مصنون از استهلاک - هست.

- ۲۴۹ با توجه به این کلام سالار شهیدان، حضرت امام حسین که می‌فرماید: «من مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی‌بینم»

(هنر ۹۰) مفهوم می‌گردد که است.

۱) عامل سعادت یافتن مرگ، زندگی همراه با ننگ و ذلت

۲) شوق به سعادت و لقای خداوند، عامل ننگ و ذلت یابی زندگی

- ۲۵۰ - مژده لاخوف عليهم و لا هم يحزنون بهره افرادی است که:

۱) مرگ را طلوعی از پس غروب و نولدی دیگر می‌دانند.

۲) ایمان به خدا و رستاخیز و انجام عمل نیک را با هم دارند.

- ۲۵۱ - بی‌ارزش جلوه کردن زندگی چند روزه و موقعت دنیا از لوازم و است.

۱) میل به جاودانگی - مرگ را پایان کار دانستن

۲) هدف قراردادن دنیا - تحقق آرزوها در رستاخیز

(جامع علمی گاربدی ۱۸۱ و ۱۸۰) - ۲۵۲ - حضرت رسول اکرم فرمودند: باهوش‌ترین مؤمنان کسانی هستند که:

۱) مرگ را غربوی می‌دانند که طلوعی درخشان تر در پیش روی خود دارد.

۲) راضی به زندگی دنیا شده‌اند و به ملاقات پروردگارشان ایمان دارند.

۳) مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی‌بینند.

- ۲۵۳ - فراغ از محدودیت زمان و مکان و تلاشی‌پذیری به ترتیب از ویژگی‌های موجود و است.

۱) غیر مجرد - مجرد

۲) مجرد - غیر مجرد

۳) غیر مجرد - غیر مجرد

امامت، تداوم رسالت

تبیین ضرورت تداوم رسالت پیامبر ﷺ پس از ایشان در قالب امامت

هدف کلی

مفهوم اصلی و سوالات اصلی درس

از آن جا که قرآن کریم، آخرین کتاب آسمانی و رسول خدا ﷺ خاتم پیامبران است، این سوالات مطرح می‌شود که:

امامت

آیه ولایت

حدیث جابر

اولوا الأمر

ثقلین

حدیث منزلت

حدیث غدیر

آیه تطهیر

طرح و برنامه خداوند برای جامعه اسلامی، پس از رسول خدا ﷺ چیست؟

این جامعه در چه مسیری و چگونه باید حرکت کند؟

بعد از پیامبر اسلام ﷺ رهبری مسلمانان بر عهده چه کسانی باید قرار بگیرد؟

چرا ائمه اطهار ظاهر نیز همچون پیامبر اکرم ﷺ معصوم از گناه هستند؟

توضیح

در این درس به این موضوعات توجه می‌شود: ۱) ذکر دلایل ضرورت تداوم برخی مسئولیت‌های پیامبر ﷺ پس از ایشان، ۲) تبیین چگونگی عصمت ائمه اطهار ظاهر

تداوم مسئولیت‌های دوگانه امامت پس از رسول خدا ﷺ

اسنونش مسئولیت‌های پیامبر ﷺ پس از رحلت ایشان

- برای رسیدن به پاسخ سوالاتی که در ابتدای درس طرح شد، قبل از هر چیز لازم است مشخص شود که در میان مسئولیت‌های پیامبر کدامیک با رحلت ایشان پایان می‌پذیرد و کدامیک باید ادامه یابد؟
- در میان مسئولیت‌های سه‌گانه رسول خدا ﷺ، مسئولیت اول، یعنی دریافت و ابلاغ وحی به مردم، با ختم نبوت پایان می‌پذیرد و کتاب قرآن، آخرین کتاب آسمانی است و نیازی به آوردن کتاب جدیدی نیست.

اما دو مسئولیت دیگر، یعنی «تعلیم و تبیین دین (مرجعیت دینی)» و «ولایت ظاهري»، پس از ایشان چه سرنوشتی پیدا می‌کنند؟

فرض‌های مطرح در زمینه سرنوشت مسئولیت‌های دوگانه پس از پیامبر اکرم ﷺ

۱) قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ در این باره سکوت کردند.

۲) همچون مسئولیت اول، پایان این دو مسئولیت را نیز اعلام نموده‌اند.

۳) جانشین را تعیین نموده و دو مسئولیت «تعلیم و تبیین دین» و «ولایت ظاهري» را بر عهده وی قرار داده‌اند.

دلایل رد فرض اول و دوم

بطلان فرض اول روشن است: زیرا:

۱) قرآن کریم، هدایتگر مردم در همه امور زندگی است (جامعیت و همه‌جانبه بودن)، و ممکن نیست نسبت به این دو مسئولیت مهم که به شدت در سرنوشت جامعه اسلامی تأثیرگذار است بی‌تفاوت باشد.

۲) همچین پیامبر اکرم ﷺ اگاهترین مردم نسبت به اهمیت و جایگاه این مسئولیت‌هاست و نمی‌تواند از کنار چنین مسئله مهمی با سکوت و بی‌توجهی بگذرد. در حقیقت، بی‌توجهی به این مسئله بزرگ، خود دلیلی بر نقص دین اسلام است و این در حالی است که دین اسلام کامل‌ترین دین الهی است.

فرض دوم نیز صحیح نیست: زیرا:

۱) نیاز جامعه به حکومت و تعلیم و تبیین دین، پس از رسول خدا ﷺ نه تنها از بین نرفت، بلکه افزایش هم یافت؛ زیرا گسترش اسلام در نقاط دیگر، ظهور مکاتب و فقههای مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی را به دنبال داشت و نیاز به امام و رهبری که در میان انبوه افکار و عقاید، حقیقت را به مردم نشان دهد و جامعه را آن‌گونه که پیامبر اداره می‌کرد، اداره نماید، افزون‌تر می‌شد.

۲) علاوه بر این که اصولاً حکومت و اداره جامعه و تعلیم و تبیین دین، امری تمام‌شدنی و پایان‌پذیر نیست و همواره جامعه نیازمند حاکم (ولايت ظاهري) و معلمی (مرجعیت دینی) است که بتواند راه رسول خدا ﷺ را ادامه دهد و احکام اسلام را اجرا نماید.

اصح و درست فرض سوم

- بنابراین، تنها فرض سوم، منطقی و قابل قبول است؛ یعنی رسول اکرم ﷺ به فرمان خداوند، با تعیین جانشین، به تداوم تعلیم و تبیین دین و دوام حکومت پس از خود به شکل «امامت» فرمان داده و مانع تعطیلی این دو مسئولیت شده است.

و فقههای مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید: علت و افایش نیاز به امام و رهبری پس از پیامبر اکرم ﷺ معلول و نتیجه است.

۳- نکته ترکیبی

(درس ۳ - یازدهم) در بطلان فرض اول به این نکته اشاره شد که «قرآن کریم هدایتگر مردم در همه امور زندگی است.» این مفهوم بیانگر ویژگی جامعیت و همه‌جانبه بودن قرآن است که در حدیث امام باقر علیه السلام: «خداوند آنچه را که امت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد، در کتابش [قرآن] آورده است.» مورد تأکید قرار گرفته است.

۱- توضیح

مسئولیت اول یعنی دریافت و ابلاغ وحی مربوط به «نبوت» است. به همین جهت با ختم نبوت و آخرین کتاب آسمانی پایان می‌پذیرد، اما دو مسئولیت دیگر یعنی مرجعیت دینی و ولایت ظاهری پس از پیامبر اکرم ﷺ در قالب امامت استمرار می‌یابد و هیچ‌گاه این دو مسئولیت پایان نمی‌یابد.

۲- رابطه علت و معلول

از کلمه «زیرا» می‌فهمیم که: گسترش اسلام در نقاط دیگر، ظهور مکاتب

تعیین امام

امرجع تعیین و معرفت امام و علت آن

- اکنون که نیاز به امام پس از رسول خدا ﷺ روشن شد، این سؤال پیش می‌آید که چه کسی امام را معین و معرفی می‌کند و چگونه می‌توان او را شناخت؟
- از آن جا که امام همه مسئولیت‌های پیامبر اکرم ﷺ جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد (علت)، بنابراین، باید همان صفات و ویژگی‌های پیامبر را نیز داشته باشد (معلول) تا مردم به وی اطمینان کنند و راهنمایی‌های او را پیدا کنند. از جمله این ویژگی‌ها «عصمت» است. البته تشخیص عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست؛ یعنی انسان‌ها نمی‌توانند تشخیص دهند که چه کسی معصوم است و مرتکب هیچ گناهی نمی‌شود. بنابراین، همان‌طور که پیامبر از طرف خدا معرفی و معین می‌شود، تنها خداوند است که می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند و به مردم بشناساند.
- با تدبیر در آیات و روایات مطمئن و مسلم نقل شده از پیامبر و مطالعه تاریخ اسلام درمی‌یابیم که خداوند، امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام پس از ایشان منصوب فرموده و نیز امامان معصوم علیهم السلام پس از ایشان را معرفی کرده است.

در اینجا به برخی از آیات و روایات مربوط به این مسئله می‌پردازیم.

۲- ارتباط مفهومی

عصمت اهل بیت علیهم السلام در آیه تطهیر ﴿أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَذْهَبَ عَنْكُمُ الرِّجْسُ أَهْلُ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرُكُمْ تَطْهِيرًا﴾ بیان شده است.

۳- نکته ترکیبی

(درس ۴ - یازدهم) عصمت پیامبران از مفهوم آیه ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حِلْمًا﴾ یعنی رسالته قابل دریافت است.

۱- رابطه علت و معلول

بر دوش داشتن همه مسئولیت‌های پیامبر اکرم ﷺ جز دریافت و ابلاغ وحی توسط امام: علت و برخورداری از صفات و ویژگی‌های پیامبر، از جمله عصمت: معلول و نتیجه است.

هم چنین ممکن نبودن تشخیص عصمت برای انسان‌ها: علت و تنها فرد شایسته برای تعیین مقام امامت که خداست: معلول و نتیجه است.

۱- نزول آیه‌انذار

ازمان نزول آیه‌انذار

- حدود سه سال از بعثت گذشته بود که این فرمان از جانب خداوند برای پیامبر آمد:

سوره شعراء آیه ۲۱۶

و أَنذِرْ عَشِيرَةَ الْأَقْرَبِينَ

خویشان نزدیکت را انذار کن.

تعیین جانشین پیامبر پس از نزول آیه انذار

النجام فرمان‌الهی پس از نزول آیه‌انذار

- برای انجام این دستور، رسول خدا ﷺ چهل نفر از بزرگان بنی‌هاشم را دعوت کرد و درباره اسلام با آنان سخن گفت و آنان را به دین اسلام فراخواند و از آنان برای ترویج و تبلیغ اسلام کمک خواست.

۱- اواکنش خویشان پیامبر و حضرت علی علیهم السلام

- همه مهمانان سکوت کردند و جوابی ندادند. در میان سکوت آنان، علی بن ابی طالب علیهم السلام که در آن زمان، نوجوانی بیش نبود، برخاست و گفت: «من یار و یاور تو خواهم بود، ای رسول خدا».

- درخواست پیامبر علیهم السلام، سه بار مطرح شد و هر بار، همه سکوت کردند و تنها علی علیهم السلام آمادگی و وفاداری کرد. پس از آن، پیامبر علیهم السلام دست آن حضرت را در دست گرفت، بیعت ایشان را پذیرفت و به مهمانان فرمود:

پیامبر اکرم ﷺ همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.

۱- توضیح

روز مراسم دعوت خویشان به «یوم الانذار» مشهور است، زیرا خداوند در این آیه به پیامبر فرمان می‌دهد که خویشان نزدیکت را انذار کن.

۲- تقدم و تأخیر

نزول آیه «انذار» مقدم بر اعلام مقام جانشینی حضرت علیؑ از سوی پیامبر ﷺ بود.

۳- پیام حدیث

اولین بار، با نزول آیه انذار، رسول خدا ﷺ، امام علیؑ را به عنوان جانشین خود تعیین کرد.

پس از سکوت همهٔ خویشان و سه بار مطرح شدن درخواست پیامبر ﷺ و اعلام آمادگی حضرت علیؑ، پیامبر ﷺ با پذیرش بیعت حضرت علیؑ برای ایشان سه مقام «اختوت» (برادر من)، «وصایت» (وصی من) و «امامت» (جانشین من) را بیان نمودند.

به نظر شما تعیین جانشین توسط پیامبر ﷺ آن هم در شرایطی که ایشان هنوز موفقیتی کسب نکرده بود و حتی خویشانش نیز دعوت او را نپذیرفته بودند، چه پیامهایی در برداشت؟

این اقدام پیامبر اکرم ﷺ نشان می‌دهد که اولاً، جانشینی پیامبر چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود. ثانیاً، جانشینی پیامبر ویژگی‌هایی دارد که نمی‌توان آن را به انتخاب مردم واگذار کرد، به همین جهت باید از همان ابتدا به مردم معرفی شود تا مردم آن جانشین را بشناسند.

۲- نزول آیه ولایت

اشان نزول آیه ولایت

در یکی از روزها، نزدیک ظهر، فرشته وحی از جانب خداوند آیه‌ای بر پیامبر نازل کرد که در آن ویژگی‌های ولی و سرپرست مسلمانان مشخص شده بود:

﴿إِنَّمَا وَلِيَّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا إِذْ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾

با نزول این آیه، رسول خدا ﷺ دریافت که چنین واقعه‌ای رخ داده و کسی در رکوع صدقه داده است و خداوند قصد معرفی او را دارد؛ با شتاب و در حالی که آیه را می‌خواند و مردم را از آن آگاه می‌کرد، به مسجد آمد و پرسید: چه کسی در حال رکوع صدقه داده است؟ فقیری که انگشتتری در دست داشت، به حضرت علیؑ که در حال نماز بود، اشاره کرد و گفت: آری، این مرد در حال رکوع، انگشتتر خود را به من بخشید. مردم که از محتوا آیه باخبر شده بودند، تکبیر گفتند و رسول خدا ﷺ نیز، ستایش و سپاس خداوند را به جا آورد.

اعلنت نزول آیه ولایت

نزول این آیه در چنین شرایطی و اعلام ولایت حضرت علیؑ از جانب رسول خدا ﷺ، برای آن بود که مردم با چشم بینند و از زبان پیامبر بشنوند تا امكان مخفی کردن آن نباشد.

توضیح

آیه ولایت یک موضوع کلی را مطرح می‌کند، یعنی ولایت را خاص خدا، پیامبر و کسانی می‌داند که نماز را به پا می‌دارند و در حال رکوع، ولایت آن زکات می‌دهند، اما چون در زمانی نازل شد که مصدق آن در همان

سوره مائدہ، آیه ۵۵

﴿إِنَّمَا وَلِيَّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ

هُمَا نَارٌ وَلِيَ شَمَا فَقْطَ خَادِونَ وَرَسُولُهُ وَ

وَالَّذِينَ آمَنُوا إِذْ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ

وَكَسَانِي اند که ایمان آورده‌اند. همان ایمان آورندگانی که نماز را بر پا می‌دارند

وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ

و در حال رکوع زکات می‌دهند.

اعلام ولایت حضرت علیؑ و معرفی جانشین پیامبر ﷺ

آنما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا:

انحصر ولایت به خدا و پیامبر و جانشینان ایشان

الذین يقيمون الصلاة و يؤتون الزكاة و هم راكعون:

تعیین ویژگی‌های ولی و سرپرست مسلمانان

۱- آیما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا: کلمه «آیما» علامت حصر است. از این عبارت، منحصر کردن ولایت خدا و رسول و اوصیای (جانشینان) بر حق ایشان مفهوم می‌گردد.

کلمه «ولی» در این آیه به معنای ولایت و رهبری است و آن را خاص خدا، پیامبر و امامان دانسته است. این ولایت در طول یکدیگرند، نه در عرض یکدیگر، یعنی ولایت ابتدا برای خدا و سپس پیامبر و پس از آن برای امام است.

۲- الذین يقيمون الصلاة و يؤتون الزكاة و هم راكعون: این آیه به طور خاص در شأن حضرت علیؑ نازل شده، زیرا ایشان تنها کسی بودند که در رکوع، انگشتتر خود را به عنوان صدقه به فقیری دادند. پس مصدق این آیه فقط حضرت علیؑ است. پس از نزول آن، مصدق آیه توسط پیامبر اکرم ﷺ به مردم معرفی شد.

۳- ارتباط مفهومی: اعلام ولایت و سرپرستی حضرت علیؑ در حدیث غیر نیز بیان شده است، آن جا که رسول خدا ﷺ فرمود: «من کنت مولاه فهذا علی مولاه».

۴- نکتهٔ ترکیبی: (درس ۲ - دوازدهم) این آیه بیانگر توحید در ولایت است، پس با آیه ﴿ما لهم من دونه من ولی و لا يشک فی حکمه احدا﴾ ارتباط مفهومی دارد هم‌چنین این آیه، پیامبر ﷺ و حضرت علیؑ را ولی انسان‌ها معرفی می‌کند یعنی آن‌ها واسطهٔ ولایت خداوند و رسانندهٔ فرمان‌های اویند.

۳- حدیث جابر

اَحْكَمُ كُلَّ اِطَاعَةٍ اَذْلَوْلًا الْأَمْرِ قَرْآنًا

در یکی از روزها، در مدینه، جبرئیل بر پیامبر نازل شد و آیه ۵۹ سوره نساء را بر ایشان خواند که قسمتی از آن چنین است: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أطِيعُوا اللَّهَ وَ أطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَئِكُمْ أَنْعَمُ﴾

اعین مصاديق آیه توسط رسول خدا

▪ معمولاً وقتی آیه‌ای نازل می‌شد و حکم کلی موضوعی را بیان می‌فرمود، یاران رسول خدا ﷺ نزد ایشان می‌آمدند و جزئیات حکم را می‌پرسیدند.
 ▪ مثل وقتی که آیات نماز نازل شد، یاران ایشان می‌خواستند چگونگی نمازخواندن را بدانند؛ از این‌رو، پیامبر اکرم ﷺ به مسجد آمد و به آنان فرمود: «این‌گونه که من نماز می‌خوانم، شما هم بخوانید.» آن‌گاه نمازخواندن را به آنان تعلیم داد (تعلیم و تبیین تعالیم دین یا مرجعیت دینی).
 ▪ وقتی این آیه هم نازل شد، جابر بن عبد الله انصاری نزد رسول خدا ﷺ آمد و گفت: «یار رسول الله، ما خدا و رسول اور اشناخته‌ایم، لازم است «اولی الامر» رانیز بشناسیم.»

رسول خدا ﷺ ای جابر، آنان جانشینان من و امامان بعد از من اند. نخستین آنان علی بن ابی طالب است و سپس به ترتیب، حسن بن علی، حسین بن علی، علی بن الحسین، محمد بن علی؛ و تو در هنگام پیری اور اخواهی دید و هر وقت اور ارادیدی، سلام مرا به او برسان. پس از محمد بن علی به ترتیب، عصر بن محمد، موسی بن جعفر، علی بن موسی، محمد بن علی، علی بن محمد، حسن بن علی و پس از ایشان فرزندش می‌باشد که همان و هم‌کنیه من است. اوست که از نظر مردم پنهان می‌شود و غیبت او طولانی می‌گردد تا آن‌جا که فقط افرادی که ایمان راسخ دارند، بر عقیده به او باقی می‌مانند.

توجه کنید که دو امام با نام محمدبن علی داریم یکی امام باقر علی و دیگری امام جواد علی

۴- تقدم و تأخر

نزول آیه «اولی الامر» مقدم بر حدیث جابر بود.

۵- ارتباط مفهومی

«اولی الامر» همان «اهل بیت» پیامبر خدا ﷺ هستند که در حدیث «ثقلین» به آن‌ها اشاره شده است.

۶- نکتهٔ ترکیبی (۱)

(درس ۴ - یازدهم) بیان جزئیات احکام و قوانین دین که کلیات آن در قرآن آمده است، بیانگر مسئولیت «تعلیم و تبیین تعالیم قرآن یا مرجعیت دینی» پیامبر اکرم ﷺ است و این امر در حدیث جابر نیز آمده است.

۷- نکتهٔ ترکیبی (۲)

(درس ۹ - یازدهم) پیامبر اکرم ﷺ دربارهٔ دوازده جانشین خود با مردم سخن گفته بود و امام مهدی ﷺ را به عنوان آخرین امام معرفی کرده بود.

۱- توضیح

پس از نزول آیه «اولی الامر»، پیامبر ﷺ مصاديق آنان را در حدیث جابر توضیح دادند.

۲- کلیدواژه

اولی الامر: به معنای صاحبان امر و فرمان. صاحبان امر کسانی هستند که بنا به دستور خداوند، مردم مسلمان باید امر و فرمان آنان را اطاعت کنند که با توجه به حدیث جابر امامان دوازده‌گانه می‌باشند.

۳- پایام حدیث

در حدیث جابر، پیامبر اکرم ﷺ مصاديق «اولی الامر» را مشخص نموده‌اند. ایشان، به جابر فرمودند که امام باقر علی را در پیری ملاقات می‌کنند. در این حدیث علاوه بر معرفی جانشینان پیامبر ﷺ، مسئلهٔ غیبت امام دوازدهم، نام و کنیه ایشان مطرح شده است. هم‌چنین ایشان راسخان در ایمان را باقی‌مانده بر عقیده به مهدویت می‌دانند.

سوره نساء، آیه ۵۹

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أطِيعُوا اللَّهَ
إِي مُؤْمِنَانِ، از خدا اطاعت کنید
وَ أطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَئِكُمْ مِنْكُمْ
وَ از رسول وَ ولی امرتان اطاعت کنید.

طرح و برنامهٔ خداوند برای جامعهٔ اسلامی پس از رسول خدا

يا ايها الذين آمنوا: مخاطب: مؤمنان

اطيعوا الله و اطيعوا الرسول و اولى الامر
منکم: وجوب اطاعت مطلق از خدا و رسول و
صاحبان امر (امامان)

۱- يا ايها الذين آمنوا: مخاطب این آیه مؤمنان در همه زمان‌ها و مکان‌ها هستند که باید از فرمان خدا و رسول و امامان اطاعت کنند.

۲- اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم: اطاعت از خدا و پیامبر و صاحبان امر (جانشینان و فرمانروایان بر حق)، یک فریضه و واجب همیشه ماندگار است: وجوب اطاعت از هر سه.

دستور به اطاعت از صاحبان امر که مصاديق آن در حدیث جابر آمده است، مطلق و بدون قید و شرط است و این امر نشان می‌دهد که امامان نیز مانند پیامبر ﷺ از عصمت برخوردارند.

۳- تقدم و تأخر: این آیه با حدیث «جابر» ارتباط معنایی دارد و مقدم بر آن حدیث، نازل گردیده و در حدیث جابر مصاديق اولی الامر توسط رسول خدا ﷺ مشخص شده که همان امامان دوازده‌گانه هستند.

۴- ارتباط مفهومی: امامان (اولی الامر) یکی از دو ثقل گرانبهایی هستند که در حدیث «ثقلین» نیز مایهٔ رستگاری و هدایت معرفی شده‌اند.

۵- نکته ترکیبی (۱): (درس ۴ - یازدهم) اطاعت از «اولوا الامر» بیانگر مسئولیت ولایت ظاهری و رهبری ایشان است و بس از این آیه که به ضرورت پذیرش ولایت الهی اشاره دارد، در آیه بعد، یعنی آیه ۶۰ سوره نساء بر ضرورت نفی حاکمیت طاغوت تأکید نموده و می فرماید: ﴿الٰم تر الٰى الٰذِّينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ أَمْنَوْا بِمَا أَنْزَلَ اللٰيْكَ ... يَرِيدُونَ أَنْ يَتَحَكَّمُوا إِلٰى الطَّاغُوتِ﴾ و این دو آیه نشان می دهد کسی که ایمان واقعی دارد، از ولایت الهی پیروی می کند و کسی که صرفاً ادعای ایمان دارد، به ولایت طاغوت درمی آید.

۶- نکته ترکیبی (۲): (درس ۳ - دوازدهم) این آیه بیانگر توحید عملی است و اطاعت از پیامبر و امامان، لازمه توحید عملی و اطاعت از خداست.

۷- نکته ترکیبی (۳): (درس ۹ - دوازدهم) با توجه به این آیه، یکی از معیارهای تمدن اسلامی ولایت محوری است؛ بر این اساس رسول خدا برانگیخته شده بود تا جامعه‌ای بنا نهاد که در آن جامعه، به جای حکومت ستمگران و طاغوتیان، ولایت الهی حاکمیت داشته باشد و نظام اجتماعی بر پایه قوانین و دستورات الهی استوار گردد.

با تفکر در آیه ۵۹ سوره نساء و حدیث جابر، پیام‌های زیر را تکمیل کنید.

۱- مسلمانان باید از خدا و رسول و اولوا الامر اطاعت کنند.

۲- از آن جا که این سه اطاعت در کنار هم قرار گرفته‌اند، سریچه از هر مورد گناه و عملی حرام است.

۳- از آن جا که مصدق اولی‌الامر در آیه مشخص نشده، برای آگاهی مردم و اشتباہ‌نکردن آن‌ها لازم است که رسول خدا مصدق اولی‌الامر را مشخص کند.

۴- بنا بر سخن پیامبر اکرم ﷺ کسانی که مصدق اولی‌الامر هستند، عبارت‌اند از: دوازده امام معصوم علیهم السلام شیعیان از امام علی علیهم السلام تا حضرت مهدی علیه السلام.

۴- حدیث ثقلین

اتکیده‌یشگی پیامبر همراهی قرآن و اهل بیت و لزوم تمسک به آن دوا

پیامبر اکرم ﷺ به طور مکرر، از جمله در روزهای آخر عمر خود، می‌فرمود:

من در میان شما دو چیز گرانبها می‌گذارم:
کتاب خدا و عترتم، اهل بیتم را.
اگر به این دو تمسک جویید، هرگز گمراه نمی‌شود
و این دو هیچ‌گاه از هم جدا نمی‌شوند
تا این که کنار حوض کوثر بر من وارد شوند.

إِنِّي تَارِكٌ فِيْكُمُ التَّقْلِيْنَ
كِتَابَ اللَّهِ وَ عَتْرَتِيْ أَهْلَ بَيْتِيْ
مَا إِنْ تَمَسَّكُمْ بِهِمَا لَنْ تَضَلُّوْ أَبْدًا
وَ إِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقاَا
حَتَّىٰ يَرِدَا عَلَىِ الْحَوْضِ

۵- رابطه علت و معلولی

تمسک همیشگی به قرآن و اهل بیت: علت و دوری همیشگی از گمراهی و ضلالت: معلول و نتیجه آن است.

۶- ارتباط مفهومی

مصاديق حدیث ثقلین (اهل بیت رسول خدا) در آیه تطهیر نیز آمده است و پیام هر دو عصمت اهل بیت رسول خدا می‌باشد.

۷- نکته ترکیبی (۱)

(درس ۶ - یازدهم) حدیث: «علی مع القرآن و القرآن مع علی» تأکیدی بر حدیث ثقلین است که بیانگر همراه‌بودن قرآن با امام علی علیهم السلام است که مصدقی از اهل بیت، می‌باشد.

۸- نکته ترکیبی (۲)

(درس ۷ - یازدهم) در عبارت قرآنی «انقلبت علی اعقابکم و من ینقلب علی عقبیه فلن یضرر الله شيئاً» خداوند مسلمانان را نسبت به بازگشت به جاهلیت و گمراهی هشدار می‌دهد و پیامبر در حدیث ثقلین راه مصون‌ماندن از این گمراهی را تمسک به قرآن و اهل بیت علیهم السلام عنوان کرده‌اند.

۱- کلیدواژه

ثقلین: به معنای دو چیز گرانبهاست که این دو نقل عبارت‌اند از: قرآن و عترت.

۲- ائمّي تارك فيكم الثقلين كتاب الله و عترت اهل بيته

دو یادگار پیامبر ﷺ برای امت اسلامی، قرآن و اهل بیت است. قراردادن اهل بیت در کنار قرآن، حاکی از عصمت آنان است.

۳- ما ان تمسكتم بهما لن تضلوا ابداً

در این عبارت، پیامبر ﷺ راه دوری همیشگی از گمراهی را بیان کرده.

است: تمسک به قرآن و اهل بیت: مسدودبودن همیشگی راه ضلالت.

بنابراین در طریق هدایت، آن‌چه ثبات قدم و هدایت همیشگی را برای جامعه اسلامی و مسلمانان تضمین می‌کند، تمسک همیشگی به

ثقلین است. تمسک به یکی از این دو نیز کافی نیست.

۴- وَإِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقاَا حَتَّىٰ يَرِدَا عَلَىِ الْحَوْضِ

این عبارت، بیانگر جدایی ناپذیری قرآن و اهل بیت از یکدیگر تا روز قیامت است. علاوه بر این، وجود این دو تا روز قیامت در کنار هم، حاکی از همیشگی بودن قرآن و وجود امام معصوم در کنار هم است:

لازم و ملزم بودن قرآن و اهل بیت

با تفکر در این حدیث، این پیام‌ها استخراج می‌شود.

۱- همان‌طور که قرآن و پیامبر از هم جدا نمی‌شوند، قرآن و اهل بیت نیز همواره با هم‌اند.

۲- همان‌طور که قرآن همیشگی است، وجود مصصوم نیز در کنار آن همیشگی است.

۳- در صورتی مسلمانان گمراه نمی‌شوند که به قرآن و اهل بیت به همراه هم و هم‌زمان تمسک جویند.

۴- نمی‌توان برای هدایت و سعادت اخروی، فقط یکی از دو یادگار پیامبر ﷺ پیروی کرد، بلکه باید از هر دو پیروی کرد.

۵- حدیث منزلت

اتفاق و شباهت منزلت هارون برای موسی با حضرت علی برای پیامبر اکرم

وقتی خداوند، حضرت موسی علیه السلام را مأمور مبارزه با فرعون کرد، آن حضرت از خداوند خواست که برادرش هارون را مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت مردم قرار دهد. خداوند نیز درخواست حضرت موسی علیه السلام را پذیرفت و او را مشاور و وزیر وی قرار داد.

پیامبر اکرم علیه السلام بارها به حضرت علی علیه السلام فرمود:

آن متی پمتریه هارون من موسی الا آنہ لا تبی بعدی تو برای من به منزله هارون برای موسی هستی؛ جز این که بعد از من پیامبری نیست.

پایان می‌پذیرد و این امر در حدیث منزلت نیز اشاره شده است.
بیت: بر او ختم آمده پایان این راه / بر او نازل شده «ادعوا الى الله» نیز
بیانگر ختم نبوت است.

۳- نکته ترکیبی (۲)

(درس ۶ - یازدهم) در روز بعثت، پس از نزول وحی، پیامبر اکرم علیه السلام به امام علی علیه السلام فرمود: «بی گمان آن چه را من می‌شنوم تو هم می‌شنوی و آن چه را من می‌بینم تو هم می‌بینی، جز این که تو پیامبر نیستی، بلکه وزیر هستی» این سخن به مقام وزارت امام علی علیه السلام اشاره دارد و با حدیث منزلت هم مفهوم است.

۱- بیام حدیث
حدیث منزلت در شأن حضرت علی علیه السلام است و پیامبر اکرم علیه السلام ایشان را در منزلت نزد خود، شبیه به هارون برای موسی علیه السلام دانسته است. وجه شباهت حضرت علی علیه السلام به هارون، مشاور، پشتیبان، وزیر و شریک در امر هدایت بودن ایشان برای پیامبر اکرم علیه السلام است.

وجه تفاوت آن در ختم نبوت و عدم ارسال پیامبر پس از حضرت محمد علیه السلام است و این مفهوم در عبارت «الآنہ لا تبی بعدی» اشاره شده است.

۲- نکته ترکیبی (۱)
(درس ۲ - یازدهم) با توجه به این که در زمان حضرت محمد علیه السلام، عوامل ختم نبوت و بی‌نیازی از آمدن پیامبر جدید فراهم بوده است، نبوت

۶- حدیث غدیر

اشان نزول آیه تبلیغ

پیامبر اکرم علیه السلام در سال دهم هجرت عازم مکه شد تا فریضه حج را به جا آورد. این حج که در آخرین سال زندگی ایشان برگزار شد، به «حجۃ البلاع» و «حجۃ الوداع» مشهور است. در این حج، هزاران نفر شرکت کرده بودند، تا روش انجام دادن اعمال حج را از رسول خدا علیه السلام فرا گیرند و حج را با ایشان به جا آورند. پس از برگزاری حج و در مسیر بازگشت به مدینه در روز هجدهم ماه ذی الحجه، در محلی به نام غدیر خم این آیه نازل شد:
﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ وَإِن لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسْالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهِيءُ لِلنَّاسِ إِلَّا كُفَّارِيَن﴾

ابیان حدیث غدیر پس از نزول آیه تبلیغ

بعد از نزول این آیه، پیامبر اکرم علیه السلام دستور داد همه توقف کنند تا بازماندگان برسند و آنان که پیش رفته‌اند، برگردند. ظهر شده بود؛ ابتدا نماز را به جا آورند و سپس، پیامبر در یک سخنوارانی مهم و مفصل با مردم سخن گفت و آنان را برای دریافت آن پیام بزرگ آماده کرد.

پیامبر اکرم علیه السلام در قسمتی از سخنرانی از مردم پرسید:

یا آیه‌ایه النّاسِ مَنْ أَوَّلَ النّاسِ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ ای مردم، چه کسی به مؤمنان از خودشان سزاوارتر است؟

گفتند: خدا و پیامبرش بر ما ولایت و سرپرستی دارند. سپس فرمود:

من گئتم مواله فهذا علی مواله هر کس که من ولی و سرپرست اویم، علی نیز ولی و سرپرست اوست.

و این جمله را سه بار تکرار کرد.

در پایان سخنوارانی نیز از حاضران خواست که مطالب گفته شده را به غاییان برسانند. پس از آن، مردم برای عرض تبریک و شادباش به سوی امام آمدند و با وی بیعت کردند.

۱- توضیح

حدیث غدیر و آیه تبلیغ، مربوط به سال دهم هجرت یا حجۃ الوداع و حجۃ البلاع است.

۲- پیام حدیث

در عبارت: «من اولی النّاسِ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ» سزاواری به معنای ولایت و سرپرستی است. این عبارت، پس از نزول آیه تبلیغ و قبل از حدیث غدیر بیان شد.

بازتاب این عبارت به مردم، قبول ولایت و سرپرستی خدا و پیامبرش از سوی مردم بود. زیرا که در جواب پیامبر اکرم علیه السلام گفتند: خدا و پیامبرش بر ما ولایت و سرپرستی دارند.

عبارت: «مولاه» در حدیث غدیر که پس از این عبارت بیان شد، در همان معنا به کار رفته و به معنای ولایت ظاهری و سرپرستی حضرت علی علیه السلام بر مسلمانان است. پیامبر اکرم علیه السلام برای بیان اهمیت و توجه بیشتر به این امر، این جمله را سه بار تکرار نمودند. هم‌چنین بیعت مردم با حضرت علی علیه السلام، پس از بیان این حدیث نشانگر تأیید و پذیرش مقام ولایت ایشان از سوی مردم بوده است.

۳- تقدم و تأخیر

نزول آیه تبلیغ مقدم بر «حدیث غدیر» بود.

۴- ارتباط مفهومی

در آیه ولایت نیز مقام ولایت برای حضرت علی علیه السلام بیان شده است.

۵- نکته ترکیبی

(درس ۲ - دوازدهم) پاسخ مردم به پرسش «من اولی الناس بالمؤمنین

من انفسهم» بیانگر پذیرش ولایت پیامبر در طول ولایت الهی و قبول توحید در ولایت است.

سوره مائدہ، آیة ۶۷

يا ايها الرسول: مخاطب آيه: پیامبر اکرم ﷺ

بلغ ما انزل اليك من ربک: لزوم ابلاغ ولایت علی ﷺ و تعجیل در آن

و ان لم تفعل فما بلّغت رسالته: اهمیت ابلاغ ولایت علی ﷺ

والله يعصمك من الناس: وجود خطرها و وعده مصونیت جان پیامبر ﷺ از آن خطرات

ان الله لا يهدى القوم الكافرين:
بی نصیبی کافران از هدایت الهی

يا ايها الرسول بلّغ ما انزل إليك من ربک ای رسول، آن‌چه از سوی پروردگاری بر تو نازل شده برسان و إن لم تُفْعَل فَمَا بَلَّغَ رسالتَه و اگر چنین نکنی، رسالتش را ادا نکرده‌ای و الله يعِصِّمك من الناس و خداوند تو را از مردمان حفظ می‌کند. إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ خداوند، کافران را هدایت نمی‌کند.

دستور الهی به تعیین جانشین پیامبر ﷺ در حجه الوداع

۱- **يا ايها الرسول:** در این آیه، پیامبر ﷺ با عنوان «رسول» خطاب شده است که نشان‌دهنده رسالت مهم ایشان در ادامه آیه است.۲- **بلغ ما انزل اليك من ربک:** خداوند به پیامبر ﷺ فرمان می‌دهد که آن‌چه بر او نازل شده، یعنی معرفی جانشین خود را به مردم برساند. این امر نشان می‌دهد که انتخاب امام نیز از سوی خدا صورت می‌گیرد. بیان خداوند به گونه‌ای است که تعجیل و حتمیت در انجام‌دادن مأموریت را از پیامبر ﷺ می‌خواهد: حتمیت ابلاغ رسالت خداوند با اعلام ولایت امیر مؤمنان.۳- **و ان لم تفعل فما بلّغت رسالته:** این عبارت بیانگر اهمیت فرمان الهی به پیامبر ﷺ در معرفی جانشین خود است، زیرا تنها آیه‌ای است که پیامبر ﷺ را نسبت به کتمان پیام این چنین تهدید کرده و اهمیت ابلاغ این پیام را با همه مسئولیت‌های دوران نبوت برابر دانسته است: هم‌وزن بودن ابلاغ ولایت با رسالت بیست و سه ساله پیامبر ﷺ.۴- **والله يعصمك من الناس:** این عبارت وجود مخاطرات در مسیر تبلیغ دین را اعلام می‌کند، زیرا انجام‌دادن مأموریت اعلام جانشینی خطرهای بزرگی را به دنبال دارد و خداوند به پیامبر اکرم ﷺ وعده می‌دهد او را از خطرات احتمالی منافقان حفظ خواهد کرد: وجود خطرها و مصونیت جان پیامبر ﷺ در نتیجه، ابلاغ ولایت امیر مؤمنان، برای پیامبر ﷺ خالی از دغدغه و خطر نبود.۵- **ان الله لا يهدى القوم الكافرين:** از مصادیق کفر، انتکار ولایت و بی‌نصیبی کافران از هدایت الهی، امری مسلم و احتجاب‌ناپذیر است.۶- **تقدم و تأخر:** مؤخر از نزول این آیه، پیامبر ﷺ در یک سخنرانی مهم ابتدا بحث ولایت و سرپرستی خود و خدا را در عبارت: «يا ایها الناس من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» بیان کرده که نتیجه و بازتاب آن، قبول ولایت، سرپرستی خدا و پیامبر ﷺ توسط مردم بود و سپس حدیث غدیر: «من کنست مولاہ فهذا علی مولاہ» را بیان کرده‌است.۷- **نکته ترکیبی:** (درس ۴ - یازدهم) با توجه به عبارت «بلغ» به مسئولیت دریافت و ابلاغ وحی پیامبر ﷺ پی می‌بریم.

در آیة ۶۷ سوره مائدہ تدبیر کنید و به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

۱- خداوند چه فرمانی به پیامبر می‌دهد؟

آن‌چه که بر او نازل شده به مردم برساند و ابلاغ کند.

۲- اهمیت این فرمان چهقدر است؟

به اندازه‌ای که اگر انجام نشود، اصل رسالت به انجام نرسیده است.

۳- چرا خداوند به پیامبر اکرم ﷺ وعده می‌دهد که او را حفظ خواهد کرد؟

زیرا ابلاغ این پیام منافع برجی را به خطر می‌انداخت و احتمال آن بود که به مخالفت برخیزند.

درباره واقعه بزرگ غدیر بیندیشید و به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

الف) چرا مراسم غدیر هم‌زمان با بزرگ‌ترین اجتماع مسلمانان برگزار شد؟

به خاطر این که مسئله خلافت و جانشینی حضرت علیؑ به وسیله حاجاج که بیش از صد هزار نفر بودند، به سراسر سرزمین‌های اسلامی رسانده شود تا حاجت بر مردم در مورد نصب امام و جانشینی رسول خدا تمام شده باشد و بعداً ادعای نکنند که پیامبر ﷺ جانشینی برای خود نصب نکرده است.

ب) چرا خداوند انجام ندادن این مأموریت را مساوی با عدم انجام رسالت اعلام کرد؟

تداوی راه پیامبر منوط به این بود که بعد از ایشان جانشین شایسته‌ای برای آن حضرت تعیین شود تا راه و منش ایشان را ادامه دهد، در غیر این صورت بعد از وفات رسول خدا صلی الله علیہ و آله و سلم اصل دین در معرض تهدید قرار می‌گرفت و جامعه اسلامی رو به ضعف و زوال می‌نهاد. پس انجام ندادن این مأموریت که باعث لطمہ به دین می‌شد، مساوی عدم انجام رسالت بود.

ب) تبریک و تهنیت مردم به حضرت علی پس از پایان مراسم، نشانه چیست؟

آشکار است که این شادباش در صورتی صحیح است که در آن روز حضرت علی از سوی خدا و رسول خدا به مقامی بلند رسیده باشد و جز در این صورت تهنیت معنی نداشت. در واقع این تبریک نشانه معرفی امام علی به عنوان جانشین پیامبر است و تبریک و دستدادن به منزله بیعت و قبول ولایت از جانب مردم است.

ت) چرا کلمه «مولی» در حدیث غدیر به معنای سروپست است، نه دوست؟

اولاً: پیامبر اسلام پیش از جمله «من کنت مولا» فرمودند: «ایها الناس من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم». همان طور که در جمله پیشین صحبت از اولویت و ولایت است، در جمله بعد هم باید صحبت از ولایت و سرپرستی باشد تا ارتباط معنوی در جمله محفوظ بماند. ثانیاً: هیچ عاقلی باور نمی‌کند که پیامبر مردم را در شرایط و در آن هوای گرم نگه دارد و منظورش فقط این باشد که بگویید هر کس من دوست او هستم، علی دوست است.

ثالثاً: اگر مولی به معنی دوست باشد، ابلاغ نشدن چنین پیامی نمی‌تواند مساوی انجام‌نپذیرفتن رسالت الهی قرار گیرد.

۷- آیه تطهیر: عصمت ائمه اطهار اللهم

ادلیل ضرورت عصمت رائمه اللهم

از آن جا که امام علی و دیگر امامان دو مسئولیت رهبری و مرجعیت دینی مسلمانان را پس از رسول خدا بر عهده دارند (علت)، ضروری است که آنان نیز معصوم از گناه و خططا باشند (معلول). چنان‌که توضیح داده شد، ضرورت داشتن این ویژگی، یکی از دلایل معرفی امام از جانب خداست. در آیاتی از قرآن کریم و سخنان رسول خدا به این مسئله اشاره شده است. یکی از آن‌ها نزول آیه تطهیر است.

اشان نزول آیه تطهیر

امسالمه، همسر رسول خدا می‌گوید: روزی ایشان در خانه استراحت می‌کرد که دختر بزرگوارش فاطمه زهرا وارد شد و سلام کرد. پیامبر پاسخ داد و ایشان را به کنار خود دعوت کرد. پس از وی حضرت علی ، امام حسن و امام حسین آمدند. رسول خدا آنان را نیز در کنار خود جای داد. آن‌گاه برای آنان این‌گونه دعا کرد: «خدایا! اینان اهل بیت من‌اند؛ آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن!» در همین زمان فرشته وحی آمد و آیه تطهیر را قرائت کرد: «إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُنذِهَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرُكُمْ تَطْهِيرًا».

ابتکنگرد آیه تطهیر در می‌باشد که

۱ این آیه، تعداد خاصی از خانواده پیامبر را در بر می‌گیرد که مقام عصمت دارند؛ یعنی در این جا افراد خاصی از اهل بیت مورد نظر است و شامل سایر بستگان پیامبر نمی‌شود.

۲ چون این تعداد خاص معصوماند، سخن و عمل آنان، مطابق با دین و بیان‌کننده دستورات الهی است (مرجعیت دینی).

چگونگی آگاهشدن مسلمانان از مصادیق اهل بیت اللهم

پیامبر اکرم برای آگاهی مردم از این موضوع، مدت‌ها هر روز صبح، هنگام رفتن به مسجد از در خانه فاطمه می‌گذشت و اهل خانه را «أهل بیت» صدا می‌زد و آیه تطهیر را می‌خواند.

تذکر از آن جا که در زمان نزول این آیه از میان اهل بیت فقط امام علی ، حضرت فاطمه امام حسن و امام حسین حضور داشتند، در این واقعه تنها نام این چهار بزرگوار ذکر شده است. در سخنان دیگر پیامبر ، امامان بعدی هم جزء اهل بیت شمرده شده‌اند.

پیام سوم: حجیت رفتار و سخن اهل بیت اللهم

۲- رابطه علت و معلولی

با توجه به کلمه «از آن جا که» در اول این بخش می‌فهمیم که: بر عهده داشتن دو مسئولیت ولایت ظاهری و مرجعیت دینی توسط امامان و اسوه بودن ایشان در کردار و گفتار؛ علت و عصمت آنان از گناه و خططا معلول و نتیجه است.

۳- تقدیم و تأخیر

بیان جمله دعایی پیامبر که فرمود: «خدایا اینان اهل بیت من‌اند ...» مقدم بر نزول آیه تطهیر بود.

۱- توضیح

داستان مربوط به آیه تطهیر، به «حدیث کسae» مشهور است که پیامبر در منزل امسالمه بودند و جمع شدن وجود مقدس فاطمه زهرا و حضرت علی و امام حسن و امام حسین در کنار ایشان و سپس دعا در حق آن‌ها و معرفی کردن‌شان به عنوان «أهل بیت» خودشان مربوط به این آیه می‌باشد.

پیام‌های مربوط به آیه تطهیر به طور خلاصه بدین شرح است:

پیام اول: عصمت اهل بیت اللهم

پیام دوم: معرفی چهار نفر از خانواده پیامبر به عنوان اهل بیت اللهم

سوره احزاب، آیه ۳۳

اتما يَرِيدُ اللَّهُ لِيذَهِبَ عَنْكُمُ الرَّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ
اِرَادَةُ خَدَاوَنْدَ بَرْ دُورِي اَهْلَ بَيْتٍ پِيَامِبَرَ ﷺ اَزْ نَّاپَاكِي

وَيَطْهَرُكُمْ تَطْهِيرًا: رَقْمَ زَدْنَ اَسْوَهُ وَحْجَتْ بُودْنَ
اَهْلَ بَيْتٍ ﷺ بَا اَعْلَامَ پَاكِي وَعَصْمَتْ اِيشَانِ

اِئْمَاءُ يَرِيدُ اللَّهُ لِيذَهِبَ عَنْكُمُ الرَّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ
هَمَانَا خَدَا اِرَادَهَ كَرَدَهَ كَهْ دُورَ گَرَدانَدَ اَزْ شَمَا اَهْلَ بَيْتٍ پِلِيدِي وَنَّاپَاكِي رَا
وَيَطْهَرُكُمْ تَطْهِيرًا
وَشَمَا رَا كَامَلًا پَاكِ وَطَاهِرَ قَرَارَ دَهَدَهَ.

عَصْمَتْ اَهْلَ بَيْتٍ پِيَامِبَرَ ﷺ

۱- اَتَمَا يَرِيدُ اللَّهُ: «اتما» علامت حصر است و این امر نشان می‌دهد که عصمت منحصر به اهل بیت پیامبر ﷺ است.
از کلمه «یرید» متوجه می‌شویم که اراده خداوند، بر عصمت اهل بیت تعلق گرفته است.

۲- لِيذَهِبَ عَنْكُمُ الرَّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ: مقصود از «اَهْلَ بَيْتٍ» همه خاندان پیامبر ﷺ نیست، بلکه فقط حضرت فاطمه ع، حضرت علی ع، امام حسن و امام حسین ع است که این آیه در شأن آن‌ها نازل شده است. بیت‌های با توجه به سخنان دیگر رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم، امامان دیگر نیز جزء اهل بیت شمرده شده‌اند.

مقصود از «رجس» پلیدی و ناپاکی است که هم شامل گناه و خطأ و هم آلودگی‌های اخلاقی می‌شود. نفی اهل بیت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم از این دو مورد، بیانگر عصمت آن‌هاست.

۳- وَيَطْهَرُكُمْ تَطْهِيرًا: در این عبارت، خداوند بر اثبات پاکی و عصمت اهل بیت تأکید کرده است.

۴- رَابِطَةُ عَلْتَ وَ مَعْلُولِي: چون اهل بیت معصوم هستند، سخن و عمل آنان ملاک و معیار است و باید به آن‌ها عمل کرد: حجیت نظر و عمل اهل بیت، زاییده و معلول عصمت است.

۵- ارْتِبَاطُ مَفْهُومِي: در آیه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطْبِعُوا اللَّهَ وَ اطْبِعُوا الرَّسُولَ وَ اولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ نیز می‌گوییم چون این سه اطاعت در کنار هم قرار گرفته است، بنابراین اولی‌الامر نیز معموم‌اند. در حدیث ثقلین نیز وجود امام در کنار قرآن، بیانگر عصمت ایشان است.

۶- نَكْتَةُ تَرْكِيبِي: (درس ۶ - یازدهم) در حدیث: «عَلَى مَعِ الْحَقِّ وَ الْحَقِّ مَعَ عَلَى» نیز به عصمت حضرت علی ع اشاره شده است.
هم‌چنین در حدیث: «اَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَ عَلَى بَابِهَا فَمِنْ ارَادَ الْعِلْمَ فَلِيأْتَهَا مِنْ بَابِهَا» نیز به عصمت علمی حضرت علی ع اشاره شده است.

نتیجه‌گیری

با بررسی این آیات و احادیثی که گفته شد، روشن می‌شود:

۱ پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم با هدایت و راهنمایی خداوند، حضرت علی ع و یازده فرزند ایشان را به جانشینی خود معرفی کرده است و آنان عهده‌دار مسئولیت امامت‌اند.

۲ لازمه این مرتبه از جانشینی، علم کامل و عصمت از گناه و اشتباه است؛ همان‌گونه که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم این دو ویژگی را دارا بود.

۳ حضرت فاطمه زهراء صلی الله علیه و آله و سلم اهل بیت است و اگر چه عهددار امامت نبوده، اما علم و عصمت کامل دارد و پیروی از کلام و رفتار وی بر همه مسلمانان واجب و سرچشمۀ هدایت و رستگاری است.

توضیح

نکته اول بر «الهی‌بودن» مسئولیت امامت و تعیین امام از طرف خدا و بیان آن به مردم توسط پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم اشاره دارد.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

تألیفی

۱۲۸۱- کدام عامل، ظهور مکاتب و فرقه‌های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی را به دنبال داشت و این پیامد،

بطلان کدام فرض را نشان می‌دهد؟

(۱) گسترش اسلام در نقاط دیگر - پایان وظایف دوگانه رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم پس از رحلت ایشان

(۲) تحریف در معارف اسلامی - سکوت در مورد وظایف دوگانه پس از ختم نبوت

(۳) گسترش اسلام در نقاط دیگر - سکوت در مورد وظایف دوگانه پس از ختم نبوت

(۴) تحریف در معارف اسلامی - پایان وظایف دوگانه رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم پس از رحلت ایشان

۱۲۸۲- ختم نبوت به معنای پایان کدام‌یک از مسئولیت‌های رسالت است و عدم نیازمندی به چه چیزی را رقم می‌زند؟

(۱) مسئولیت‌های دوگانه - حفظ کتاب آسمانی

(۲) مسئولیت اول - آوردن کتاب جدید

(۳) مسئولیت‌های دوگانه - آوردن کتاب جدید

۱۲۸۳- ویزگی مهم آیه: «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا...» کدام است؟

- (۱) ذکر نام ولی مسلمانان در آیه
 - (۲) نزول آیه پس از وقوع یک رخداد
 - (۳) اعلام ولایت حضرت علی از جانب رسول خدا
 - (۴) بیان ویزگی‌های سرپرست مسلمانان
- ۱۲۸۴- تفکیک ناپذیری دو یادگار پیامبر برای هدایت و سعادت اخروی و «شمول مقام عصمت به تعداد خاصی از خانواده پیامبر» از فهم درست و دریافت می‌شود و بیان صحیحگاهی مورد شویه پیامبر اکرم برای آگاهی مردم از این موضوع بود.

- (۱) حدیث جابر - آیه اولی الامر - دوم
 - (۲) حدیث ثقلین - آیه اولی الامر - نخست
 - (۳) حدیث جابر - آیه تطهیر - دوم
- ۱۲۸۵- این کلام علی بن ابی طالب که فرمود: «من یار و یاور تو خواهی بود، ای رسول خدا» پس از نزول کدام آیه شریفه بیان شد و پیامبر گرامی اسلام برای پذیرش بیعت و وفاداری آن حضرت، در پاسخ چه فرمود؟

(۱) تبلیغ - هر کس که من ولی و سرپرست اویم، علی نیز ولی و سرپرست اوست. (۲) انذار - همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.

(۳) انذار - هر کس که من ولی و سرپرست اویم، علی نیز ولی و سرپرست اوست. (۴) تبلیغ - همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.

۱۲۸۶- نزول کدام آیه شریفه و آگاهی مردم از محتوای آن، تکبیر مردم و ستایش و سپاس رسول خدا را به همراه داشت؟

- (۱) «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ»
- (۲) «رَسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لَئِنَّا يَكُونُ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرَّسُلِ»
- (۳) «إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَذْهَبَ عَنْكُمُ الرَّجُسْ أَهْلُ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرُكُمْ تَطْهِيرًا»
- (۴) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبِعُوا اللَّهَ وَأَطْبِعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ مِّنْكُمْ»

۱۲۸۷- بی توجهی به استمرار دو مسئولیت مهم «مرجعیت علمی و ولایت» دلیلی بر دین اسلام و اثبات فرض می‌گردد.

(۱) نقص - سکوت قرآن کریم و پیامبر اکرم

(۲) نقص - اعلام پایان مسئولیت‌های دوگانه رسالت

(۳) تحریف - اعلام پایان مسئولیت‌های دوگانه رسالت

۱۲۸۸- نزول آیه شریفه: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبِعُوا اللَّهَ وَأَطْبِعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ مِّنْكُمْ» مقدم بر کدام مورد بر پیامبر خدا بود؟

(۱) معروفی حضرت علی به عنوان مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت مردم

(۲) توجه مؤمنان به سزاواری خدا و پیامبرش بر مردم و پس از آن جانشینان برحق ایشان

(۳) اثبات نیاز مردم به رهبر و سرپرست الهی و نشان دادن راه رستگاری و نجات

(۴) مشخص نمودن مصادیق دوازده امام معصوم و توجه به مسئله غیبت

۱۲۸۹- پیامبر اکرم چگونه اولین و آخرين بار جانشین خود را معرفی کرد و کدام مورد به طور مکرر از جانب ایشان بیان می‌شد؟

(۱) پس از نزول آیه انذار - با بیان حدیث ثقلین - دومین

(۲) در حدیث جابر - در مراسم حجۃ‌الوداع - نخستین

(۳) پس از نزول آیه انذار - در مراسم حجۃ‌الوداع - دومین

۱۲۹۰- پیام کدام آیه بیان‌گر آن است که حضرت فاطمه زهرا اگرچه عهدهدار امامت نبوده، اما علم و عصمت کامل دارد و پیروی از ایشان بر همه مسلمانان واجب است؟

(۱) «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ...»

(۲) «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلْغُ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ...»

(۳) «إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَذْهَبَ عَنْكُمُ الرَّجُسْ أَهْلُ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرُكُمْ تَطْهِيرًا»

(۴) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبِعُوا اللَّهَ وَأَطْبِعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ مِّنْكُمْ»

۱۲۹۱- راه مصون‌ماندن از گمراهی در عبارت بیان شده است و اگر گفته شود: «اطاعت از خدا و پیامبر و فرمانروایان برحق، یک فریضه همیشه ماندگار است» پیام کدام آیه حاکی از آن است؟

(۱) «وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ» - (۲) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبِعُوا اللَّهَ وَأَطْبِعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ مِّنْكُمْ»

(۳) «وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ» - (۴) «إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَذْهَبَ عَنْكُمُ الرَّجُسْ أَهْلُ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرُكُمْ تَطْهِيرًا»

(۳) «مَا ان تمسکتم بهما لن تضلوا ابداً» - (۴) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبِعُوا اللَّهَ وَأَطْبِعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ مِّنْكُمْ»

(۴) «مَا ان تمسکتم بهما لن تضلوا ابداً» - (۵) «إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَذْهَبَ عَنْكُمُ الرَّجُسْ أَهْلُ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرُكُمْ تَطْهِيرًا»

۱۲۹۲- آیات یا احادیثی که در «سال سوم بعثت»، روز هجدهم ماه ذی‌حجہ و در «منزل امّسلمه» بر پیامبر اکرم نازل شد، به ترتیب کدام است؟

(۱) ولایت - ثقلین - اولی الامر (۲) ولایت - تبلیغ - اولی الامر (۳) انذار - ثقلین - تطهیر (۴) انذار - تبلیغ - تطهیر

۱۲۹۳- استدلال عقلی برای بطلان این فرض که: «مسئولیت‌های دوگانه امامت همچون مسئولیت اول، پایان می‌یابد» چیست؟

(۱) نیاز جامعه به حکومت و تعلیم و تبیین دین، فرون‌تر گردید - حکومت و اداره جامعه و تعلیم دین، امری تمام‌شدنی نیست.

(۲) نیاز جامعه به حکومت و تعلیم و تبیین دین، فرون‌تر گردید - ممکن نیست که قرآن کریم، نسبت به این دو مسؤولیت مهم بی‌تفاوت باشد.

(۳) دین اسلام کامل‌ترین دین الهی است و برای همه زمان‌ها برنامه دارد - حکومت و اداره جامعه و تعلیم دین، امری تمام‌شدنی نیست.

(۴) دین اسلام کامل‌ترین دین الهی است و برای همه زمان‌ها برنامه دارد - ممکن نیست که قرآن کریم، نسبت به این دو مسئولیت مهم بی‌تفاوت باشد.

۱۲۹۴- پیامبر خدا ﷺ با یک سخنرانی مهم و مفصل، مردم را برای دریافت کدام پیام بزرگ آماده نمود و حضرت موسی ﷺ در کدام موقعیت، از خداوند خواست که برادرش هارون را مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت مردم قرار دهد؟

(۱) آنی تاریخ فیکم النقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی - آن گاه که حضرت موسی ﷺ برای هدایت مردم برگزیده شد.

(۲) «منْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلَى مَوْلَاهٍ» - وقتی خداوند حضرت موسی ﷺ را مأمور مبارزه با فرعون کرد.

(۳) آنی تاریخ فیکم النقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی - وقتی خداوند حضرت موسی ﷺ را مأمور مبارزه با فرعون کرد.

(۴) «منْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلَى مَوْلَاهٍ» - آن گاه که حضرت موسی ﷺ برای هدایت مردم برگزیده شد.

۱۲۹۵- کدام بخش از حدیث ثقلین مبنی این مفهوم است: «همان طور که قرآن همیشگی است، وجود معصوم نیز در کنار آن همیشگی است» و جابر بن عبد الله انصاری مأمور ابلاغ سلام و تحيیت رسول خدا ﷺ به کدامیک از امامان معصوم گردید؟

(۱) ما ان تمسکتم بهما لن تضروا ابداً - امام محمد بن علی علیهم السلام

(۲) «آنهم لَن يفترقا حتَّى يردا على الْحَوْضِ» - امام جعفر بن محمد علیهم السلام

(۳) «ما ان تمسکتم بهما لن تضروا ابداً - امام جعفر بن محمد علیهم السلام

۱۲۹۶- کدام عبارت مردودبودن دیدگاه کفایت قرآن برای هدایت بشر را بیان می کند و دعوت از چهل نفر از بزرگان بنی هاشم برای انجام کدام دستور الهی بود؟

(۱) «أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ أَوْلَى النَّاسَ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ؟ - ﴿وَإِنَّدُرَ عَشِيرَاتَ الْأَقْرَبِينَ﴾

(۲) «أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ أَوْلَى النَّاسَ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ؟ - ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾

(۳) «ما ان تمسکتم بهما لن تضروا ابداً و آنهم لَن يفترقا - ﴿وَإِنَّدُرَ عَشِيرَاتَ الْأَقْرَبِينَ﴾

(۴) «ما ان تمسکتم بهما لن تضروا ابداً و آنهم لَن يفترقا - ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾

۱۲۹۷- با توجه به آیة ۶۷ سوره مائدہ: «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ»، هدایت الهی شامل حال چه کسانی نمی گردد و علت وعده: «وَاللهِ يعصمك من النّاس» چه بود؟

(۱) کافران - ابلاغ پیام الهی، منافع برخی را به خطر می انداخت و احتمال آن بود که به مخالفت برخیزند.

(۲) مشرکان - حجت بر مردم در مورد رسالت رسول خدا ﷺ تمام شده بود و دشمنی ها آغاز گردید.

(۳) کافران - حجت بر مردم در مورد رسالت رسول خدا ﷺ تمام شده بود و دشمنی ها آغاز گردید.

(۴) مشرکان - ابلاغ پیام الهی، منافع برخی را به خطر می انداخت و احتمال آن بود که به مخالفت برخیزند.

۱۲۹۸- در کدامیک از موقعیت های تاریخی، درخواست پیامبر ﷺ برای بیعت با ایشان سه بار مطرح شد و هر بار، همه به جز علی ﷺ سکوت کردند و شکل ادامه مسئولیت های پیامبر ﷺ پس از رحلت ایشان کدام است؟

(۱) حجۃالوداع - خلافت

(۲) مراسم دعوت خویشان - امامت

(۳) حجۃالوداع - خلافت

۱۲۹۹- بر دوش داشتن مسئولیت های پیامبر ﷺ جز دریافت و ابلاغ وحی توسط امام چه نتیجه های در پی دارد و این مطلب چه مفهومی را به ما می آموزد؟

(۱) برخورداری از همان صفات و ویژگی ها - رسول اکرم ﷺ مانع تعطیلی این دو مسئولیت پس از خود شده است.

(۲) افزون شدن نیاز به امام و رهبری - تنها خداوند است که می تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند و به مردم بشناساند.

(۳) برخورداری از همان صفات و ویژگی ها - تنها خداوند است که می تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند و به مردم بشناساند.

(۴) افزون شدن نیاز به امام و رهبری - رسول اکرم ﷺ مانع تعطیلی این دو مسئولیت پس از خود شده است.

۱۳۰۰- منحصر دانستن مقام عصمت به تعداد خاصی از خانواده پیامبر ﷺ، پیام به دست آمده از آیه شریفه است و به فرموده ایشان در تفسیر آیه شریفه نتیجه ایمان راسخ در انسان می باشد.

(۱) تطهیر - «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ...» - پذیرش ولایت و سرپرستی امامان معصوم

(۲) ولایت - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبِعُوا اللَّهَ وَ أَطْبِعُوا الرَّسُولَ ...» - باقی ماندن بر عقیده آخرین امام

(۳) ولایت - «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ...» - پذیرش ولایت و سرپرستی امامان معصوم

(۴) تطهیر - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبِعُوا اللَّهَ وَ أَطْبِعُوا الرَّسُولَ ...» - باقی ماندن بر عقیده آخرین امام

۱۳۰۱- چرا مراسم غدیر، هم زمان با بزرگ ترین اجتماع مسلمانان برگزار شد؟

(۱) تداوم راه پیامبر منوط به این بود که بعد از ایشان چانشین شایسته های برای آن حضرت تعیین شود.

(۲) مسئله خلافت و جانشینی حضرت علی علیهم السلام به سراسر سرزمین های اسلامی رسانده شود و حجت بر مردم تمام شده باشد.

(۳) پذیرش رهبری حضرت علی علیهم السلام در جامعه ای که سن افراد ملاک مهمی در تصدی مناصب بود، آسان گردد.

(۴) حکومت ظاهری پس از رحلت پیامبر ﷺ در جایگاه مناسب خود قرار گیرد و از لحظه اندیشه اسلامی انحرافی ایجاد نشود.

۱۳۰۲- دلایل بطلان فرض «سکوت قرآن کریم و پیامبر ﷺ» درباره مسئولیت های جامعه اسلامی پس از رسول خدا ﷺ کدام است؟

(۱) اول افزایش نیاز جامعه به حکومت و تعلیم دین و دوم آگاه ترین بودن پیامبر اکرم ﷺ نسبت به اهمیت و جایگاه این مسئولیت

(۲) اول هدایتگری قرآن در همه امور زندگی و دوم پایان ناپذیری نیاز به حکومت و تبیین دین

(۳) اول افزایش نیاز جامعه به حکومت و تعلیم دین و دوم پایان ناپذیری نیاز به حکومت و تبیین دین

(۴) اول هدایتگری قرآن در همه امور زندگی و دوم آگاه ترین بودن پیامبر اکرم ﷺ نسبت به اهمیت و جایگاه این مسئولیت

۱۳۰۳ - کدام روایت شریف، تفسیری بر آیه: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبِعُوا اللَّهَ وَ أَطْبِعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَئِكُمْ مِنْكُمْ» است و مصاديق آیه: «أَنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيذَهَبَ عَنِ الْجِنِّ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطْهِرُكُمْ تَطْهِيرًا» در کدام حدیث بیان شده‌اند؟

- (۱) «ما ان تمسکتم بهما لن تضلوا ابداً و اتهما لن یفترقا» - جابر
- (۲) «انت متى بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبئ بعدى» - ثقلین
- (۳) «ما ان تمسکتم بهما لن تضلوا ابداً و اتهما لن یفترقا» - جابر
- (۴) «انت متى بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبئ بعدى» - ثقلین

۱۳۰۴ - خداوند با کدام بیان در آیه تبلیغ، پیامبر اکرم ﷺ و سایر مسلمانان را به این مسئله توجه داده است که: «تمام راه پیامبر منوط به این بود که بعد از ایشان جانشین شایسته‌ای برای آن حضرت تعیین شود تا راه و منش ایشان را ادامه دهد؛ در غیر این صورت اصل دین در معرض تهدید قرار می‌گرفت» و تبریک و دستدادن مردم به حضرت علیؑ پس از پایان مراسم نشانه چیست؟

- (۱) «وَ اللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ» - تبریک به معنای پذیرش الهی بودن مقام ولایت و دستدادن، مصادقی بر آگاهی مردم از جانشین برق‌الهی است.
- (۲) «وَ إِنْ لَمْ تَعْفُلْ فَمَا بَلَّغَ رَسُولَهُ» - تبریک نشانه معرفی امام علیؑ به عنوان جانشین پیامبر ﷺ و دستدادن به منزله قبول ولایت از جانب مردم است.
- (۳) «وَ اللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ» - تبریک نشانه معرفی امام علیؑ به عنوان جانشین پیامبر ﷺ و دستدادن به منزله قبول ولایت از جانب مردم است.
- (۴) «وَ إِنْ لَمْ تَعْفُلْ فَمَا بَلَّغَ رَسُولَهُ» - تبریک به معنای پذیرش الهی بودن مقام ولایت و دستدادن، مصادقی بر آگاهی مردم از جانشین برق‌الهی است.

۱۳۰۵ - آگاه‌ترین، نسبت به اهمیت و جایگاه مسئولیت‌های امامت، است و توجه به این مفهوم، را به اثبات می‌رساند.

(۱) قرآن کریم - قبول فرض سوم مبنی بر فرمان خداوند به تداوم این مسئولیت‌ها در شکل امامت

(۲) پیامبر اکرم ﷺ - بطلان فرض نخست یعنی سکوت قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ برای تداوم این مسئولیت‌ها

(۳) قرآن کریم - بطلان فرض نخست یعنی سکوت قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ برای تداوم این مسئولیت‌ها

(۴) پیامبر اکرم ﷺ - قبول فرض سوم مبنی بر فرمان خداوند به تداوم این مسئولیت‌ها در شکل امامت

۱۳۰۶ - کدام یک علت مناسبی برای پاسخ به سوال زیر نمی‌باشد؟

چرا کلمه «مولی» در حدیث: «من کنت مولا فهذا علی مولا» به معنای سربرست است نه دوست؟

(۱) ابلاغ‌نشدن دوستی با پیامبر ﷺ نمی‌تواند مساوی با انجام‌نذیرفت رسالت الهی قرار گیرد.

(۲) پیامبر اسلام ﷺ پیش از این جمله، از اولویت و ولایت صحبت کرده بودند.

(۳) پیامبر ﷺ مردم را در آن شرایط برای بیان دوستی حضرت علیؑ با خود نگه نداشته است.

(۴) مردم نتوانند ادعا کنند که پیامبر ﷺ جانشینی برای خود نصب نکرده است.

سوالات ارتباطی

۱۳۰۷ - کدام یک از موضوعات زیر با عبارت‌های مربوط به خود مناسب است دارند؟

الف) مشاور و وزیر بودن حضرت علیؑ آیه اندار

ب) راسخان در ایمان حديث جابر

ج) تبریک و شادباش مردم به امام علیؑ و بیعت با ایشان آیه ولایت

د) پیروی از هر دو یادگار پیامبر ﷺ برای هدایت و سعادت اخروی حديث ثقلین

ه) بیان مصاديق حکم کلی خداوند توسط پیامبر ﷺ آیه اولی‌امر

(۱) الف - ج - د (۲) ب - ۵ (۳) الف - ۵

(۴) ب - ج

۱۳۰۸ - هر یک از عبارت‌های زیر در صدد تشریح و توضیح کدام آیه یا حدیث می‌باشد؟

- فرمان خداوند به تداوم تعلیم و تبیین دین و دوام حکومت پس از رسول اکرم ﷺ

- مشخص‌شدن ویژگی‌های سربرست مسلمانان

- وجوب پیروی از حضرت فاطمه ؓ و سرجشمه هدایت بودن ایشان

(۱) «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ ذَلِكَ عَلَيْكَ ... آيَةُ الْوَلَايَةِ - حدیث ثقلین

(۲) «أَطْبِعُوا اللَّهَ وَ أَطْبِعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَئِكُمْ مَنْ كُنُّمُ ... - حدیث جابر - آیه تطهیر

(۳) «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ ذَلِكَ عَلَيْكَ ... - حدیث جابر - حدیث ثقلین

(۴) «أَطْبِعُوا اللَّهَ وَ أَطْبِعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَئِكُمْ مَنْ كُنُّمُ ... آيَةُ الْوَلَايَةِ - آیه تطهیر

۱۳۰۹ - پاسخ هر یک از سوال‌های مطرح شده به ترتیب کدام است؟

- نزول کدام آیه مشابه با این سخن پیامبر ﷺ بود که فرمود: «این گونه که من نماز می‌خوانم، شما هم بخوانید.»؟

- اهمیت کدام فرمان به اندازه رسالت رسول خداوند است؟

- پیامبر خداوند به طور مکرر از جمله در روزهای آخر عمر خود، راه چه چیزی را به مسلمانان نشان داد؟

(۱) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبِعُوا اللَّهَ وَ أَطْبِعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَئِكُمْ» - «من کنت مولا فهذا علی مولا» - مصونیت از گمراهی

(۲) «أَنَّمَا وَلِيَكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّمَا يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ» - «اتی تارک فیکم الثقلین» - بهره‌مندی از ولایت علیؑ

(۳) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبِعُوا اللَّهَ وَ أَطْبِعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَئِكُمْ» - «اتی تارک فیکم الثقلین» - مصونیت از گمراهی

(۴) «أَنَّمَا وَلِيَكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّمَا يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ» - «من کنت مولا فهذا علی مولا» - بهره‌مندی از ولایت علیؑ

- عبارت‌های زیر به ترتیب با کدام مورد ارتباط دارند؟
- گسترش اسلام در نقاط دیگر و ظهور مکاتب و فرقه‌های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید را به دنبال داشت.
- امام همه مسئولیت‌های پیامبر اکرم ﷺ جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد.
- کلمه «مولی» در حدیث غدیر به معنای سرپرست است، نه دوست.
- (۱) باطل بودن فرض سکوت قرآن و پیامبر اکرم ﷺ در خصوص امامت - تعیین امام - ﴿وَاللَّهُ يَعْصِمُ مَنِ النَّاسِ﴾
- (۲) رد پایان یافتن مسئولیت‌های دوگانه پس از رسول خدا ﷺ - شناخت امام - ﴿وَاللَّهُ يَعْصِمُ مَنِ النَّاسِ﴾
- (۳) رد پایان یافتن مسئولیت‌های دوگانه پس از رسول خدا ﷺ - تعیین امام - ﴿وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغَتْ رَسُولَهُ﴾
- (۴) باطل بودن فرض سکوت قرآن و پیامبر اکرم ﷺ در خصوص امامت - شناخت امام - ﴿وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغَتْ رَسُولَهُ﴾
- ۱۳۱۰ - به ترتیب هر یک از اقدامات رسول خدا ﷺ، مرتبط با کدامیک از وقایع تعیین جانشینی ایشان برای انجام مسئولیت‌های مرجعیت دینی و ولایت ظاهري است؟
- (الف) با شتاب و در حالی که آیه را می‌خواند و مردم را از آن آگاه می‌کرد، به مسجد آمد.
- (ب) چهل نفر از بزرگان بنی‌هاشم را دعوت کرد و درباره اسلام با آنان سخن گفت.
- (ج) در یک سخنرانی مهم و مفصل با مردم سخن گفت و آنان را برای دریافت آن پیام بزرگ آماده کرد.
- (د) مدت‌ها هر روز صبح، هنگام رفتن به مسجد از در خانه حضرت فاطمه ؑ می‌گذشت.
- (۱) آیه تطهیر - آیه انذار - حدیث ثقلین - آیه ولایت
- (۲) آیه ولایت - آیه انذار - حدیث غدیر - آیه تطهیر
- (۳) آیه تطهیر - آیه اولی‌الامر - حدیث غدیر - آیه ولایت
- ۱۳۱۱ - چند مورد از عبارت‌های زیر پیام آیه اولی‌الامر را به درستی بیان کرده است؟
- (الف) چون این تعداد خاص معموم‌اند، سخن و عمل آنان، مطابق با دین و بیان‌کننده دستورات الهی است.
- (ب) از آن‌جا که این اطاعت در کنار هم قرار گرفته‌اند، عصمت امامان ؑ از آن برداشت می‌شود.
- (ج) نمی‌توان برای هدایت و سعادت اخروی، فقط از یکی از دو بادگار پیامبر ﷺ بپرسی کرد.
- (د) از آن‌جا که مصدق اولی‌الامر در آیه مشخص نشده، برای آگاهی مردم، رسول خدا ﷺ در حدیث غدیر آن را بیان نمودند.
- (ه) راه در امان ماندن از گمراهی دور و دراز شیطان، اطاعت از امامان دوازده‌گانه ؑ است.
- ۱۳۱۲ - هر یک از موارد زیر به ترتیب مربوط به کدام آیه یا حدیث می‌باشد؟
- (۱) اعلان یاری و باوری رسول خدا ﷺ
- (۲) وجود معموم تا روز قیامت
- (۳) مشخص کردن ویژگی معتقدان به امامت در عصر غیبت
- (۴) آیه انذار - حدیث غدیر - حدیث جابر
- (۵) آیه ولایت - حدیث غدیر - حدیث منزلت
- ۱۳۱۳ - هر یک از آیات و احادیث زیر در تأیید بطلان کدام فرض در مورد سرنوشت دو مسئولیت «تعلیم و تبیین دین» و «ولایت ظاهري» می‌باشد؟ (ترکیبی)
- (الف) «وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامَ دِينًا فَلَنْ يَقْبَلْ مِنْهُ»
- (ب) «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رَسُولَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَإِنَّلَا مَعَهُمُ الْكِتَابُ وَالْمِيزَانُ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقَسْطِ»
- (ج) امام باقر ؑ: «خداوند آن‌چه را که امت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد، در کتابش آورده است.»
- (۱) پایان این مسئولیت را اعلام نموده‌اند - قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ در این‌باره سکوت کرده‌اند - پایان این مسئولیت را اعلام نموده‌اند.
- (۲) پایان این مسئولیت را اعلام نموده‌اند - پایان این مسئولیت را اعلام نموده‌اند - قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ در این‌باره سکوت کرده‌اند.
- (۳) قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ در این‌باره سکوت کرده‌اند - پایان این مسئولیت را اعلام نموده‌اند - قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ در این‌باره سکوت کرده‌اند.
- (۴) قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ در این‌باره سکوت کرده‌اند - قرآن کریم و پیامبر اکرم ﷺ در این‌باره سکوت کرده‌اند - پایان این مسئولیت را اعلام نموده‌اند.
- ۱۳۱۴ - هر یک از پیام‌های زیر، مربوط با کدام آیه یا حدیث می‌باشد؟ (ترکیبی)
- (الف) «وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامَ دِينًا فَلَنْ يَقْبَلْ مِنْهُ»
- (ب) «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رَسُولَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَإِنَّلَا مَعَهُمُ الْكِتَابُ وَالْمِيزَانُ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقَسْطِ»
- (ج) امام باقر ؑ: «خداوند آن‌چه را که امت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد، در کتابش آورده است.»
- (۱) همان طور که قرآن و پیامبر ﷺ از هم جدا نمی‌شوند، قرآن و اهل بیت ؑ نیز همواره با هم‌اند.
- (۲) جانشینی پیامبر ﷺ ویژگی‌هایی دارد که نمی‌توان آن را به مردم واگذار کرد، به همین جهت باید از همان ابتدا به مردم معرفی شود.
- (۳) آیه اولی‌الامر - حدیث جابر - آیه ولایت
- (۴) آیه اولی‌الامر - حدیث جابر - آیه انذار
- ۱۳۱۵ - هر یک از پیام‌های زیر با کدام آیه یا حدیث می‌باشد؟
- (الف) «وَأَنْدَرَ عَشِيرَتَكَ الْاقْرَبِينَ» ← همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.
- (ب) «إِنَّمَا وَلِيَكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا ...» ← «العصر * إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خَسْرٍ * إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا ...»
- (ج) «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَّغْ مَا أَنْزَلَ لِيَكَ ...» ← «أَنَا مَعَاشُ الْأَنْبِيَاءِ امْرُونَا أَنْ نَكْلُمَ النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عَقْلِهِمْ»
- (د) «أَنْتَ مَنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مَنْ مُوسَى أَلَّا نَبْيَ بَعْدِي» ← وز ایشان سید ما گشته سالار / هم او اول هم او آخر در این کار

- ۱۳۱۷- سخن رسول خدا زمانی که به مسجد آمد و به مسلمانان فرمود: «این گونه که من نماز می‌خوانم، شما هم بخوانید» در راستای انجام کدام یک از مسئولیت‌های ایشان بود و مشابه همین مسئولیت را پس از نزول کدام آیه شریفه برای مسلمانان انجام دادند؟
- (۱) اجرای قوانین از طریق ولایت - ﴿یا أَيَّهَا الرَّسُولُ بَلَغَ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رِبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغَتِ رسالَتِهِ﴾
 - (۲) تعلیم و تبیین تعالیم وحی - ﴿يَا أَيَّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أطِيعُوا اللَّهَ وَأطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ هُمُ الْمُنْكَرُ﴾
 - (۳) اجرای قوانین از طریق ولایت - ﴿يَا أَيَّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أطِيعُوا اللَّهَ وَأطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ هُمُ الْمُنْكَرُ﴾
 - (۴) تعلیم و تبیین تعالیم وحی - ﴿يَا أَيَّهَا الرَّسُولُ بَلَغَ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رِبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغَتِ رسالَتِهِ﴾

گنگور

(خارج از کشور انسانی ۹۹)

۱۳۱۸- به ترتیب، کدام آیات و روایات با عبارات زیر مرتبط هستند؟

- مبارزة حضرت موسی با فرعون
- فریضه حج در سال دهم هجرت
- خانه‌ام سلمه همسر رسول خدا
- مهمانی بزرگان بنی هاشم

(۱) حدیث منزلت - حدیث جابر - آیه انذار - آیه تطهیر - آیه انذار

(۲) آیه تطهیر - حدیث جابر - حدیث منزلت - آیه اولی‌الامر

(۳۱۹) (تبریز ۹۹)

۱۳۱۹- سه سال پس از بعثت پیامبر اکرم از سوی خداوند متعال چه فرمانی صادر شد و پیامد این دستور چه بود؟

- (۱) وَ أَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ - پیامبر خویشان خود را به دین اسلام دعوت کرد و حضرت علی را به عنوان جانشین خودش معرفی نمود.
- (۲) أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ - پیامبر خویشان خود را به دین اسلام دعوت کرد و حضرت علی را به عنوان جانشین خودش معرفی نمود.
- (۳) وَ أَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ - خداوند به پیامبر فرمود خویشان خود را انذار بده و به آن‌ها ابلاغ کن که از خداوند و رسولش اطاعت کنند.
- (۴) أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ - خداوند به پیامبر فرمود خویشان خود را انذار بده و به آن‌ها ابلاغ کن که از خداوند و رسولش اطاعت کنند.

(۱۳۲۰) (انسانی ۹۹)

۱۳۲۰- کدام مورد، مفهوم مناسبی برای آیه تطهیر بیان نموده است؟

(۱) آن‌چه از سوی پروردگارت بر تو نازل شده به مردم برسان و خداوند تو را از مردمان حفظ می‌کند.

(۲) آن‌چه به سوی تو از طرف پروردگارت فرستاده شد برسان و خداوند تو را از آسیب مردمان مراقبت می‌کند.

(۳) همان خدا اراده کرده که دور گرداند از شما اهل بیت پلیدی و ناپاکی را و شما را کاملاً پاک و طاهر قرار داد.

(۴) به درستی خداوند اراده کرده است که از اهل بیت پلیدی و ناپاکی را دور گرداند و شما تطهیرکننده ایشان می‌باشید.

(۱۳۲۱) (هنر ۹۹)

۱۳۲۱- با توجه به آیه ۵۹ سوره نساء (آیه اطاعت) و حدیث جابر، کدام مورد را می‌توان به عنوان پیام این آیه، استنباط نمود؟

- (۱) حضرت فاطمه زهرا است و اگرچه عهده‌دار امامت نبوده، اما علم و عصمت کامل دارد و پیروی از ایشان سرجشمه هدایت و رستگاری است.
- (۲) همان طور که قرآن و پیامبر از هم جدا نمی‌شوند، قرآن و اهل بیت نیز همواره با هم‌اند و وجود حضرات معصومین نیز در کل قرآن همیشگی است.
- (۳) از آن‌جا که مصادق اولی‌الامر در آیه شریفه مشخص نشده، برای آگاهی مردم و اشتباہ‌نکردن آن‌ها لازم است که رسول خدا مصادق آن را مشخص نمایند و جزئیات آن را بیان کنند.
- (۴) در صورتی مسلمانان گمراحت نمی‌شوند که از هر دو میراث پیامبر پیروی کنند و به آن دو تمتسک جویند و برای هدایت و سعادت اخروی نمی‌توان فقط از یکی از دو یادگار پیامبر پیروی کرد.

(۱۳۲۲) (زبان ۹۹)

۱۳۲۲- کدام عبارت، با اعلام ولایت حضرت علی از جانب رسول خدا مرتبط می‌باشد، تا امكان مخفی کردن آن توسط مردم نباشد؟

(۱) ... لِيَذَهِبَ غَنْكُمُ الرِّجْسُ أَهْلُ الْبَيْتِ ...

(۲) ... مَا إِنْ تَمْسَكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضْلُلُ ابْدًا ...

(۳) ... وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ ...

(۱۳۲۳) (خارج از کشور ۹۱)

۱۳۲۳- کدام آیه شریفه، هنگامی که امیرالمؤمنین در حال رکوع بود، نازل شد و پیام آن آیه کدام است؟

(۱) إِنَّمَا وَلِيْكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الرِّكَانَ ...

(۲) إِنَّمَا وَلِيْكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الرِّكَانَ ...

(۳) إِنَّمَا وَلِيْكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الرِّكَانَ ...

(۴) يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغَتِ رسالَتَهُ ...

(۱۳۲۴) (ریاضی ۹۱)

۱۳۲۴- معرفی امام علی به عنوان جانشین پیامبر اکرم برای اولین بار، همزمان با نزول کدام آیه قرآن بود؟

(۱) ای پیامر عشیره خود را انذار کن.

(۲) آن‌چه بر تو از خدا نازل شده را ابلاغ نما.

(۳) از خدا و پیامبر اولی‌الامر اطاعت کنید.

(۱۳۲۵) (تبریز ۹۱)

۱۳۲۵- هدف پیامبر از حضور مکرر و مرور روزانه از منزل حضرت زهرا بیان چه مطلبی بود و برای تبیین آن، کدام آیه شریفه را تلاوت می‌کردند؟

(۱) معرفت اهل بیت - إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَذَهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسُ أَهْلُ الْبَيْتِ ...

(۲) عصمت اهل بیت - إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَذَهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسُ أَهْلُ الْبَيْتِ ...

(۳) عصمت اهل بیت - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أطِيعُوا اللَّهَ وَأطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ هُمُ الْمُنْكَرُ ...

(۴) معرفت اهل بیت - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أطِيعُوا اللَّهَ وَأطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ هُنَّ الْمُنْكَرُ ...

۱۳۲۶- خداوند به پیامبرش و عده می‌دهد که او را از چه خطri در انجام وظیفه حفظ کند و پیام کدام آیه شریفه، مؤبد این مطلب است؟ (هنر ۹۱)

(۱) حادث روزگار - ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَتَعَلَّ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَةَ...﴾

(۲) آسیب مردمان - ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَتَعَلَّ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَةَ...﴾

(۳) حادث روزگار - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبَعُوا اللَّهَ وَأَطْبَعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ هُمُ الْأَمْرُ مِنْكُمْ...﴾

(۴) آسیب مردمان - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبَعُوا اللَّهَ وَأَطْبَعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ هُمُ الْأَمْرُ مِنْكُمْ...﴾

۱۳۲۷- کدام آیه شریفه در هجدهم ماه ذی حجه در «حججه الوداع» بر پیامبر اکرم ﷺ نازل شد و بعد از آن، ایشان چه فرمودند؟ (زبان ۹۱)

(۱) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَتَعَلَّ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَةَ...﴾ - «انی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی»

(۲) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبَعُوا اللَّهَ وَأَطْبَعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ هُمُ الْأَمْرُ مِنْكُمْ...﴾ - «انی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی»

(۳) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَتَعَلَّ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَةَ...﴾ - «من کنت مولاه فهذا علی مولا»

(۴) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبَعُوا اللَّهَ وَأَطْبَعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ هُمُ الْأَمْرُ مِنْكُمْ...﴾ - «من کنت مولاه فهذا علی مولا»

۱۳۲۸- دعای پیامبر اکرم ﷺ در حق همسر و فرزندان امیر المؤمنین ﷺ که فرمود: «آن را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن». چگونه به اجابت رسید و ایشان با چه روشی مردم را از این مسئله مهم مطلع ساختند؟ (فراج از کشور ۹۷)

(۱) نزول آیه ولایت - در مسجد و در میان همگان امام علی ﷺ را معرفی کردند.

(۲) نزول آیه تطهیر - در مسجد و در میان همگان امام علی ﷺ را معرفی کردند.

(۳) نزول آیه تطهیر - اهل خانه حضرت فاطمه ﷺ را اهل بیت صدای زدن.

(۴) نزول آیه ولایت - اهل خانه حضرت فاطمه ﷺ را اهل بیت صدای زدن.

۱۳۲۹- پیامبر گرامی اسلام ﷺ در تبیین کدام آیه شریفه، حضرت مهدی ﷺ را به مسلمانان معرفی کرده بودند؟ (تبیری ۹۷)

(۱) ﴿إِنَّمَا وَلِيَّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا إِذْ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ (۲) ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُنْ مُّعِيَّنَ نِعْمَةً أَعْنَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يَعْيَّرُوا مَا بِأَنْسَاهُمْ﴾

(۳) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبَعُوا اللَّهَ وَأَطْبَعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ هُمُ الْأَمْرُ مِنْكُمْ...﴾ (۴) ﴿إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرَّجْسَ أَهْلُ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرُكُمْ تَطْهِيرًا﴾

۱۳۳۰- از آیه شریفه «أَطْبَعُوا اللَّهَ وَأَطْبَعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ هُمُ الْأَمْرُ مِنْكُمْ» کدام مفهوم مستفاد می‌شود؟ (انسانی ۹۷ باکی تغیر)

(۱) لازمه اطاعت از اولی‌الامر، اطاعت از رسول گرامی ﷺ و جانشینان آن حضرت است.

(۲) همه مؤمنان در همه زمان‌ها و همه مکان‌ها باید از رسول خدا ﷺ و حاکمان اطاعت کنند.

(۳) اطاعت از رسول گرامی ﷺ و اطاعت از جانشینان آن حضرت لازمه توحید عملی است.

(۴) مسلمانان باید تنها در برنامه‌های فردی زندگی خود از خدا و رسول خدا ﷺ بقیه و شرط اطاعت کنند.

۱۳۳۱- مطابق حدیث جابر، پاییندی بر عقیده به امام زمان ﷺ مستلزم چیست و پیامبر اکرم ﷺ به کدام خصوصیت ایشان اشاره نموده است؟ (انسانی ۹۷)

(۱) ایمان و اعتقاد راسخ - غیبت طولانی و پنهان شدن از نظر مردم

(۲) تلاش و مجاهده در راه دین - غیبت طولانی و پنهان شدن از نظر مردم

(۳) ایمان و اعتقاد راسخ - عمر طولانی و تشکیل حکومت جهانی مستضعفین

۱۳۳۲- وجود پیروی از کلام و رفتار حضرت فاطمه زهرا ﷺ از کدام آیه شریفه قابل دریافت است؟ (هنر ۹۷ باکی تغیر)

(۱) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمُ حَيَّرُ الْبَرَّةَ﴾ (۲) ﴿إِنَّمَا وَلِيَّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا إِذْ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾

(۳) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبَعُوا اللَّهَ وَأَطْبَعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ هُمُ الْأَمْرُ مِنْكُمْ...﴾ (۴) ﴿إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرَّجْسَ أَهْلُ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرُكُمْ تَطْهِيرًا﴾

۱۳۳۳- پیامبر گرامی اسلام ﷺ کدام آیه را در حالی که با شتاب به سوی مسجد می‌آمد، برای آگاهی مردم می‌خواند و مصادق آن کیست؟ (تبیری ۹۶)

(۱) تطهیر - امام علی ﷺ و حضرت زهرا ﷺ و حسنین ﷺ را در کنار خود جای داد و فرمود: خدا اینان اهل بیت من هستند.

(۲) ولایت - امام علی ﷺ و حضرت زهرا ﷺ و حسنین ﷺ را در کنار خود جای داد و فرمود: خدا اینان اهل بیت من هستند.

(۳) تطهیر - امام علی ﷺ که مردم به چشم خود بینند و از زبان پیامبر ﷺ بشنوند و امکان کتمان آن از بین برود.

(۴) ولایت - امام علی ﷺ که مردم به چشم خود بینند و از زبان پیامبر ﷺ بشنوند و امکان کتمان آن از بین برود.

۱۳۳۴- پیش از انذار در آیه شریفه «أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَرْعَمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَكَّمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ...» خداوند به مردم چه فرمانی می‌دهد؟ (انسانی ۹۶)

(۱) لقد کان لگم فی رسول الله أسوة حسنة لمن كان يرجو الله ...

(۲) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبَعُوا اللَّهَ وَأَطْبَعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ هُمُ الْأَمْرُ مِنْكُمْ ...

(۳) لَقَدْ أَرْسَلْنَا رَسُولَنَا بِالْبَيْنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعْهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقِيمُوا النَّاسَ بِالْقِسْطِ

(۴) إِنَّمَا وَلِيَّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا إِذْ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمُ رَاكِعُونَ

۱۳۳۵- با توجه به حدیث شریف منزلت، تفاوت منزلت هارون ﷺ برای موسی ﷺ و امام علی ﷺ برای پیامبر ﷺ بود و

جمله «من کنت مولاه فهذا علی مولا» در چه زمانی بیان شده است؟ (فراج از کشور ۹۵)

(۱) خاتمیت - پس از برگزاری حجۃ‌البلاغ

(۲) خاتمیت - دعوت خویشان در روز انذار

۱۳۳۶- کدام بخش از آیه شریفه «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَتَعَلَّ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَةَ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ» وجود مخاطرات در مسیر تبلیغ دین را اعلام می‌کند؟ (تبیری ۹۵)

(۱) لَمْ تَقْعُلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَةَ (۲) وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ

(۳) لَمْ تَقْعُلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَةَ (۴) لَمْ تَقْعُلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَةَ

۱۳۳۷- از آیه شریفه «إِنَّمَا وَلِيْكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ» به کدام موضوع پی می بربیم؟ (هنر ۹۵)

۱) مصدق آیه امام علی ﷺ بود، تا مردم بدانند که ایشان در همه حال حتی در رکوع نماز به مستمندان کمک می کند.

۲) مصدق آیه امام علی ﷺ بود، تا مردم به چشم خود ببینند و از زبان پیامبر ﷺ بشنوند و امکان کتمان آن از بین برود.

۳) پیامبر اسلام ﷺ، حضرت علی ﷺ را بعد از واقعه دادن انگشت در هنگام رکوع به فقیر به جانشینی خود منصوب کردند.

۴) در این آیه، خداوند و پیامبر ﷺ و پس از ایشان کسی به عنوان ولی معرفی شده که به خدا ایمان دارد و نماز را برپا دارد.

۱۳۳۸- با توجه به آیه شریفه «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ تَلَغَّ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغَتِ رِسَالَتُهُ...» اهمیت این فرمان در کدام جمله است و خداوند به پیامبر اکرم ﷺ و عده می دهد که او را از چه چیزی حفظ خواهد کرد؟ (خارج از کشور ۹۳)

۱) «مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ» - سرکشی های قوم کافرین

۲) «فَمَا بَلَّغَتِ رِسَالَتُهُ» - سرکشی های قوم کافرین

۱۳۳۹- در سال سوم بعثت چه فرمانی از جانب خداوند برای پیامبر ﷺ آمد و در آن جلسه پیامبر اکرم ﷺ در مورد امیر المؤمنین ﷺ چه فرمودند؟ (انسانی ۹۳)

۱) انذار کن - «همانا این (حضرت علی ﷺ)، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

۲) بشارت بده - «همانا این (حضرت علی ﷺ)، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

۳) انذار کن - «تو (حضرت علی ﷺ) برای من به منزله هارون برای موسی هستی جز این که بعد از من پیامبری نیست.»

۴) بشارت بده - «تو (حضرت علی ﷺ) برای من به منزله هارون برای موسی هستی جز این که بعد از من پیامبری نیست.»

۱۳۴۰- چرا پیامبر گرامی اسلام ﷺ در شرایطی که حتی خویشانش دعوت او را نپذیرفته بودند، در ابتدای دعوتش برای خود جانشین معین کردند؟ (هنر ۹۳)

۱) ضروری بود پیامبر اسلام ﷺ خویشان خود را انذار دهد تا بعد از خودش بزرگان بنی هاشم از جانشین ایشان پیروی کنند.

۲) جانشینی پیامبر ﷺ چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود و نمی توان آن را به انتخاب مردم واگذار کرد.

۳) حضور و پذیرش و مشارکت مردم در امر جانشینی رسول خدا ﷺ از چنان اهمیتی برخوردار است که پیامبر ﷺ اقدام به این کار نمود.

۴) همان طور که پیامبر گرامی اسلام ﷺ مسئولیت هایی را از جانب خداوند انجام می داد، ضروری است که پس از ایشان کسانی به عنوان امام انجام دهند.

۱۳۴۱- کدام آیات به ترتیب در «غدیر خم» و «منزل اسلامه» بر پیامبر گرامی اسلام ﷺ نازل شد و کدام حدیث را پیامبر گرامی ﷺ در روزهای آخر عمر خود مکرر می فرمودند؟ (زبان ۹۳)

۱) «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ تَلَغَّ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ...» - آیه تطهیر - حدیث ثقلین

۲) «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ تَلَغَّ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ...» - آیه تطهیر - حدیث منزلت

۳) «إِنَّمَا وَلِيْكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا...» - آیه اولی الامر - حدیث ثقلین

۴) «إِنَّمَا وَلِيْكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا...» - آیه اولی الامر - حدیث منزلت

۱۳۴۲- پیامبر گرامی اسلام ﷺ، راسخان در اعتقاد را، مرتبط با حدیث در خصوصی معرفی فرمود. (خارج از کشور ۹۳)

۱) ثقلین - غیبت طولانی آخرین حجت خداوند

۲) جابر - غیبت طولانی آخرین حجت خداوند

۳) ثقلین - امامت و ولایت مستمر و پایدار بعد از خود

۱۳۴۳- از دقت در پیام آیه شریفه: «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ تَلَغَّ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغَتِ رِسَالَتُهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ» کدام مفهوم دریافت نمی شود؟ (زبان ۹۳)

۱) هم وزن بودن ابلاغ ولایت با رسالت پرفراز و فرود بیست و سه ساله

۲) بی نصیبی کافران از هدایت الهی، امری مسلم و احتجاب نابذیر است.

۳) حتمیت ابلاغ رسالت خداوند با اعلان ولایت امیر مؤمنان، علی ﷺ

۴) ابلاغ ولایت امیر مؤمنان، علی ﷺ، خالی از هر دغدغه دل آزار است.

۱۳۴۴- اگر از فرهنگ فطرت پسند اسلام، جویا مسدود بودن همیشگی راه ضلالت شویم، پیام کدام مورد، وافی به این مقصود ما است؟ (ریاضی ۹۳ با تفسیر)

۱) «أَتَى تَارِكٌ فِيْكُمُ الثَّقَلِيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَعَتَرَتِيْ اهْلَ بَيْتِيْ ...»

۲) «بَرِيدُونَ أَنْ يَتَحَكَّمُوا إِلَيِّ الطَّاغُوتِ وَقَدْ أَمْرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ ...»

۳) «إِنَّمَا وَلِيْكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ...»

۱۳۴۵- سکوت خویشان پیامبر ﷺ در برابر اولین دعوت علنى او در سال بعثت به دنبال نزول آیه به منصة ظهور رسید و بازتاب آن ضیافت شد. (ترکیب تهری ۹۳ و انسانی ۹۰)

۱) سوم - ولایت - تثبیت مقام و صایت و خلافت

۲) دوم - ولایت - ظهور عناد و بعض و عداوت بعضی از خویشان

۳) سوم - انذار - تثبیت مقام و صایت و خلافت

۱۳۴۶- اگر بگوییم: «تشخیص عصمت برای انسان ها ممکن نیست»، یک سخن گفتایم و پیام این جمله این است که (انسانی ۹۳)

۱) نادرست - انسان، در هر زمان محتاج به شناخت راه هدایت است.

۲) نادرست - آثار و نشانه های عصمت را می توان از اقوال و افعال معصومان، دریافت.

۳) درست - فقط خدا است که تعیین کننده فرد شایسته احراز مقام امامت است.

۴) درست - مسئولیت تعلیم و تبیین تعالیم دین و ولایت و سرپرستی جامعه، تعطیل بردار نیست.

- ۱۳۴۷- اگر از ما بپرسند: «چرا کلمه «مولی» در حدیث غدیر به معنای سرپرست است، نه دوست؟» می‌گوییم: به این دلیل که
 (هنر) (۹۳)
- (۱) این کلمه، فقط برای همین معنی وضع شده است و عنوان حقیقت به خود گرفته است.
 (۲) امامت و ولایت، استمرار راه نبوت است و قبول آن دو، ایجاب می‌کند دریافت چنین معنایی را.
 (۳) مستمسک پیامبر گرامی اسلام ﷺ در کاربرد این کلمه، جمله «من اولی النّاس بالمؤمنین من انفسهم» بوده است.
 (۴) پیامبر گرامی اسلام ﷺ با توجه‌دادن حاضران به آیه: «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا ...» فرمود: «من کنت مولاه ...».
- ۱۳۴۸- درخواست حضرت موسی ﷺ از خداوند که هارون را مشاور، پشتیبان و شریک او در امر هدایت مردم قرار دهد و عبارت: «اَيُّهَا النّاس مَنْ اَنْتُمْ مِنْ اَنفُسِهِمْ» به ترتیب در مستند روایی و مورد تمسک نبی گرامی اسلام ﷺ، قرار گرفت که جمله سه بار مکرر آن حضرت در مستند است. (زبان) (۹۳)
- (۱) غدیر - منزلت - نخست - «اَنْتُ مَنِي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى»
 (۲) منزلت - غدیر - نخست - «اَنَّ مَنِي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى»
 (۳) غدیر - منزلت - دوم - «مَنْ كُنْتُ مولاهُ فَهُدَا عَلَيَّ مولاهُ»
 (۴) منزلت - غدیر - دوم - «مَنْ كُنْتُ مولاهُ فَهُدَا عَلَيَّ مولاهُ»
- ۱۳۴۹- از دقت در پیام آیه شریفه: «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ» به پی می‌بریم. (استمرار حاکمیت اسلام در گستره تاریخ تا بریابی قیامت) (فارج از کشور) (۹۲)
- (۱) استمرار حاکمیت اسلام در گستره تاریخ تا بریابی قیامت
 (۲) منحصر کردن ولایت خدا و رسول و اوصیای برحق او
 (۳) عوامل کمالبخش به انسان که بریابی نماز و پرداخت زکات است.
 (۴) نیاز فطری انسان به ولایت و سرپرستی خدا و رسول و اوصیای برحق او
- ۱۳۵۰- ظهور فرقه‌ها و مکاتب مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات پیچیده اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، بیانگر نیاز به و بودن آن است. (ریاضی) (۹۲)
- (۱) رسالت و نبوت در استمرار این حرکت - الهی
 (۲) امامت و رهبری در گستره زمان - الهی
 (۳) رسالت و نبوت در استمرار این حرکت - انسانی
- ۱۳۵۱- اگر بگوییم: «تشخیص عصمت، برای انسان‌ها ممکن نیست.» از این جمله، نتیجه می‌شود که
 (انسانی) (۹۲)
- (۱) تحقق اهداف رسالت، در استمرار امامت و ولایت است.
 (۲) ناتوانی در تشخیص با ارتباط خالصانه با خداوند، قابل جبران است.
 (۳) تنها کسی که می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند، خدا است.
 (۴) امامت، آن گاه الهی است که امام و پیشوای مصون از خطأ و اشتباه باشد.
- ۱۳۵۲- قلمرو اول رسالت یعنی دریافت و ابلاغ وحی و قلمرو دوم، مرجعیت دینی و قلمرو سوم، ولایت ظاهری بعد از رحلت رسول اکرم ﷺ به ترتیب و (زبان) (۹۲)
- (۱) ادامه می‌یابد - ادامه می‌یابد - پایان می‌پذیرد - ادامه می‌یابد.
 (۲) پایان می‌پذیرد - ادامه می‌یابد - ادامه می‌یابد.
 (۳) ادامه می‌پذیرد - ادامه می‌یابد - ادامه می‌یابد.
- ۱۳۵۳- «حجیت عمل و سخن» که زاییده «عصمت» است، از دقت در پیام آیه شریفه به دست می‌آید و همیشگی بودن قرآن و وجود امام معصوم در کنار آن، پیام حدیث است. (فنی و هرفه‌ای) (۹۲)
- (۱) «إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَذْهَبَ عَنْكُمُ التَّرْجُسُ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيَطْهُرُكُمْ تَطْهِيرًا» - تقلین
 (۲) «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَغَ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رِبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعُلْ فَمَا بَلَغْتَ رَسُولَهُ» - تقلین
 (۳) «إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَذْهَبَ عَنْكُمُ التَّرْجُسُ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيَطْهُرُكُمْ تَطْهِيرًا» - غدیر
 (۴) «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَغَ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رِبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعُلْ فَمَا بَلَغْتَ رَسُولَهُ» - غدیر
- ۱۳۵۴- پیامبر اکرم ﷺ، جمله «أَيُّهَا النّاسُ مَنْ اَنْتُمْ مِنْ اَنفُسِهِمْ» را زمانی ایراد فرمود که آیه شریفه بر او نازل شده بوده و نتیجه ابلاغ آن، عبارت بود. (فنی و هرفه‌ای) (۹۲)
- (۱) «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ» - «من کنت مولاه فهذا علی مولاه»
 (۲) «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَغَ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رِبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعُلْ فَمَا بَلَغْتَ رَسُولَهُ وَالله يعصمك» - «من کنت مولاه فهذا علی مولاه»
 (۳) «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَغَ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رِبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعُلْ فَمَا بَلَغْتَ رَسُولَهُ وَالله يعصمك» - «إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَذْهَبَ عَنْكُمُ الرَّجُسُ»
 (۴) «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ» - «إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَذْهَبَ عَنْكُمُ الرَّجُسُ»
- ۱۳۵۵- حدیث جابر تعیین کننده مصادیق آیه شریفه بود و مصادیق حدیث ثقلین در آیه تحقق یافت. (فنی و هرفه‌ای) (۹۲)
- (۱) «إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَذْهَبَ عَنْكُمُ الرَّجُسُ أَهْلَ الْبَيْتِ» - تطهیر
 (۲) «أطِيعُوا اللَّهَ وَأطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ مَنْكُمْ» - تطهیر
 (۳) «إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَذْهَبَ عَنْكُمُ الرَّجُسُ أَهْلَ الْبَيْتِ» - ولایت
- ۱۳۵۶- «قصصین ثبات قدم در طریق هدایت» و «برقراری استمرار حاکمیت» به ترتیب از فهم درست حدیث و دریافت می‌شود که جمله «حاوی پیام است. (فنی و هرفه‌ای) (۹۲)
- (۱) ثقلین - غدیر - ما ان تمسکتم بهما لن تضلوا - دوم
 (۲) غدیر - ثقلین - ما ان تمسکتم بهما لن تضلوا - نخست
 (۳) غدیر - ثقلین - من کنت مولاه فهذا علی مولاه - دوم
 (۴) ثقلین - غدیر - من کنت مولاه فهذا علی مولاه - نخست

۱۳۵۷- اگر گفته شود: «راه حل دین اسلام برای تداوم رسالت و اجرای احکام الهی در همه زمان‌ها چیست؟» مفهوم کدام آیه پاسخ به این سؤال است؟

(فارج از کشور ۹۱ باکی تغیر)

۱) ﴿تَرِيدُونَ أَنْ يَتَحَكَّمُوا إِلَيَّ الظَّاغُوتِ وَقَدْ أَمْرَوْا أُنْ يَكْفُرُوا بِهِ﴾

۲) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبَعُوا اللَّهَ وَأَطْبَعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ مُنْكَرٌ﴾

۳) ﴿أَقْدَ أَرْسَلْنَا رَسُولًا إِلَيْكُمْ مَّا أَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَإِلَيْمَانَ لِيَقُولُوا إِنَّا نَسِيَنَا إِلَيْكُمْ الْكِتَابَ﴾

۴) ﴿إِنَّمَا وَلِيَّكُمُ الرَّسُولُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنَّهُمْ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾

۱۳۵۸- پیامبر گرامی اسلام در حدود سال سوم بعثت در یک دعوت آشکار و در پایان به آنان فرمود: «کدام‌یک از شما مرا در این راه کمک می‌دهد...»

(رباوهی ۹۱)

۱) عame مردم را به توحید دعوت کرد - جانشینی پیامبر اکرم ﷺ چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود.

۲) خویشان خود را انذار داد - جانشینی پیامبر اکرم ﷺ چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود.

۳) عame مردم را به توحید دعوت کرد - امام همه مسئولیت‌های پیامبر اکرم ﷺ، جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد و تنها خداوند می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند.

۴) خویشان خود را انذار داد - امام همه مسئولیت‌های پیامبر اکرم ﷺ، جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد و تنها خداوند می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند.

۱۳۵۹- گسترش مرزهای جغرافیایی، به وجود آمدن افکار و اندیشه‌های ضد و نقیض فرقه‌های متفاوت دینی و رخداد حوادث تازه در زندگی «انسان» ایجاد می‌کند (تهری ۹۱ باکی تغیر)

۱) وجود حضور یک مفسر معتبر وحی الهی را که حقیقت آن در حدیث «ثقلین» ترسیم شده است.

۲) بیداری «اقت» را در هر زمان که دین الهی را پاسخگوی نیازهای خود بدانند و به آن تمکن کنند.

۳) إكمال دین و اتمام نعمت را که در حداثه غدیر، محقق شد و خدای متعال فرمود: ﴿إِلَيْهِمْ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِيْنَكُمْ﴾

۴) استمرار قلمروهای سه‌گانه رسالت را در هر زمان که آن‌چه را پیامبر اکرم ﷺ حل و حرام اعلام کرد، تا روز قیامت چنین خواهد بود.

۱۳۶۰- جمع شدن وجود مقدس فاطمه زهرا ﷺ و علی مرتضی، امام مجتبی و امام حسین در کنار پیامبر گرامی اسلام ﷺ، جمله دعائی پیامبر (انسانی ۹۱)

۱) خدایا اینان اهل بیت من‌اند؛ آنان را از هر پلیدی حفظ کن - ولايت

۲) خدایا اینان اهل بیت من‌اند؛ آنان را از هر پلیدی حفظ کن - تطهیر

۳) خدایا اهل بیتم را به سرزمینی حاصل ساکن گرداندم تا نماز به پای دارند - تطهیر

۴) خدایا اهل بیتم را به سرزمینی حاصل ساکن گرداندم تا نماز به پای دارند - ولايت

۱۳۶۱- جاودانگی قرآن، حکم به جاودانگی نگهبانان الهی در کنار آن می‌نماید، تا لازم و ملزم بودن وحی و حافظان واقعی آن از دستبرد راهزنان اندیشه، به اثبات برسد» این حقیقت از دقت در پیام مفهوم می‌گردد. (زیان ۹۱)

۱) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبَعُوا اللَّهَ وَأَطْبَعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ مُنْكَرٌ﴾

۲) «اتی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی ما إن تمسكت بهما لن تضلوا ابداً وإنهما لن يفترقا ...»

۳) ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَّغْ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعُلْ فَمَا بَلَّغَ رَسُولَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ...﴾

۴) ﴿أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ أَوْلَى النَّاسَ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ، مَنْ كَنْتَ مُولاً فَهُدَا عَلَى مُولاَ اللَّهِمَّ وَالَّهُ مِنَ الْوَالِهِ﴾

۱۳۶۲- پیامبر گرامی اسلام ﷺ، هدایت همیشگی امت اسلامی را در گرو به ثقلین اعلام فرمود که همچون از هم جدا نمی‌شوند و قرآن همیشگی، ایجاب می‌کند همیشگی را. (فارج از کشور ۹۱ باکی تغیر)

۲) مودت خالصانه - قرآن و پیامبر ﷺ - عصمت

۴) تمسک همیشگی - قرآن و پیامبر ﷺ - عصمت

۱۳۶۳- این کلام پیامبر ﷺ که به پیشگاه خدا عرضه داشت: «خدایا، اینان اهل بیت من‌اند، آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن» مقدمه نزول آیه مبارکه شد که وسیله اطلاع‌رسانی به دیگران، بود.

۱) تمسک همیشگی - پیامبر ﷺ و عصمت - تمسک

۳) مودت خالصانه - پیامبر ﷺ و عصمت - تمسک

۱) إنما ي يريد الله ليذهب عنكم الرجس أهل البيت و يظهركم تطهيرًا - بيان مدت مدید صحیح‌گاهی پیامبر

۲) إنما ي يريد الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت و يظهركم تطهيرًا - ورود با شتاب پیامبر به مسجد و سؤال او

۳) ﴿إِنَّمَا وَلِيَّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنَّهُمْ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ - بيان مدت مدید صحیح‌گاهی پیامبر

۴) ﴿إِنَّمَا وَلِيَّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنَّهُمْ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ - ورود با شتاب پیامبر به مسجد و سؤال او

۱۳۶۴- جمله «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» مقدمه طرح «... بود تا پیام محقق شود.

۱) إنی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی - ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَّغْ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾

۲) من كنت مولاً فهذا على مولا - ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلَّغْ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾

۳) من كنت مولاً فهذا على مولا - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبَعُوا اللَّهَ وَأَطْبَعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ مُنْكَرٌ﴾

۴) إنی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبَعُوا اللَّهَ وَأَطْبَعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ مُنْكَرٌ﴾

(هنر ۹۰)

۱۳۶۵- از حدیث شریف ثقلین «انی تارک فیکم الثقلین ...» کدام بیام دریافت نمی‌گردد؟

۱) چون قرآن همیشگی است، وجود مقصوم نیز در کنار آن همیشگی خواهد بود.

۲) خداوند اراده کرده که همه پلیدی و ناپاکی را از شما اهل بیت دور گرداند.

۳) پیروی و تبعیت از یکی از این دو ممکن نیست چون سعادت مسلمانان در گرو پیروی از هر دو است.

۴) وقتی مسلمانان گمراهمی شوند که از این دو پیروی نکنند و راهی مستقل از قرآن و عترت پیش گیرند.

۱۳۶۶- با چشم خود دیدن و از زبان پیامبر ﷺ شنیدن و از بین رفتن امکان کتمان و مخفی کردن مفهوم کدام آیه، عدم توقف رهبری الهی را اثبات کرد؟ (زبان ۹۰)

۱) ﴿بِأَيْهَا الَّذِينَ آمَنُوا أطْبَعُوا اللَّهَ وَ أطْبَعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَئِكُمْ هُمُ الْأَمْرُنَكُم﴾

۲) ﴿إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَذْهَبَ عَنْكُمُ الرَّجُسُ أَهْلُ الْبَيْتِ وَ يَطْهِرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾

۳) ﴿إِنَّمَا تَرَى إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَ مَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾

۴) ﴿إِنَّمَا وَلِيَكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يَؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾

۱۳۶۷- بخورداری امام، از تمام ویژگی‌های خاص پیامبر، نشانه بر دوش داشتن و تنها فرد شایسته برای تعیین امام، است. (تهری ۱۹ با تغییر)

۱) تشکیل حکومت و ولایت ظاهری - پیامبر

۳) همه مسئولیت‌های پیامبر، جز دریافت و ابلاغ وحی - پیامبر

۱۳۶۸- با توجه به حدیث شریف «انت منی بمنزلة هارون من موسی الا انه لا نبی بعدی» حدیث در شان چه کسی است و منزلت هارون نزد موسی کدام مورد است؟ (انسان ۱۹)

۱) حضرت محمد ﷺ - مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت

۳) حضرت محمد ﷺ - برادر، وصی و جانشین من در میان شما

۱۳۶۹- لازمه جانشینی رسول خدا ﷺ و است و پیامبر گرامی اسلام در واقعه فرمودند: «همانا این (حضرت علی ﷺ) برادر من، وصی

من و جانشین من در میان شما خواهد بود.» (هنر ۱۹ با کلی تغییر)

۱) علم - عصمت - یوم غدیر ۲) علم - عصمت - یوم الانذار ۳) معجزه - ولایت - یوم الانذار ۴) معجزه - ولایت - یوم غدیر

۱۳۷۰- این بیان پیامبر گرامی اسلام ﷺ به امام علی ﷺ که فرمود: «تو برای من به منزله هارون برای موسی هستی، با این تفاوت که پس از من، پیامبری نخواهد آمد» بیانگر است که اولين عامل آن می باشد. (زبان ۱۹ با تغییر)

۱) ختم نبوت - حفظ قرآن کریم از تحریف در طول زمان

۳) ختم نبوت - آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی ۴) وحدت دین - آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی

۱۳۷۱- پیامبر گرامی اسلام ﷺ کدام حدیث را به طور مکرر و مخصوصاً در روزهای آخر عمر خود فرمودند و چه مطلبی را می خواستند به امت خویش تفهیم کنند؟ (زمان ۱۹)

۱) ثقلین - با توجه به این که اهل بیت معصوماند، سخن و عمل آنان معیار و ملاک است.

۲) منزلت - با توجه به این که اهل بیت معصوماند، سخن و عمل آنان معیار و ملاک است.

۳) منزلت - تا وقتی که به قرآن و اهل بیت تمستک بجویند هرگز گمراهمی شوند.

۴) ثقلین - تا وقتی که به قرآن و اهل بیت تمستک بجویند هرگز گمراهمی شوند.

۱۳۷۲- از دقت در کدام آیه، «ولایت و سرپرستی برای پیامبر و امامان ﷺ در اجرای قوانین الهی» مفهوم می‌گردد؟ (تهری ۱۸ با تغییر)

۱) ﴿بِأَيْهَا الرَّسُولُ بَلَغَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رِبِّكُمْ وَ إِنْ لَمْ تَفْعُلْ فَمَا بَلَغَتْ رِسَالَتُهُ﴾

۲) ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أَسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ﴾

۳) ﴿بِأَيْهَا الَّذِينَ آمَنُوا أطْبَعُوا اللَّهَ وَ أطْبَعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَئِكُمْ هُمُ الْأَمْرُنَكُم﴾

۴) ﴿إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَذْهَبَ عَنْكُمُ الرَّجُسُ أَهْلُ الْبَيْتِ وَ يَطْهِرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾

۱۳۷۳- آیات شریفه و به ترتیب قبل از احادیث و نازل شده است. (تهری ۱۸)

۱) ولایت - تطهیر - جابر - غدیر

۳) اولی الامر - تبلیغ - غدیر - جابر

۱۳۷۴- کدام آیه یا عبارت، مردم را به اهمیت مسئله «غدیر» نوجه داده است؟ (هنر ۱۸)

۱) ﴿مِنْ أُولَئِكَ النَّاسِ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ﴾

۳) ﴿هُلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾

۱۳۷۵- با تدبیر در آیه شریفه: «انما يرید الله ليذهب عنكم الرّجس أهل البيت و يطهّركم تطهّراً» این واقعه دربردارنده پیام‌های مهمی می‌باشد، به استثناء پیام (ریاضی ۸۷)

۱) این واقعه، عصمت حضرت علی ﷺ، حضرت فاطمه ﷺ و امام حسن و امام حسین ﷺ را اعلام می‌کند.

۲) حدیث جابر در تبیین اهل بیت بیان شده است که نام و مشخصات امامان دوازده‌گانه را معرفی کرده است.

۳) سخن و عمل اهل بیت معیار و ملاک است و اگر درباره احکام یا معارف، نظری رائه کردد آن نظر برای ما حجیت دارد.

۴) اهل بیت به معنای خاص، یعنی اهل بیت مطهر و معصوم فقط همین چهار نفر از خانواده پیامبری و شامل افراد دیگر خانواده نمی‌شود.

۱۳۷۶- عبارت «اَيُّهَا النَّاسُ مِنْ اُولَى النَّاسِ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ» به دنبال نزول آیه شریفه که بازتاب آن، بیان شد.

(تهری ۸۷) ۱) ﴿بِاَيْهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطَّلَعُوا اللَّهُ وَ اطَّلَعُوا الرَّسُولُ وَ اُولَى الْأَمْرِ مِنْكُم﴾ - تعیین مصدق جانشینان الهی پیامبر بود.

۲) ﴿بِاَيْهَا الرَّسُولَ يَلْعَنُ مَا انْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رِبِّكَ وَ اَنْ لَمْ تَفْعُلْ فَمَا بَلَّغَتْ رَسُولَهُ﴾ - تعیین مصدق جانشینان الهی پیامبر بود.

۳) ﴿بِاَيْهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطَّلَعُوا اللَّهُ وَ اطَّلَعُوا الرَّسُولُ وَ اُولَى الْأَمْرِ مِنْكُم﴾ - قبول ولایت و سرپرستی خدا و پیامبر بود.

۴) ﴿بِاَيْهَا الرَّسُولَ يَلْعَنُ مَا انْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رِبِّكَ وَ اَنْ لَمْ تَفْعُلْ فَمَا بَلَّغَتْ رَسُولَهُ﴾ - قبول ولایت و سرپرستی خدا و پیامبر بود.

۱۳۷۷- با بررسی آیات و احادیث در تعیین امام، کدام مطلب نادرست است؟

(۱) حضرت فاطمه علیها السلام جزء اهل بیت است، اگر چه عهدهدار امامت نبوده، اما دارای علم و عصمت کامل است.

(۲) پیامبر ﷺ از طرف خدا معین می‌شود و تنها کسی که می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را برگزیند، پیامبر اسلام ﷺ است.

(۳) لازمه مقام امامت، علم و معرفت کامل و عصمت از گناه و اشتیاه است، همان‌گونه که پیامبر ﷺ این دو ویزگی را دارا بود.

(۴) پیامبر اکرم ﷺ، حضرت علی علیه السلام و یازده فرزند ایشان را به جانشینی خود معرفی کرده است و آنان عهدهدار مسئولیت امامت‌اند.

۱۳۷۸- تفسیر قرآن و تبیین احکام دین که پیامبر ﷺ است، پس از رحلت ایشان می‌یابد و تصرف در عالم خلقت به اذن الهی همان ولایت است. (زبان ۸۷ با تغییر)

(۱) ولایت ظاهري - استمرار - معنوی

(۲) ولایت ظاهري - پایان - ظاهري

(۳) مرجعیت دینی - پایان - ظاهري

(۴) مرجعیت دینی - استمرار - معنوی

۱۳۷۹- عبارت «مِنْ كَنْتَ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلَيَّ مَوْلَاهٌ» به دنبال ابلاغ آیه شریفه مقرر شده و جمله «وَ اللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ» مبین و می‌باشد. (جامع علمی کاربردی ۸۷)

(۱) ﴿بِاَيْهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطَّلَعُوا اللَّهُ وَ اطَّلَعُوا الرَّسُولُ وَ ...﴾ - الهی بودن منصب امامت - تعیین امام از سوی خداوند

(۲) ﴿بِاَيْهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطَّلَعُوا اللَّهُ وَ اطَّلَعُوا الرَّسُولُ وَ ...﴾ - وجود خطرهای بزرگ - مصنونیت جان پیامبر ﷺ

(۳) ﴿بِاَيْهَا الرَّسُولَ يَلْعَنُ مَا انْزَلَ إِلَيْكَ﴾ - الهی بودن منصب امامت - تعیین امام از سوی خداوند

(۴) ﴿بِاَيْهَا الرَّسُولَ يَلْعَنُ مَا انْزَلَ إِلَيْكَ﴾ - وجود خطرهای بزرگ - مصنونیت جان پیامبر ﷺ

۱۳۸۰- نزول کدام آیه بر پیامبر گرامی اسلام ﷺ، رفتن با شتاب پیامبر به مسجد را به دنبال داشت؟

(۱) ﴿بِاَيْهَا الرَّسُولَ يَلْعَنُ مَا انْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رِبِّكَ﴾

(۲) ﴿اَتَمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيذَهَبَ عَنْكُمُ الرَّجُسُ أَهْلُ الْبَيْتِ﴾

(۳) ﴿اَتَمَا وَلِيْكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾

(۴) ﴿بِاَيْهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطَّلَعُوا اللَّهُ وَ اطَّلَعُوا الرَّسُولُ وَ اُولَى الْأَمْرِ مِنْكُم﴾

(تهری ۸۶) ۱۳۸۱- حدیث غدیر در تاریخ زندگی پیامبر ﷺ پس از نزول کدام آیه بر پیامبر شکل گرفت؟

(۱) ﴿بِاَيْهَا الرَّسُولَ يَلْعَنُ مَا انْزَلَ إِلَيْكَ﴾

(۲) ﴿بِاَيْهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطَّلَعُوا اللَّهُ وَ اطَّلَعُوا الرَّسُولُ وَ اُولَى الْأَمْرِ مِنْكُم﴾

(۳) ﴿اَتَمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيذَهَبَ عَنْكُمُ الرَّجُسُ أَهْلُ الْبَيْتِ وَ يَطْهَرُكُمْ تَطْهِيرًا﴾

۱۳۸۲- وقتی خداوند حضرت موسی ﷺ را مأمور مبارزه با فرعون کرد آن حضرت از خداوند چه درخواستی داشت و کدام حدیث پیامبر گرامی ﷺ با این درخواست ارتباط دارد؟

(۱) برادرش هارون را پشتیبان و شریک در امر هدایت قرار دهد - حدیث غدیر

(۲) برادرش هارون را پشتیبان و شریک در امر هدایت قرار دهد - حدیث منزلت

(۳) حضرت شعیب ﷺ را بار و بار او در امر هدایت قرار دهد - حدیث منزلت

(۴) حضرت شعیب ﷺ را بار و بار او در امر هدایت قرار دهد - حدیث غدیر

۱۳۸۳- نیاز انسان به تعلیم و تبیین تعالیم دین در پاسخگویی به حل روابط اجتماعی که هر لحظه بر پیچیدگی آن افزوده می‌شود، حاکی از آن است که:

(۱) لطف و فیض الهی در هدایت انسان، مستمر می‌باشد.

(۲) امام همه مسئولیت‌های پیامبر را دارد. (زبان ۸۶ با تغییر)

(۳) نیاز به امام، پس از پیامبر ﷺ افزون تر می‌شود.

(۴) لطف گستره خدا در فیض رسانی، مشروط به قبول مردم است. (فقی و هرفة‌ای ۸۵)

۱۳۸۴- موضوعات «غیبت امام زمان ﷺ» و «ختم نبوت» در کدام احادیث مطرح شده‌اند؟

(۱) غدیر - جابر - منزلت

(۲) نقلین - منزلت

بده: در درس پنج می‌خوانید که نامه اعمال انسان پس از مرگ نیز باز است و بر آن افزواده می‌شود.

متن: صفحه ۴۱

«۲» گزینه ۱۷۳

با توجه به این که روح، بعد از مرگ بدن، باقی می‌ماند و آگاهی و حیات خود را از دست نمی‌دهد، آن بخش از وجود انسان که او را جاودانه می‌نماید، همان بعد روحانی و غیرجسمانی او است که تحلیل و متلاشی نمی‌شود و تجزیه نمی‌پذیرد اما تغییر می‌پذیرد. زیرا روح نیز آراسته به زیبایی‌های اخلاقی یا آلوده به ردائل می‌شود.

متن: صفحه ۴۱

«۱» گزینه ۱۷۴

از آن جا که روح «متلاشی» نمی‌شود، بعد از مرگ بدن، باقی می‌ماند و آگاهی و حیات خود را از دست نمی‌دهد. بعد جسمانی مانند سایر اجسام و مواد، دائم در حال تجزیه و تحلیل است.

حدیث: صفحه ۴۱

«۲» گزینه ۱۷۵

رسول خدا^{صلی الله علیہ و آله و سلم} در این باره می‌فرماید: «برای نابودی و فنا خلق نشده‌اید، بلکه برای بقا آفریده شده‌اید و با مرگ تنها از جهانی به جهان دیگر، منتقل می‌شوید.»

آیه: مائدۀ ۶۹

«۴» گزینه ۱۷۶

علت: من آمن بالله و الیوم الآخر و عمل صالحًا ایمان به خدا و روز قیامت و انجام عمل نیک

علامت نتیجه: ف

بازتاب و ثمره: لا خوف عليهم ولا هم يحزنون دوری از حزن و ترس

حدیث: صفحه ۴۰

«۳» گزینه ۱۷۷

در دیدگاه پیامبران الهی، زندگی دنیوی همچون خوابی کوتاه و گذراست و زندگی حقیقی در جهان دیگر معنا می‌یابد. آن گونه که پیامبر می‌فرماید: «الناس نیام فاذًا ماتوا انتبهوا» بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): این حدیث صرفاً هوشیاری انسان پس از مرگ را بیان می‌کند و علتی برای آن نمی‌گوید.

گزینه (۲): این حدیث صرفاً بیانگر دیدگاه معتقدان به معاد است و اشاره‌ای به غافلان در دنیا ندارد.

گزینه (۳): طبق این حدیث، دنیا خوابی کوتاه و گدرا است و در آخرت انسان، به گذراشدن دنیا آگاه می‌شود نه اعمالش.

حدیث: صفحه ۴۰/ آیه: جاثیه، ۲۴

«۲» گزینه ۱۷۸

با توجه به این که رسول خدا^{صلی الله علیہ و آله و سلم} انسان را جاودانه معرفی نموده است، به بعد روحانی که تجزیه و تحلیل نمی‌پذیرد و متلاشی نمی‌شود اما تغییر می‌پذیرد، اشاره نموده است. این حدیث، نفی دیدگاه منکرین معاد را بیان نموده که آیه: «و قالوا ما هي الا حیاتنا الدنيا» به این دیدگاه اشاره دارد.

آیه: مائدۀ ۶۹/ متن: صفحه ۴۲

«۳» گزینه ۱۷۹

با توجه به آیه: «من آمن بالله و الیوم الآخر و عمل صالحًا فلا خوف عليهم ولا هم يحزنون»، کسانی که ایمان به خدا و روز رستاخیز و انجام عمل صالح را با هم دارند، چار حزن و ترس از عاقبت زندگی خود نمی‌شوند. نخستین پیامد اعتقاد به معاد، بازشدن پنجره امید و روشنایی به روی انسان است که این آیه به آن اشاره نموده است.

آیه: عنکبوت، ۶۴

«۲» گزینه ۱۸۰

زندگی پس از مرگ یعنی زندگی در آخرت و بزرخ و زندگی قبل از آن، یعنی زندگی در دنیا که قرآن در مورد دنیا و آخرت می‌فرماید: «و ما هذه الحياة الدنيا آلا لهو و لعب و آن الدار الآخرة لهي الحيوان» طبق این آیه، دنیا: لهو و لعب و آخرت: زندگی حقیقی توصیف شده است.

مقدمه: صفحه ۴۰/ متن: صفحه ۴۱

«۳» گزینه ۱۷۲

ما برای استفاده از سرمایه‌های الهی فرصت محدودی داریم. فرصتی که با مرگ انسان پایان می‌یابد. هنگامی که انسان چشم از این دنیا فرو می‌بندد و بروندۀ زندگی چندین ساله‌اش با مرگ بسته می‌شود، آیا یکباره راهی دیار فنا و نیستی می‌شود؟ اگر چنین است، پس داستان زندگی انسان پایانی اندوه‌ناک دارد.

۱۸۱ «گزینهٔ ۳»

این آیه، دنیا را بازی و سرگرمی و آخرت را زندگی حقیقی معرفی نموده است. با توجه به این مفهوم، گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم؛ **ناآگاهی انسان‌ها** از ماهیت زندگی نادرست است. زیرا در این آیه تنها آخرت را زندگی حقیقی معرفی کرده و به **ناآگاهی انسان اشاره‌ای** ننموده است. در مقابل این مفهوم، «متفاوت بودن حقیقت دنیا و آخرت» صحیح است زیرا دنیا را سرگرمی و بازی و آخرت را سری حقیقی دانسته است. هم‌چنین با توجه به بیان «الذار الآخرة» در این آیه، به «منحصر بودن زندگی به همین زندگی دنیا» پی‌می‌بریم. مفهوم مقابل آن یعنی «مستقل بودن دنیا و آخرت» نادرست است.

۱۸۲ «گزینهٔ ۲»

با توجه به سخن رسول خدا دربارهٔ باهوش‌ترین مؤمنان که فرمود: «آن که فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند.» گزینهٔ (۲) صحیح است.

۱۸۳ «گزینهٔ ۱» درس ۱، دهم

نترسیدن خداپستان از مرگ به این معنا نیست که آنان آرزوی مرگ می‌کنند بلکه آنان از خداوند عمر طولانی می‌خواهند تا بتوانند در این جهان با تلاش در راه خدا و خدمت به انسان‌ها، زمینه رشد خود را فراهم آورند. آیه «و بعضی می‌گویند: پروردگارا در دنیا به ما نیکی عطا کن و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما و ما از عذاب آتش نگهدار» بیانگر درخواست‌های معتقدان به معاد از خداوند است.

۱۸۴ «گزینهٔ ۴»

فرسوده شدن: بعد جسمانی غیر آن (فرسوده نشدن): بعد روحانی بازتاب و نتیجهٔ تلاش ناپذیری (متلاشی نشدن) بعد روحانی که دومین آن است، حیات همیشگی می‌باشد.

۱۸۵ «گزینهٔ ۱»

امام حسین خطاب به بیان خود فرمود: «مرگ چیزی نیست مگر پلی که شما را از ساحل سختی‌ها به ساحل سعادت و کرامت و بهشت‌های پهناور و نعمت‌های جاوید عبور می‌دهد. پس کدامیک از شما کراحت دارد که از زندان به قصر منتقل شود؟»

۱۸۶ «گزینهٔ ۴» آیه: مائد، ۶۹

با دیدگاه بیامiran الهی، پنجره امید و روشنایی به روی انسان باز می‌شود و شور و نشاط و انگیزه فعالیت و کار، زندگی را فرا می‌گیرد. چنین انسانی دارای انرژی فوق العاده و همت خستگی ناپذیر است و از کار خود لذت می‌برد. آیه: «من آمن بالله و الیوم الآخر و عمل صالحًا فلا خوف عليهِم و لا هم بحزنون» بیانگر آن است.

۱۸۷ «گزینهٔ ۱»

در این حدیث، زندگی دنیوی همچون خوابی کوتاه و گذرا است. در نتیجه، زندگی دنیوی به خواب تشبیه شده و وجه شباهت کوتاه و گذرا بودن است. عبارت: «آن الذار الآخرة لهي الحيوان» به معنای آن است که: سرای آخرت، زندگی حقیقی است. در نتیجه مقصود از «الحيوان» حقیقی بودن زندگی آخرت می‌باشد. عبارت: «لو كانوا يعلمون، اگر می‌دانستند» شامل بخشی از مردم است که از حقیقت آخرت غافل‌اند و در این خصوص، خداوند در آیه دیگر فرموده: «و ما لهم بذلك من علم»، «این سخن را از روی علم نمی‌گویند» هر دو عبارت، به علم نداشتن منکرین معاد اشاره دارد.

۱۸۹ «گزینهٔ ۱»

یکی از آثار اعتقاد به معاد آن است که شور، نشاط و انگیزه فعالیت و کار، زندگی را فرامی‌گیرد. در نتیجه فraigیری زندگی از شور و نشاط، برخاسته از اعتقاد به زندگی حقیقی در جهان دیگر است.

نتیجهٔ این امر آن است که چنین انسانی با تلاش و توان بسیار در انجام کارهای نیک و خدمت به خلق خدا می‌کشد.

پنده: نترسیدن از مرگ پیامد دوم دیدگاه معتقدین به معاد است و در نتیجه نادرست است.

من: صفحهٔ ۴۳ حدیث: صفحهٔ ۶۳

همین عامل (که به نترسیدن از مرگ برمی‌گردد) سبب می‌شود که دفاع از حق و مظلوم و فدایکاری در راه خدا آسان‌تر شود و شجاعت به مرحلهٔ عالی آن برسد و آن‌گاه که حیات این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نباشد و فدایکاری در راه خدا ضروری باشد، انسان‌ها به استقبال شهادت بروند.

آیه: مائد، ۶۹

با توجه به آیه که می‌فرماید: «من آمن بالله و الیوم الآخر و عمل صالحًا فلا خوف عليهم و لا هم بحزنون» بارشدن پنجره امید به روی انسان، شامل برخی از مؤمنان است، زیرا در این آیه به مؤمنانی اشاره می‌کند که عمل صالح انجام می‌دهند.

طبق ادامه آیه، نتیجهٔ آن دوری از خوف و ترس است.

من: صفحهٔ ۴۲

ایجاد شور و نشاط در انسان معتقد معاد به این دلیل است که وی می‌داند که هیچ‌یک از کارهای نیک او در آن جهان بی‌پاداش نمی‌ماند، حتی اگر آن کارها به چشم کسی نیاید و نیز اطمینان دارد که اگر در این مسیر ظلمی به او بشود و نتواند داد خود را از ظالمان بستاند، قطعاً در جهان دیگر خداوند آن‌ها را به سرای اعمالشان خواهد رساند.

این موارد همگی بیانگر عدل الهی است، در واقع چون معتقدان به معاد، خداوند را عادل می‌دانند، اطمینان دارند که حقی از آن‌ها ضایع نمی‌شود.

من: صفحهٔ ۴۳

خدابستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند و زیبا هم زندگی می‌کنند، اما به آن دل نمی‌سپرند، از این‌رو مرگ را ناگوار نمی‌دانند.

آیه: عنکبوت، ۶۴

قرآن کریم در آیه: «و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب و ان الذار الآخرة لهي الحيوان»، تفاوت میان دنیا با هستی بالاتر یعنی آخرت را در لهو و لعب‌بودن دنیا و حقیقی بودن سرای آخرت توصیف نموده است.

ارتباط مفهومی: آیه/ حدیث

هر دو بر موقعی بودن دنیا تأکید می‌کنند. در حدیث می‌گوید: برای نابودی و فنا خلق نشده‌اید و در آیه می‌فرماید: «و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب» هم‌چنین هر دو بر برتری بودن حیات آخرت نیز تأکید می‌نمایند. در حدیث می‌گوید: «برای بقا آفریده شده‌اید» در آیه می‌فرماید: «ان الذار الآخرة لهي الحيوان»

پنده: مفهوم «هدف از آفرینش» در گزینهٔ (۱) در آیه نیامده است.

مفهوم «ترسیم چهره حقیقی دنیا» در گزینهٔ (۲) در حدیث نیامده است.

مفهوم «نایابیاری آرزوهای انسان» در گزینهٔ (۴) در هیچ‌کدام نیامده است.

من: صفحهٔ ۴۲ آیه: مائد، ۶۹

در پیامد نخست یعنی بازشدن پنجره امید و روشنایی آمده که: این شور و نشاط به این دلیل است که انسان معتقد به معاد می‌داند که هیچ‌یک از کارهای نیک او در آن جهان بی‌پاداش نمی‌ماند. در نتیجه اعتقاد به نظام جزا و پاداش عادلانه، علت این پیامد است.

آیه: «من آمن بالله و الیوم الآخر و عمل صالحًا فلا خوف عليهم و لا هم بحزنون» ترسیم کننده این مطلب است.

من: صفحهٔ ۴۳

خدابستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند و زیبا هم زندگی می‌کنند، اما به آن دل نمی‌سپرند، از این‌رو مرگ را ناگوار نمی‌دانند. از طرف دیگر همین عامل سبب می‌شود که دفاع از حق و مظلوم و فدایکاری در راه خدا آسان‌تر شود و شجاعت به مرحلهٔ عالی آن برسد.

متن: صفحه ۴۵

از پیامدهای انکار معاد برای انسانی که بی‌نهایت طلب است و میل به جاودانگی دارد، این است که همین زندگی چندروزه نیز برایش بی‌ارزش می‌شود؛ در نتیجه به یأس و نالمیدی دچار می‌شود و شادابی و نشاط زندگی را از دست می‌دهد و از دیگران کناره می‌گیرد و به انواع بیماری‌های روحی دچار می‌شود.

متن: صفحه ۴۵

از پیامدهای مهم این نگرش (انکار معاد) برای انسانی که بی‌نهایت طلب است و میل به جاودانگی دارد، این است که می‌کوشد راه فراموش کردن و غفلت از مرگ را پیش بگیرد. گروهی دیگر که نمی‌توانند فکر مرگ را از ذهن خود بیرون برانند، همین زندگی چند روزه دنیا برایشان بی‌ارزش می‌شود.

آیه: جایه، ۲۴

ما هی الـ حیاتنا الـ زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیابی ما

نیست: کافران آفرینش را محدود به حیات دنیوی می‌دانند. (گزینه ۱)

نحو و نحوی همواره (گروهی از ما) می‌میریم و (گروهی) زندگی می‌شویم: شروع زندگی در دنیا با مرگ و بسته‌شدن دفتر عمر عده‌ای دیگر همراه است. (گزینه ۴)

و ما بـهـلـکـنـا الـ الـ تـهـرـ ما رـا فـقـطـ گـذـشتـ روـزـگـارـ نـابـودـ مـیـكـنـدـ: نـابـودـیـ اـنـسـانـ،ـ درـ دـیدـگـاهـ کـافـرـانـ،ـ فـقـطـ وـابـسـتـهـ بـهـ عـاـمـلـ دـنـیـاـ (ـهـ عـوـاـمـ مـتـعـدـدـ)ـ استـ.ـ (نادرستی گزینه ۲)

ما لـهـمـ بـذـلـكـ مـنـ عـلـمـ اـنـ هـ الـ يـظـنـونـ اـنـ سـخـنـ رـا اـزـ روـیـ عـلـمـ نـمـیـگـوـبـنـدـ بلـكـهـ فقطـ ظـنـ وـ خـیـالـ آـنـانـ استـ: انـکـارـ کـافـرـانـ اـمـرـیـ يـقـيـنـیـ نـیـسـتـ،ـ بلـكـهـ اـزـ روـیـ خـیـالـ استـ.ـ (گزینه ۳)

متن: صفحه ۴۵

منکران معاد گاهی برای تسکین خود و فرار از ناراحتی، در راه‌هایی قدم می‌گذازند که روزبهروز بر سرگردانی و یأس آنان می‌افزاید. گروهی نیز می‌کوشند که راه فراموش کردن و غفلت از مرگ را پیش بگیرند و خود را به هر کاری سرگرم می‌سازند تا آینده تلخی را که در انتظار دارند، فراموش کنند.

آثار و پیامدهای انکار معاد، گریبان کسانی را نیز که معاد را قبول دارند، اما این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است، می‌گیرد. این افراد به دلیل فروغفت در هوس‌ها، دنیا را معبد و هدف خود قرار می‌دهند و از یاد آخرت غافل می‌شوند و از این‌رو، زندگی و رفتار آنان به گونه‌ای است که تفاوتی با منکران معاد ندارد.

آیه: جایه، ۲۴

در ادامه آیه، قرآن خطاب به منکران معاد که زندگی و حیات را محدود به دنیا می‌دانند، می‌گوید: «ما لـهـمـ بـذـلـكـ مـنـ عـلـمـ اـنـ هـ الـ يـظـنـونـ»

آنديشه و تحقيق: سؤال اول

با توجه به پاسخ کتاب راهنمای معلم به این سؤال، گزینه (۱) صحیح است: اینان در حقیقت دارای ایمان قوی نیستند و معاد را صرفًا به زبان یا حداکثر در آندیشه قبول دارند و قبلًا به آن نگوییده‌اند.

آنديشه و تحقيق: سؤال دوم

با توجه به پاسخ کتاب راهنمای معلم به این سؤال، میان توجه به آخرت و بی‌توجهی به دنیا و عقب‌ماندگی تلازم برقار نیست. بدین معنا که توجه به آخرت، لزوماً بی‌توجهی به دنیا و عقب‌ماندگی را در پی ندارد. زیرا اعتقاد به آخرت باعث تصحیح زندگی و در پیش گرفتن اخلاق الهی نیز می‌شود.

متن: صفحه ۴۵

این افراد به دلیل فروغفت در هوس‌ها، دنیا را معبد و هدف خود قرار می‌دهند و از یاد آخرت غافل می‌شوند و از این‌رو، زندگی و رفتار آنان به گونه‌ای است که تفاوتی با منکران معاد ندارد.

گزینه ۴

۲۰۴

گزینه ۱۱

۲۰۵

گزینه ۲

۲۰۶

گزینه ۲

۲۰۷

گزینه ۲

۲۰۸

گزینه ۱

۲۱۰

گزینه ۲

۲۱۱

گزینه ۱۱

۲۱۲

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): مربوط به شمره اول اعتقاد به معاد است.

گزینه (۳): معتقدان به معاد با تلاش در راه خدا و خدمت به انسان‌ها زمینه رشد خود را فراهم می‌آورند تا با اندوخته کامل‌تری خدا را ملاقات کنند.

گزینه (۴): مربوط به شمره اول اعتقاد به معاد است.

متن: صفحه ۴۳

گزینه ۳

خدابرستان حقیقی معتقدند که مرگ برای کسانی ناگوار و هولناک است که زندگی را محدود به دنیا می‌بینند یا با کوهبازی از گاه با آن مواجه می‌شوند.

حدیث: صفحه ۴۳

گزینه ۲

نتریسیدن از مرگ سبب می‌شود آن‌گاه که حیات این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نباشد و فداکاری در راه خدا ضروری باشد، انسان‌ها به استقبال شهادت بروند و با شهادت خود راه آزادی انسان‌ها را هموار کنند. از این‌رو، آن‌گاه که امام حسین علیه السلام در دوراهی ذلت و شهادت قرار گرفت، شهادت را برگزید.

بـهـدـ گـزـينـهـ (۱)ـ نـادـرـسـتـ اـسـتـ،ـ زـيرـاـ بـايـدـ بـهـ اـيـنـ گـونـهـ باـشـدـ:ـ بـهـ دـنـيـاـ دـلـ نـمـيـسـپـرـنـدـ اـزـ اـيـنـ رـوـ مرـگـ رـاـ نـاـگـوارـ نـمـيـدانـدـ.ـ سـايـرـ گـزـينـهـاـ نـيـزـ اـرـتبـاطـيـ بـهـ صـورـتـ سـؤـالـ نـدارـدـ.

متن: صفحه ۶۹ آیه: عنکبوت، ۶۴/۶۴ ماده

گزینه ۳

با توجه به سخن رسول خدا علیه السلام که فرمود: «الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا» در دیدگاه پیامبران الهی، زندگی دنیوی همچون خوابی کوتاه و گذرا است که قرآن کریم در آیه: «و ما هذه الحياة الدنيا آلا لهم و لعب» تعبیر «لهم و لعب» را برای این امر به کار برده است.

ثمره و نتیجه دیدگاه پیامبران الهی، دوری از ترس و حزن از عاقبت زندگی خود است در آیه: «فلا خوف عليهم ولا هم يحزنون» آمده است.

بـهـدـ درـ آـيـهـ:ـ فـلاـ خـوـفـ عـلـيـهـمـ ...ـ حـرـفـ «ـفـ»ـ نـشـانـ دـهـنـدـهـ ثـمـرـهـ وـ نـتـيـجـهـ بـهـدـ بـوـدـ عـبـارتـ پـسـ اـزـ آـنـ اـسـتـ.

حدیث: صفحه ۴۳

گزینه ۴

امام حسین علیه السلام فرمود: «من مرگ را جز سعادت، و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی‌بینم». طبق این سخن، گزینه (۴) صحیح است.

بـهـدـ دـقـتـ كـنـيدـ گـزـينـهـاـ (۱)ـ وـ (۲)ـ هـمـ اـزـ لـاحـاظـ مـفـهـومـيـ صـحـيـحـانـدـ اـمـاـ مـطـابـقـ سـخـنـ اـمـامـ حـسـينـ عـلـيـهـ نـتـهـاـ گـزـينـهـ (۴)ـ صـحـيـحـ استـ.ـ هـمـ چـنـينـ نـتـرـيـسـيـدـنـ خـدـابـرـسـتـانـ،ـ مـوـجـبـ عـبـورـ اـزـ سـخـتـىـ هـاـ وـ وـصـولـ بـهـ سـعـادـتـ نـمـيـشـودـ.ـ بلـكـهـ اـيـشـانـ اـيـنـ تعـبـيرـ رـاـ کـهـ درـ گـزـينـهـ (۲)ـ آـمـدـ،ـ بـرـايـ مرـگـ اـنـسـانـ مـؤـمـنـ بـهـ کـارـ بـرـدهـ استـ.

آیه: عنکبوت، ۶۴/۶۴

گزینه ۴

بهای اندک دنیا در مقابل آخرت، از عبارت: «و ما هذه الحياة الدنيا آلا لهم و لعب» بروداشت می‌شود؛ زیرا دنیا را سرگرمی و بازی می‌داند. منحصر کردن زندگی به همین حیات فانی (زندگانی دنیا) از عبارت: «ما هی الـ حـيـاتـنـاـ الـ زـنـدـگـيـ» بروداشت می‌شود. زیرا می‌گوید: زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیابی ما نیست.

بـهـدـ «ـاـلـاـ»ـ عـلامـ حـصـرـ اـسـتـ وـ مـفـهـومـ «ـمـنـحـصـرـكـرـدـنـ»ـ اـزـ هـمـينـ عـلامـ قـابـلـ استـ.ـ درـ صـورـتـ سـؤـالـ،ـ انـحـصارـ زـنـدـگـيـ بـهـ هـمـينـ حـيـاتـ دـنـيـوـيـ مـورـدـ تـوـجـهـ استـ.ـ درـ نـتـيـجـهـ اـزـ مـيـانـ عـبـارتـ:ـ «ـماـ رـاـ فـقـطـ گـذـشتـ روـزـگـارـ نـابـودـ مـیـكـنـدـ»ـ وـ «ـزـنـدـگـيـ وـ حـيـاتـيـ جـزـ هـمـينـ زـنـدـگـيـ»ـ پـاـسـخـ صـحـيـحـ استـ.

آیه: جایه، ۲۴

گزینه ۳

با توجه به عبارت: «و ما بـهـلـکـنـا الـ الـ تـهـرـ»، «ما رـاـ فـقـطـ گـذـشتـ روـزـگـارـ نـابـودـ مـیـكـنـدـ»، کافران، روزگار را عامل نابودی می‌دانند، نه خداوند. در ادامه آیه می‌فرماید: «و ما

لـهـمـ بـذـلـكـ مـنـ عـلـمـ»ـ یعنی این سخن را کافران از روی علم نمی‌گویند.

بـهـدـ تـوـجـهـ کـنـيدـ عـبـارتـ:ـ «ـوـ قـالـواـ مـاـ هـيـ الـ حـيـاتـنـاـ الـ زـنـدـگـيـ»ـ صـرـفـاـ انـكـارـ معـادـ استـ وـ سـخـنـیـ درـ بـرـیـارـهـ عـاملـ مرـگـ بـیـانـ نـمـیـ کـنـدـ.

«برای نابودی و فنا خلق نشده‌اید، بلکه برای بقا آفریده شده‌اید و با مرگ تنها از جهانی به جهان دیگر منتقل می‌شوید.»

موارد مرتبط با انکار معاد:

آیه: «وَقَالُوا مَا هِيَ آلَا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نُمُوتُ وَنُحْيى وَمَا يَهْلُكُنَا إِلَّا الْدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنَّهُمْ أَيْظَنُونَ»

متن: صفحه‌های ۴۵ و ۴۳ / حدیث: صفحه ۲۳

گزینهٔ ۲۱۸

بورسی موارد:

(الف) معتقدین به معاد ترسی از مرگ ندارند. همین عامل سبب می‌شود که دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا آسان‌تر شود. برای مثال آن‌گاه که امام

حسین علی‌الله‌ی در دوراهی ذلت و شهادت قرار گرفت، شهادت را برگزید و فرمود: «من مرگ را جز سعادت و زندگی با ظالمان را جز ننگ و خواری نمی‌بینم.»

(ب) خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند و زیبا هم زندگی می‌کنند، اما به آن دل نمی‌سپرند؛ از این‌رو مرگ را ناگوار نمی‌دانند.

(ج) کسانی که معاد را قبول دارند، اما این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی در آن‌ها تبدیل نشده است، به دلیل فرورفتن در هوس‌ها، دنیا را معبد و هدف خود قرار می‌دهند و از یاد آخرت غافل می‌شوند، از این‌رو زندگی و رفتار آنان به گونه‌ای است که تفاوتی با منکران معاد ندارد.

متن: صفحه ۴۵

گزینهٔ ۲۱۹

بورسی موارد:

(الف) منکر معاد می‌کوشد راه غفلت از مرگ را پیش بگیرد و خود را به هر کاری سرگرم سازد تا آینده تلخی را که در انتظار دارد فراموش کند. این شیوه عاقبیتی جز فرورفتن در گرداب آسودگی‌ها نخواهد داشت. (نامرتبط)

(ب) گروهی از منکرین معاد که نمی‌توانند فکر مرگ را از ذهن خود ببرون برانند، همین زندگی چندروزه نیز برایشان بی‌ارزش می‌شود. (مرتبط)

(ج) منکر معاد می‌کوشد راه غفلت از مرگ را پیش بگیرد و خود را به هر کاری سرگرم سازد تا آینده تلخی را که در انتظار دارد فراموش کند. این شیوه عاقبیتی جز فرورفتن در گرداب آسودگی‌ها نخواهد داشت. (نامرتبط)

(د) آثار و پیامدهای غفلت از مرگ یعنی فرورفتن در گرداب آسودگی‌ها، گریبان کسانی را نیز که معاد را قبول دارند، اما این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی در آنان تبدیل نشده است، می‌گیرد. این افراد به دلیل فرورفتن در هوس‌ها، دنیا را معبد و هدف خود قرار می‌دهند. (مرتبط)

متن: صفحه ۴۲ / ترکیبی: درس‌های ۴ و ۱۰، دهم

گزینهٔ ۲۲۰

ایجاد شور و نشاط در معتقدان به معاد به این دلیل است که انسان می‌داند هیچ‌یک از کارهای نیک او در آن جهان بی‌پاداش نمی‌ماند، زیرا می‌داند خدا او و تلاش‌های او را می‌بیند. عبارت قرآنی «وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ وَ خَدَا مِنْ كَنِيدَ»

به مفهوم آگاهی خدا از اعمال انسان اشاره شده است. هم‌چنین معتقد به معاد اطمینان دارد که اگر در این مسیر ظلمی به او بشود و نتواند داد خود را از ظالمان بستاند، قطعاً در جهان دیگری خداوندان‌ها را به سرای اعمالشان خواهد رساند. این مفهوم بروخاسته از عدل الهی است که در عبارت قرآنی «أَمْ نَجِعَ الْمُتَقِينَ كَالْجَارِ» آیا متین را مانند نایاکان و بدکاران قرار خواهیم داد؟ به آن اشاره شده است.

ارتباط مفهومی: حدیث/ آیه

از این حدیث می‌فهمیم که: زندگی دنیوی همچون خوابی کوتاه و گذرا است. نایاکاری دنیا در عبارت: «وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَلَعْبٌ» نیز آمده است.

هم‌چنین ادame حدیث می‌گوید که: زندگی حقیقی در جهان دیگر معنا می‌باشد. حقیقی بودن جهان آخرت، در عبارت: «إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهِ الْحَيَاةُ» نیز آمده است.

ارتباط مفهومی: حدیث/ آیه

فراؤن به باد مرگ بودن و آماده کردن خود برای آن، در عبارت: «مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَملَ صَالِحًا» نیز آمده است. زیرا معتقدین به معاد، با کار و انجام عمل صالح بهتر از دیگران خود را برای مرگ آماده می‌کنند.

متن: صفحه ۲۱۳

گزینهٔ ۲۱۳

بعد جسمانی مانند سایر اجسام و مواد، دائم در حال تعزیز و تحلیل است و سرانجام فرسوده و متلاشی می‌شود. در مقابل بعد روحانی و غیرجسمانی انسان، تعزیز و تحلیل نمی‌پذیرد، متلاشی نمی‌شود و بعد از مرگ بدن باقی می‌ماند و آگاهی و حیات خود را از دست نمی‌دهد.

پند: ۱: کالبد = جسم

پند: ۲: منکرین معاد زندگی را محدود به دنیا می‌بینند و وجود روح و نیز بقای آن را پس از مرگ انکار می‌کنند.

متن: صفحه ۴۱ / حدیث: صفحه ۴۱

گزینهٔ ۲۱۴

اعتقاد به معاد: حدیث پیامبر ﷺ: «النَّاسُ نَيَامٌ مَا تَوَاَتْهُوا مَرْدٌ [در این دنیا] در خوابند، هنگامی که بمیرند، بیدار می‌شوند.» بیانگر زندگی حقیقی در جهان آخرت و کوتاه و گذرا بودن دنیاست. با توجه به این مفهوم به بررسی موارد می‌پردازیم:

(الف) پیامبران الهی، مرگ را غروبی برای جسم و تن انسان و طلوعی درخشان تر برای روح انسان (نه کالبد یا جسم او) می‌دانند. (ارتباط ندارد.)

(ب) زندگی دنیوی همچون خوابی کوتاه و گذراست و زندگی حقیقی در جهان دیگر آغاز می‌شود. در دیدگاه پیامبران الهی، دنیا تنها بخش کوچکی از زندگی انسان است و زندگی واقعی و ابدی پس از این دنیا آغاز می‌شود. (ارتباط ندارد.)

(ج) پیامبران الهی، مرگ را پلی به حساب می‌آورند که آدمی را از یک مرحله هستی (دنیا) به هستی بالاتر (آخرت) منتقل می‌کند. (ارتباط دارد.)

(د) باهوش‌ترین مؤمنان در دیدگاه رسول خدا ﷺ: «آنان که فراوان به یاد مرگان و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می‌کنند.» (ارتباط ندارد.)

آیه: جاییه، ۲۴ / ترکیبی: درس ۲، دوازدهم

﴿وَقَالُوا مَا هِيَ آلَا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نُمُوتُ وَنُحْيى وَمَا يَهْلُكُنَا إِلَّا الْدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ. هُمَارَهُ اَغْرُوهِي اَزْ ما مِيرِيمْ وَ اَغْرُوهِي زندگی و حیات دنیایی ما نیست. همواره اگروهی از ما می‌میریم و اَغْرُوهِي زندگه می‌شویم. ما را فقط گذشت روزگار نابود می‌کنند. البته این سخن را از روی علم نمی‌گویند بلکه فقط ظن و خیال آنان است.﴾

- با توجه به ترجمه آیه مقصود از «ذلک» اعتقاد کافران نسبت به معاد است که در عبارت «وَ مَا يَهْلُكُنَا إِلَّا الْدَّهْرُ» مطرح شده است.

- با توجه به ترجمه، ابتدای این آیه، سخن کافران است.

- منکرین معاد علاوه بر انکار معاد وجود مبدأ و خالق را نیز برای عالم انکار می‌کنند و علت رویدادها را حوادث روزگار می‌دانند، به همین علت می‌توان گفت که منکران معاد گرفتار شرک در خالقیت نیز هستند.

متن: صفحه ۴۳

گزینهٔ ۲۱۶

بررسی موارد:

(الف) خداپرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند و زیبا هم زندگی می‌کنند اما به آن دل نمی‌سپرند؛ از این‌رو مرگ را ناگوار نمی‌دانند. (درست)

(ب) نترسیدن خداپرستان از مرگ به این معنا نیست که آنان آزوی مرگ می‌کنند، بلکه از خدا عمر طولانی می‌خواهند تا بتوانند با اندوخته‌ای کامل تر خدا را ملاقات کنند. (نادرست)

(ج) خداپرستان حقیقی معتقد‌نده که مرگ برای کسانی ناگوار و هولوناک است که زندگی را محدود به دنیا می‌بینند و یا با کوله‌باری از گناه با آن مواجهه می‌شوند. (نادرست)

(د) خداپرستان حقیقی چون ترسی از مرگ ندارند، دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا برایشان آسان‌تر است. (نادرست)

ارتباط مفهومی: حدیث/ آیه

گزینهٔ ۲۱۷

موارد مرتبط با اعتقاد به معاد و حقیقی بودن زندگی آخرت:

آیه: «وَ مَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَلَعْبٌ وَ إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهِ الْحَيَاةُ» حدیث: «النَّاسُ نَيَامٌ مَا تَوَاَتْهُوا مَرْدٌ

گزینه (۴): آیه: «و من الناس من يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ إِنَاداً» که در درس ۹ سال دهم آمده، بیانگر دوستی و محبت غیرموحدین به بت‌هاشان و مقایسه آن با دوستی و محبت مؤمنان نسبت به خداست.

متن: صفحه ۴۱، آیه: عنکبوت، ۶۴

آیه مطرح شده در صورت سؤال، بیانگر دیدگاه معتقدین به معاد است. معتقدان به معاد مرگ را پایان‌بخش دفتر زندگی نمی‌دانند، بلکه آن را غروبی برای جسم و تن انسان و طلوعی درخشان برای روح انسان می‌دانند. با توجه به ادامه آیه که می‌فرماید: «وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهِيَ الْحَيَاةُ» و سرای آخرت، زندگی حقیقی است. آنان جهان آخرت را زندگی راستین و حقیقی توصیف می‌کنند.

متن: صفحه ۴۵

آثار و پیامد انکار معاد، گریبان کسانی را که معاد را قبول دارند، اما این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است، می‌گیرد. این افراد به دلیل فروافتنت در هوس‌ها، دنیا را معبد و هدف خود قرار می‌دهند و از یاد آخرت غافل می‌شوند.

متن: صفحه ۴۳

یکی از پیامدهای اعتقاد به معاد، آن است که انسان دیگر ترسی از مرگ ندارد و همواره آماده فدایکاری در راه خداست. این عامل سبب می‌شود که دفاع از حق و مظلوم و فدایکاری در راه خدا آسان‌تر شود و شجاعت به مرحله عالی آن برسد. به نسبت نرسیدن انسان در زندگی که در گزینه (۲) آمده، یکی دیگر از پیامدهای اعتقاد به معاد است که موجب کار و تلاش و فعالیت در زندگی می‌شود، نه فدایکاری در راه خدا.

آیه: مائدہ، ۶۹، متن: صفحه ۴۲

با توجه به آیه «مَنْ أَمْنَ باللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خُوفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزُنُونَ»، ثمرة ایمان به خدا و روز آخرت و انجام عمل صالح، دچار نشدن به حزن و اندوه است.

این آیه به پیامد نخست اعتقاد به معاد اشاره دارد: پنجه امید و روشنایی به روی انسان باز می‌شود و شور و نشاط و انگیزه فعالیت و کار، زندگی را فرامی‌گیرد.

متن: صفحه ۴۵، آیه: مائدہ، ۶۹

از پیامدهای مهم این نگرش (انکار معاد) برای انسانی که بی‌نهایت طلب است و میل به جاودانگی دارد، این است که می‌کوشد راه فراموش کردن و غفلت از مرگ را پیش بگیرد. در نتیجه گرایش میل به جاودانگی، منکران معاد را به بی‌توجهی به مرگ یا ترس و اضطراب از مرگ می‌کشند.

ایمان به خدا
ایمان به معاد
انجام عمل صالح

من آمن بالله
واليوم الآخر
و عمل صالحًا

معلوم و ثمرة فلا خوف عليهم ولا هم يحزنون

آیه: عنکبوت، ۶۴

مفهوم صورت سؤال بر بازیچه‌بودن دنیا و اصل بودن آخرت تأکید می‌کند. در نتیجه باید گزینه‌ای را انتخاب کنیم که این دو مفهوم را دربرداشته باشد. آیه: «وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَلَعْبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهِيَ الْحَيَاةُ» با بیان این که دنیا بازیچه و سرگرمی است، شامل مفهوم نخست در مورد دنیا و با بیان حقیقی بودن سرای آخرت، شامل مفهوم دوم است.

گزینه (۳): بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): به برترین هدف زندگی بودن خدا و تقرب به او اشاره دارد.

گزینه (۲): به ثمرات دیدگاه اعتقاد به معاد اشاره دارد.

گزینه (۴): بیانگر دیدگاه منکران معاد است.

حدیث: صفحه ۴۱، آیه: عنکبوت، ۶۴

با توجه به سخن پیامبر ﷺ: «الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا» مردم در این جهان، در خواب توصیف شده‌اند.

قرآن کریم در آیه «وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهِيَ الْحَيَاةُ» لو کانوا یعلمون: و سرای آخرت، زندگی حقیقی است، اگر می‌دانستند. وجود نعمت‌های حقیقی در زندگی پس از مرگ (آخرت) را بیان کرده است.

ارتباط مفهومی: حدیث آیه

صورت سؤال بر «وجود جهان آخرت و جاودانگی انسان» تأکید دارد. از میان گزینه‌ها، گزینه‌های (۱) و (۲) که به انکار معاد اشاره دارند، رد می‌شوند. گزینه (۴) نیز به ضرورت معاد براساس عدل الهی اشاره دارد. اما در آیه: «وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَلَعْبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهِيَ الْحَيَاةُ» با بیان حقیقی بودن آخرت، به وجود آن جهان و جاودانگی انسان اشاره دارد؛ زیرا امری حقیقی است که جاودانه باشد.

گزینه (۳): ۲۲۴

ترکیبی: درس ۵، دهم / حدیث: صفحه ۴۱، آیه: عنکبوت، ۶۴

با توجه به سخن پیامبر ﷺ: «الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا» مردم (در این دنیا) در خواب‌اند، هنگامی که بمیرند، بیدار می‌شوند. بیداری و هوشیاری مردمان پس از مرگ فرامی‌رسد که آیه «إِذَا جَاءَ أَحَدُهُمُ الْمَوْتَ» بیانگر آن است.

پس از مرگ انسان، کم ارزش بودن زندگی دنیوی و حقیقی بودن آخرت را خواهد فهمید: «وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَلَعْبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لِهِيَ الْحَيَاةُ».

آیه: جاثیه، ۲۴ / ترکیبی: درس ۴، دهم

آیه مطرح در صورت سؤال بیان می‌کند: «کافران می‌گویند: زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست. همواره گروهی از ما می‌میریم و گروهی زنده می‌شویم.» این آیه بیانگر دیدگاه منکرین معاد است. پاسخ به منکرین معاد آن است که زندگی و خلقت انسان بیهوده نیست و آخرتی در پیش است. این مفهوم در آیه: «أَفَحَسِبْتَ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبْثًا وَأَنَّكُمُ الْيَنِّا لَا تَرْجِعُونَ» بیان شده است.

گزینه (۲): ۲۲۶

متنا: صفحه ۴۵

آثار و پیامدهای انکار معاد، گریبان کسانی را نیز که معاد را قبول دارند، اما این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است، می‌گیرد. این افراد به دلیل فروافتنت در هوس‌ها، دنیا را معبد و هدف خود قرار می‌دهند و از یاد آخرت غافل می‌شوند. این شیوه، عاقبتی جز فروافتنت در گرداب آلوگی‌ها نخواهد داشت.

گزینه (۲): ۲۲۷

متنا: صفحه ۴۵

آثار و پیامدهای انکار معاد، گریبان کسانی را نیز که معاد را قبول دارند، اما این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی تبدیل نشده است، می‌گیرد. این افراد به دلیل فروافتنت در هوس‌ها، دنیا را معبد و هدف خود قرار می‌دهند و از یاد آخرت غافل می‌شوند. این شیوه، عاقبتی جز فروافتنت در گرداب آلوگی‌ها نخواهد داشت.

گزینه (۲): ۲۲۸

عبارت: «وَمَا يَهْلَكُنَا إِلَّا الْدَّهْرُ» و ما را فقط گذشت روزگار نابود می‌کند. بدین معناست که کافران معتقدند گذر عمر، مایه مرگ و هلاکت انسان است. با توجه به این عبارت، کافران علاوه بر انکار معاد، وجود مبدأ و خالق را هم انکار می‌کنند؛ زیرا فاعل حوادث عالم را دهر و روزگار می‌دانند، نه خالقی حکیم. با توجه به این توضیحات، گزینه (۲) صحیح است.

گزینه (۲): ۲۲۹

دیدگاه افرادی که برای انسان حقیقی جز جسم و تن قائل نیستند، دیدگاه منکران

معاد است. بنابراین باید گزینه‌ای را انتخاب کنیم که به این دیدگاه اشاره دارد.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): آیه: «أَنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظَلَمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بَطْوَنَهُمْ نَارًا وَسِيَلُونَ سَعِيرًا» که در درس ۷ سال دهم آمده، به عاقبت افرادی که اموال یتیمان را به ناحق می‌خورند، اشاره دارد.

گزینه (۲): آیه: «وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاةُ الدُّنْيَا» بیانگر دیدگاه منکران معاد است؛ زیرا می‌گویند زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست.

در نتیجه پاسخ صحیح این گزینه است.

گزینه (۳): آیه: «وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَلَعْبٌ ...» بیانگر بی‌ارزش و بازیچه‌بودن دنیاست و به دیدگاه معتقدان به معاد اشاره دارد.

غوت و نجی و مایلکنا الـ التھر همواره گروهی از ما می‌میریم و گروهی زنده می‌شویم؛ عدم اعتقاد کفار به آخرت

پند «الا» علامت «حضر» است و منحصر کردن از این کلمه برداشت شده است. توجه کنید که مقاهم مطرح در سایر گزینه‌ها نادرست نیست ولی با معنای مستقیم آیه مطابقت ندارد مثلاً غفلت از مرگ یا انکار ملاقات پورودگار در این آیه نیامده است. در سؤالاتی که این چنین است و همه گزینه‌ها نادرست نیست، باید به دنبال گزینه‌ای باشیم که بیشترین تطبیق را با آیه مطرح در صورت سوال دارد.

متن: صفحه ۴۳

گزینه ۲۴۶

خدای پرستان حقیقی گرچه در دنیا زندگی می‌کنند و زیبا هم زندگی می‌کنند، اما به آن دل نمی‌سپرند. از این رو مرگ را ناگوار نمی‌دانند.

حیث: صفحه ۴۱ / متн: صفحه ۴۱

گزینه ۲۴۷

رسول خدا در خصوص باهوش‌ترین مؤمنان فرمود: «آنان که فراوان به یاد مرگ‌اند».

روح آدمی: تغییرپذیر است اما تجزیه و تحلیل نمی‌پذیرد و فرسوده و مستهلك نمی‌شود.

پند روح بعد از مرگ باقی می‌ماند، اما بدن و جسم متلاشی می‌شود. منظور از تغییر در روح نیز آن است که به فضائل اخلاقی آراسته می‌شود یا به رذائل آلوهه می‌گردد.

متن: صفحه ۴۱

گزینه ۲۴۸

آن بخش از وجود انسان که قدرت اختیار دارد، روح است و اوست که مرتکب گناه می‌شود یا از گناه دوری می‌کند. روح همراه با تغییر است و مصنوع از استهلاک می‌باشد.

حیث: صفحه ۴۳

گزینه ۲۴۹

در دیدگاه خدای پرستان، آن گاه که حیات این دنیا چیزی جز ننگ و ذلت نباشد، به استقبال شهادت می‌روند، در نتیجه علت آن که امام حسین علیه السلام، مرگ را سعادت معرفی نموده است، زندگی همراه با ننگ و ذلت با ظالمان می‌باشد. گزینه‌ای که به این مفهوم اشاره نمود، گزینه (۱) است.

پند شوق به شهادت، یا شوق به سعادت و یا بی‌شوقی شهادت در راه خدا که همگی در گزینه‌های دیگر آمده، نه در متن کتاب اشاره‌ای شده و نه در حديث امام حسین علیه السلام، در نتیجه نادرست است.

آیه: مائده، ۶۹

گزینه ۲۵۰

با توجه به آیه: «من آمن بالله و اليوم الآخر و عمل صالحًا فلا خوف عليهم ولا هم يحزنون» این مزده بهره افرادی است که ایمان به خدا و رستاخیز و انجام عمل نیک را با هم دارند.

متن: صفحه ۴۵

گزینه ۲۵۱

در کتاب آمده: از پیامدهای مهم این نگرش (انکار معاد) برای انسانی که بی‌نهایت طلب است و میل به جاودانگی دارد، این است که همین زندگی چندروزه نیز برایش می‌شود. با توجه به این متن، بی‌ارزش جلوه‌کردن زندگی چندروزه و موقع دنیا، از لوازم نگرش انکار معاد یعنی مرگ را پایان کار دانستن به همراه میل به جاودانگی است.

پند: گزینه (۴) فقط به نگرش منکرین معاد اشاره نموده و میل به جاودانگی نیامده در نتیجه این گزینه ناقص است. دو گزینه دیگر نیز با عبارت: تحقق آرزوها در رستاخیز اشتباه‌اند زیرا این مورد مربوط به نگرش معتقدین به معاد است نه منکرین آن.

حیث: صفحه ۴۱

گزینه ۲۵۲

رسول اکرم ﷺ در خصوص باهوش‌ترین مؤمنان فرمود: «آنان که فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آمده می‌کنند».

متن: صفحه ۴۳

گزینه ۲۳۶

همین عامل (نهراسیدن از مرگ و آمادگی برای فداکاری در راه خدا) سبب می‌شود که دفاع از حق و مظلوم و فداکاری در راه خدا آسان‌تر شود و شجاعت به مرحله عالی آن برسد.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): حیات دنیا اگر همراه با زندگی با ظالمان باشد، ننگ و ذلت است.

گزینه (۲): معتقدان به معاد آرزوی مرگ نمی‌کنند.

گزینه (۳): معتقدان به معاد آرزوی مرگ نمی‌کنند و زندگی را گناه نمی‌بینند.

آیه: عنکبوت، ۶۴ / حديث: صفحه ۴۱

گزینه ۲۳۷

با توجه به آیه: «و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب»، زندگی دنیا بدون سرای آخرت لهو و لعب است. پیامبر اکرم ﷺ در خصوص باهوش‌ترین مؤمنان فرمود: «آنان که فراوان به یاد مرگ‌اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آمده می‌کنند».

متن: صفحه ۴۳

گزینه ۲۳۸

نترسیدن خدای پرستان از مرگ به این معنا نیست که آنان آرزوی مرگ می‌کنند، بلکه آنان از خداوند عمر طولانی می‌خواهند تا بتوانند در این جهان با تلاش در راه خدا و خدمت به انسان‌ها، با اندوخته‌ای کامل‌تر خدا را ملاقات کنند و به درجات برتر برهشت نائل شوند.

متن: صفحه ۴۵

گزینه ۲۳۹

از پیامدهای مهم این نگرش (انکار معاد) برای انسان این است که همین زندگی چندروزه نیز برایش بی‌ارزش می‌شود، در نتیجه به یأس و نالمیدی دچار می‌شود و شادایی و نشاط زندگی را از دست می‌دهد، از دیگران کاره می‌گیرد.

پند: سایر گزینه‌ها بیانگر پیامدهای دیدگاه معتقدین به معاد است.

آیه: جاثیه، ۲۴

گزینه ۲۴۰

آیه مطرح در صورت سوال بدین معنا است: «(کافران) گفتند: زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست. همواره (گروهی از ما) می‌میریم و (گروهی) زندگی می‌شویم و ما را فقط گذشت روزگار نابود می‌گیریم. این آیه بیانگر دیدگاه منکرین معاد است که در گزینه (۲) به آن اشاره شده است.

پند: سایر گزینه‌ها به دیدگاه پیامبر اکرم ﷺ اشاره دارد.

آیه: عنکبوت، ۶۴

گزینه ۲۴۱

مقصود از چهره ملکوتی دنیا، همان چهره واقعی و اصلی دنیا است، نه ظاهر زیبای آن. خداوند در آیه: «و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب» چهره واقعی دنیا را سرگرمی و بازی معرفی نموده است.

آیه: عنکبوت، ۶۴

گزینه ۲۴۲

خداؤنده در قرآن، در تعریف دنیا، آن را سرگرمی و بازی معرفی کرده و فرموده: «و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب»

ارتباط مفهومی: آیه و حديث

گزینه ۲۴۳

سخن پیامبر ﷺ بر دو مفهوم تأکید دارد: (۱) ماهیت نابودی و فناپذیری دنیا، (۲) ماهیت بقا و جاودانگی داشتن آن‌ها. آیه: «و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب» بالله و لعب دانستن دنیا به مفهوم اول اشاره دارد و سپس در ادامه که می‌فرماید: «و ان الدار الآخرة لهي الحيوان»، آخرت را زندگی حقیقی معرفی نموده و بر مفهوم دوم تأکید می‌کند.

متن: صفحه ۴۵

گزینه ۲۴۴

آیه مطرح در صورت سوال به دیدگاه «منکرین معاد» اشاره دارد. همه گزینه‌ها از پیامدهای این نگرش است اما گزینه (۴) اشتباه است، زیرا در قسمت آخر به دیدگاه پیامبر اکرم ﷺ اشاره دارد که مرگ را غروبی می‌دانند که طلوعی دیگر در پیش دارد.

آیه: جاثیه، ۲۴

گزینه ۲۴۵

ما هی الا حیاتنا الـ زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست: منحصر کردن زندگی به همین زندگی دنیایی

فراغ از محدودیت زمان و مکان: روح یا بعد مجرد تلاشی‌بذری یا متلاشی‌شدن: جسم یا بعد غیرمجرد **بـ**: منظور از «مجرد»، جدایودن از ویژگی‌های جسم است که برای روح به کار می‌رود.

مردم که از محتوای آیه باخبر شده بودند، تکبیر گفتند و رسول خدا ع نیز، ستایش و سپاس خداوند را به جا آورد.

متن: صفحه ۶۳

از آن جا که دین اسلام کامل ترین دین است و هیچ نقصی ندارد، نمی توان فرض کرد که در مسئله جانشینی پیامبر ص، قرآن و رسول خدا سکوت کرده اند.

آیه: نساء / ۵۹ / حدیث: ۶۶

پیامبر ص در تفسیر اولی الامر که در آیه: «يا ايها الذين آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منكم»: «ای کسانی که ایمان آورده، از خدا و رسولش و اولی الامر پیروی کنید». اطاعت از آنها واجب اعلام شده بود، نامدوازده امام را بیان می کنند (مشخص نمودن مصادیق دوازده امام معصوم ع) و هنگامی که به نام امام زمان ع می رستند، ایشان را هنمان و هم کنیه خودشان معرفی کرده و مسئله غیبت ایشان را مطرح می کنند (توجه به مسئله غیبت).

متن: ۱۲۸۷

پیامبر ص بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): مربوط به حدیث منزلت است.

گزینه (۲): مربوط به واقعه غدیر است.

گزینه (۳): مربوط به حدیث ثقلین است.

متن: صفحه های ۶۴ و ۶۵

پیامبر ص در ابتدای بعثت و پس از نزول آیه انذار، برای اولین بار جانشینی امام علی ع را به بزرگان بنی هاشم ابلاغ کردند.

پیامبر ص در همه عمر شریف شان به خصوص روزهای آخر عمر خود به طور مکرر حدیث ثقلین را برای مردم می خواندند. در این حدیث، در عبارت: «ما ان تمکتم بهمای لن تضّلوا ابداً» لزوم پیروی از اهل بیت و قرآن را بیان کردند.

متن: ۱۲۸۹

آیه: احزاب، ۲۳ / متن: صفحه ۷۰

در آیه تطهیر: «اتما يرید الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت و يطهركم تطهيرًا» «خداؤند می خواهد از شما اهل بیت هرگونه پلیدی را دور کند و شما را پاک گرداند.» خداوند عصمت اهل بیت را بیان می کند که حضرت زهرا ع جزء این اهل بیت است.

متن: ۱۲۹۰

حدیث: صفحه ۶۷ / آیه: نساء، ۵۹

پیامبر ص در حدیث ثقلین در عبارت: «ما ان تمکتم بهمای لن تضّلوا ابداً: تا زمانی که به آن دو چنگ زنید، هیچ گاه گمراه نخواهد شد.» شرط گمراه نشدن را تمسک به قرآن و اهل بیت ع می داند.

خداؤند در آیه: «يا ايها الذين آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منكم»: «ای کسانی که ایمان آورده، از خدا و رسولش و اولی الامر پیروی کنید.» ولایت و سرپرستی پس از پیامبر را به امامان واگذار کرده است و اطاعت از آنان را واجب اعلام می کند.

متن: ۱۲۹۱

ب: مصنون ماندن از گمراهی = گمراه نشدن / فرمانروایان برق = امامان /

فریضه: واجب

متن: صفحه های ۶۴، ۶۵ و ۷۰

سال سوم بعثت ← آیه انذار
روز هجدہ ماه ذی الحجه ← واقعه غدیر ← آیه تبلیغ
منزل امслمه ← آیه تطهیر

متن: ۱۲۹۲

متن: صفحه ۶۳

یکی از فرض ها در موضوع جانشینی پیامبر ص، پایان یافتن دو مسئولیت مرجعيت دینی و ولایت ظاهری پس از ایشان است. این فرض باطل است؛ زیرا پس از رحلت پیامبر به دلیل گسترش اسلام در نقاط دیگر، فرقه ها و مکاتب مختلف و مشکلات جدیدی ایجاد شد که این موضوع ضرورت وجود امام در جامعه را ایجاب می نمود.

متن: ۱۲۹۳

۱۲۸۱ گزینه «۱»

متن: صفحه ۶۳

یکی از فرض ها در موضوع جانشینی پیامبر ص، پایان یافتن دو مسئولیت مرجعيت دینی و ولایت ظاهری پس از ایشان است. این فرض باطل است؛ زیرا پس از رحلت پیامبر به دلیل گسترش اسلام در نقاط دیگر، فرقه ها و مکاتب مختلف و مشکلات جدیدی ایجاد شد که این موضوع ضرورت وجود امام در جامعه را ایجاب می نمود.

۱۲۸۲ گزینه «۲»

پس از رحلت پیامبر ص اولین مسئولیت ایشان، یعنی دریافت و ابلاغ وحی پایان ندید و قرآن، آخرين کتاب آسمانی است و دیگر نیازی به آوردن کتاب جدید نیست.

۱۲۸۳ گزینه «۴»

ب دقت کنید حفظ کتاب آسمانی قرآن در همه زمان ها لازم است.

آیه: مائدۀ ۵۵

ویزگی اصلی آیه و لایت «اتما ولیکم الله و رسوله و الذين آمنوا اطیعو الله الصلاة و يؤتون الزکاة و هم راكعون»: «سرپرست شما فقط خدا و رسولش و کسانی اند که ایمان آورده، نماز می خوانند و در حال رکوع زکات می دهند.» بیان صریح و ویزگی های سرپرست و ولی مسلمانان بعد از خدا و پیامبر است.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): در هیچ آیه ای به صورت مستقیم نام ولی (حضرت علی ع) ذکر نشده است.

گزینه (۲): نزول این آیه قبل از دادن انگشت ر به فقیر توسط حضرت علی ع بوده است.

گزینه (۳): پیامبر ص در این آیه به صراحت ولایت امام علی ع را بیان نکرده اند بلکه امام علی را مصدق آیه دانسته اند.

۱۲۸۴ گزینه «۴»

در حدیث ثقلین بیان می شود که «اتهموا لین یفترقا»: «آن دو هرگز از هم جدا نمی شوند.» طبق این حدیث، قرآن و اهل بیت همواره با هم‌اند و هیچ گاه از هم جدا نمی شوند.

آیه تطهیر: «اتما يرید الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت و يطهركم تطهيرًا»: «خداؤند اراده کرده که از شما اهل بیت هرگونه پلیدی را دور کند و شما را پاک گرداند.» تعداد خاصی از خانواده پیامبر را در بر می گیرد که مقام عصمت دارند؛ یعنی در اینجا افراد خاصی از اهل بیت موردنظر است و شامل همه نمی شود. پیامبر ص برای این که مردم از نزول آیه تطهیر (مورد دوم) مطلع شوند، هر روز صحی به در خانه حضرت فاطمه ع می رفتد و اهل خانه را اهل بیت خطاب کرده و آیه تطهیر را می خواندند.

ب د ت فکری کنندگانی = جدانشدن / دو یادگار پیامبر = قرآن و اهل بیت / شمول = شامل شدن

۱۲۸۵ گزینه «۲»

پیامبر ص برای اجرای آیه انذار، ۴۰ نفر از بزرگان بنی هاشم را به اسلام دعوت کرد. در حالی که هیچ کدام از مهمانان به پیروزی اسلام امید نداشتند، حضرت علی ع به پیامبر ص فرمود: «من یار و یاور تو خواهم بود ای رسول خدا.» سپس پیامبر ص درباره ایشان فرمود: «همانا این (حضرت علی) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

۱۲۸۶ گزینه «۱»

آیه: مائدۀ ۵۵ / متن: صفحه ۶۵

زمانی که آیه و لایت: «اتما ولیکم الله و رسوله و الذين آمنوا اطیعو الله الصلاة و يؤتون الزکاة و هم راكعون»: «سرپرست شما فقط خدا و رسولش و کسانی اند که ایمان آورده، نماز می خوانند و در حال رکوع زکات می دهند.» بر پیامبر ص نازل شد، ایشان شتابان به مسجد رفتند تا مصدق این آیه را به مردم معرفی کنند.

پیامبر ص پرسیدند: آیا کسی در حال رکوع صدقه داده؟ فقیری که در مسجد بود، گفت: «آری این مرد (حضرت علی ع) در حال رکوع انجشتر خویش را به من بخشید.»

پیامبر ﷺ در تفسیر اولی‌الامر که در آیه: «اتما ولیکم الله و رسوله و الذين
آمنوا الذين يقيمون الصلاة و يؤتون الزكوة و هم راكعون» اطاعت از آن‌ها
واجب اعلام شده بود، نام دوازده امام را بیان می‌کنند و هنگامی که به نام
امام زمان ﷺ می‌رسند، ایشان را همنام و هم‌کنیه خودشان معرفی کرده
و مستله غایت ایشان را مطرح می‌کنند: «از نظرها غایب می‌شود و غیبت او
طولانی می‌گردد تا آن‌جا که فقط افرادی که ایمان راسخ دارند، بر عقیده به او
باقی می‌مانند.»

تفکر در حدیث: صفحه ۶۹

مراسم حج بزرگ‌ترین اجتماع مسلمانان است. پیامبر ﷺ برای این‌که مستله
ولایت و جانشینی حضرت علیؑ به همه مردم در همه سرزمین‌ها برسد و
حجت بر همگان تمام شود، مراسم غدیر را پس از حجۃ‌الدعا انجام دادند.
پند همه گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴) بیان‌گر مستله جانشینی امام علیؑ‌اند
و ارتباطی با بیان حدیث غدیر در اجتماع بزرگ مسلمانان ندارند.

متن: صفحه ۶۳

فرض سکوت قرآن و پیامبر ﷺ در مسئله جانشینی رسول خدا ﷺ باطل است؛
به دو دلیل:
(۱) قرآن‌هدایتگر مردم در همه امور زندگی است.
(۲) پیامبر ﷺ آگاه‌ترین مردم نسبت به اهمیت دو مسئولیت مرجعیت دینی و
ولایت ظاهری است.

ارتباط مفهومی: آیه / حدیث

خداؤندر در آیه: «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر
منکم»، ای کسانی که ایمان آورده‌اند، از خدا و رسولش و اولی‌الامر پیروی
کنید.» ولایت و سرپرستی پس از پیامبر را به امامان و اگذار کرده است و اطاعت
از آنان را واجب اعلام می‌کند. در عبارت: «اتی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و
عترتی اهل بیتی ما ان تمستکتم بهمما لن تضلوا ابداً؛ همانا من دو چیز گران‌بها
نzed شما می‌گذارم کتاب خدا قرآن و عترتم اهل بیتم را تا زمانی که به آن دو
چنگ زنید هیچ‌گاه گمراه نخواهید شد.» از حدیث ثقلین نیز می‌فهمیم تنها راه
دوری از ضلالت و گمراهی، تمسک به اهل بیت و قرآن است. تمسک به معنای
پیروی و اطاعت است. پس آیه اولی‌الامر و حدیث ثقلین هر دو بر اطاعت از اهل
بیت تأکید می‌کنند.

در آیه تطهیر، عصمت اهل بیت بیان می‌شود و در حدیث ثقلین نیز پیامبر
اهل بیت را یکی از میراث‌های خود معرفی می‌کند؛ پس مصادیق آیه تطهیر و
حدیث ثقلین، اهل بیت‌اند.

آیه: مائدۀ ۶۷ / تفکر در حدیث: صفحه ۶۹

در آیه تبلیغ، خداوند اهمیت مستله ولایت و جانشینی را به اندازه اصل رسالت
بیان می‌کند و تداوم امر رسالت را در مقام امامت می‌داند و به پیامبر می‌گوید
که اگر جانشینی حضرت علیؑ به مردم ابلاغ نشود، اصل دین مورد تهدید
می‌گیرد؛ و ان لم تفعل فما بلّغت رسالته؛ و اگر انجام ندهی رسالت را
ادا نکرده‌ای.»

طبق کتاب راهنمای معلم، تبریک مردم به حضرت علیؑ پس از واقعه غدیر،
نشانه معرفی ایشان به عنوان جانشین پیامبر و دستدادن مردم با آن حضرت به
منزله قبول ولایت از جانب مردم است.

متن: صفحه ۶۳

فرض اول در مسئله جانشینی رسول خدا ﷺ، یعنی سکوت قرآن و پیامبر ﷺ باطل
است. به دو دلیل:
(۱) قرآن‌هدایتگر مردم در همه امور زندگی است.
(۲) پیامبر ﷺ آگاه‌ترین مردم نسبت به اهمیت دو مسئولیت مرجعیت دینی و
ولایت ظاهری است.

متن: صفحه‌های ۶۷ و ۶۸

پیامبر ﷺ در واقعه غدیر طی یک سخنرانی مفصل و طولانی مردم را برای بیان
حدیث غدیر: «من کنت مولاہ فهذا علی مولاہ» آماده کرد.
زمانی که خداوند، موسیؑ را مأمور مبارزه با فرعون کرد، آن حضرت از خداوند
خواست تا هارون را مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت مردم قرار دهد.

حدیث: صفحه‌های ۶۶ و ۶۷

پیامبر ﷺ در عبارت: «و انهم لغایتی بردا علی الحوض؛ آن دو از هم
جدنا نمی‌شوند تا این که کنار حوض کوثر بر من وارد شوند.» در حدیث ثقلین
بیان می‌کنند که قرآن و اهل بیت هیچ‌گاه از هم جدا نمی‌شوند و وجود معصوم
در کنار قرآن، همیشگی است.

پیامبر در حدیث جابر به او فرمود: «... محمد بن علی و تو در هنگام پیری او را
خواهی دید و هر وقت او را دیدی، سلام مرا به او برسان.»

«۳» گزینه ۱۲۹۶

حدیث: صفحه ۶۷ / متن: صفحه ۶۴ آیه: شعراء

پیامبر ﷺ در حدیث ثقلین: «اتی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل
بیتی ما ان تمستکتم بهمما لن تضلوا ابداً؛ همانا من دو چیز گران‌بها نzed شما
می‌گذارم، کتاب خدا قرآن و عترتم اهل بیتم را تا زمانی که به آن دو چنگ
زنید، هیچ‌گاه گمراه نخواهید شد.» شرط مسدودشدن راه ضلالت و گمراهی را
تمسک به اهل بیت و قرآن می‌داند. پس اگر کسی فقط به قرآن کفايت کند،
گمراه خواهد شد.

سه سال پس از بعثت، خداوند به پیامبر ﷺ فرمود: «و انذر عشیرتك الاقربين»
«خوبیشان نزدیکت را انذار کن» پیامبر نیز برای اجرای این فرمان ۴۰ نفر از
بزرگان بنی‌هاشم را به اسلام دعوت کرد.

آیه: مائدۀ ۶۷ / گزینه ۱۲۹۷

در آیه تبلیغ: «یا ایها الرسول بلغ ما انزل اليك من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالته
و الله يعصمك من الناس ان الله لا يهدى القوم الكافرين»، ای پیامبر آن‌چه را که بر
تو نازل کردیم، ابلاغ کن و اگر ابلاغ نکنی رسالت را رسانده‌ای و خداوند تو را از خطر
مردم حفظ می‌کند.» خداوند به پیامبر وعده می‌دهد که او را در برای خطرات کافران
حفظ کند: «و الله يعصمك من الناس»، زیرا ابلاغ ولایت حضرت علیؑ منافع
برخی را به خطر می‌انداخت و احتمال آن بود که با پیامبر ﷺ مخالفت کند.

پند: برای پاسخ به قسمت اول سؤال نیاز به حفظ دقیق آیه است.

متن: صفحه ۶۴

در واقعه یوم‌الاذار درخواست پیامبر ﷺ از بزرگان بنی‌هاشم برای پذیرفتن دعوت
ایشان سه بار تکرار شد و در هر سه بار فقط علیؑ با پیامبر ﷺ بیعت کردند.
رسول اکرم ﷺ به فرمان خداوند، به تداوم تعلیم و تبیین دین و دوام حکومت
پس از خود به شکل «امامت» فرمان داده و جانشین خود را تعیین کرده است
و مانع تعطیلی این دو مسئولیت شده است.

پند: دقت کنید در واقعه غدیر هم عبارت: «من کنت مولاہ فهذا علی مولاہ»
سه بار تکرار شد اما این عبارت، درخواست پیامبر نبود.

متن: صفحه ۶۴

امامان معصوم همه مسئولیت‌های پیامبر ﷺ به جز دریافت و ابلاغ وحی را بر عهده
دارند؛ به همین دلیل باید دارای همان ویژگی‌های پیامبر باشند. از جمله این ویژگی‌ها
عصمت است. به این دلیل که فقط خداوند می‌تواند عصمت انسانی را تشخیص دهد،
 فقط اوست که می‌تواند فرد شایسته جانشینی پیامبر ﷺ را تعیین کند.

آیه: نساء / آیه: ۵۹ / حدیث: صفحه ۶۶

آیه تطهیر: «اتما يرید الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت و يطهيرها
» خداوند می‌خواهد از شما اهل بیت هرگونه پلیدی را دور کند و شما را پاک
گردناد.» تعداد خاصی از خانواده پیامبر را در بر می‌گیرد که مقام عصمت دارند،
یعنی در این‌جا افراد خاصی از اهل بیت موردنظر است و شامل همه نمی‌شود.

- تعیین امام: از آن جا که امام همه مسئولیت‌های پیامبر ﷺ جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد، بنابراین باید همان صفات و ویژگی‌های پیامبر ﷺ از جمله عصمت را داشته باشد. تشخیص عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست و تنها خداوند است که می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند.

- یکی از دلایلی که کلمه «مولی» در حدیث غدیر به معنای سربرست است نه دوست، عبارت قرائی ﴿و ان لم تفعل فما بلغت رسالته﴾ می‌باشد. در واقع اگر مولی به معنی دوست باشد، ابلاغ‌نشدن چنین پیامی نمی‌تواند مساوی انجام‌نپذیرفتن رسالت الهی قرار گیرد.

متن: صفحه‌های ۶۴، ۶۵، ۶۸ و ۶۹

﴿۱۳۱۱﴾ گزینه ۲

الف) پیامبر ﷺ پس از نزول آیه ولايت با شتاب و در حالی که آيه را می‌خواند و مردم را آن آگاه می‌کرد به مسجد آمد.

ب) پیامبر ﷺ بعد از نزول آیه اندار چهل نفر از بزرگان بنی‌هاشم را دعوت کرد و درباره اسلام با آنان سخن گفت.

ج) پیامبر ﷺ پس از نزول آیه تبلیغ در یک سخنرانی مهم و مفصل با مردم سخن گفت و آنان را برای دریافت آن پیام بزرگ (حدیث غدیر) آماده کرد.

د) پیامبر ﷺ برای آگاهی مردم از نزول آیه تطهیر مدت‌ها هر روز صحی هنگام رفتن به مسجد از در خانه حضرت فاطمه ؑ می‌گذشت و اهل خانه را «اهل بیت» صدا می‌زد و آیه تطهیر را می‌خواند.

آیه: نساء، ۵۹

﴿۱۳۱۲﴾ گزینه ۱

بررسی موارد:

الف) چون این تعداد خاص معصوماند...» مرتبط با آیه تطهیر است. (نادرست)

ب) در آیه اولی‌الامر سخن از اطاعت خدا، رسول و اولی‌الامر است که بیان این

سره در کتاب هم نشان‌دهنده عصمت اولی‌الامر می‌باشد. (درست)

ج) «نمی‌توان برای هدایت و سعادت اخروی، فقط از یکی از دو یادگار پیامبر ﷺ پیروی کرد» مربوط به حدیث ثقلین است. (نادرست)

د) از آن جا که مصدق اولی‌الامر در آیه مشخص نشده است. برای آگاهی مردم، رسول خدا ﷺ حدیث جابر را بیان نمودند. (نادرست)

ه) راه در امان ماندن از گمراهی دور و دراز شیطان، اطاعت از خدا، رسول و اولی‌الامر است. (درست)

حیدث: صفحه‌های ۶۶، ۶۷ و ۶۸

﴿۱۳۱۳﴾ گزینه ۴

- اعلام یاری و یاوری رسول خدا ﷺ توسط حضرت علیؑ در مراسمی با حضور بزرگان بنی‌هاشم ← آیه اندار

- وجود معصوم تا روز قیامت با توجه به جاودانگی دو شغل گرانبهای پیامبر ﷺ ← حدیث ثقلین

- مشخص کردن ویژگی‌های معتقدان به امامت امام عصر ؑ در عصر غیبت ← حدیث جابر

﴿۱۳۱۴﴾ گزینه ۳

متن: صفحه ۶۳ ترکیبی: درس‌های ۲، ۳ و ۴، یازدهم

الف) به این دلیل که اسلام، کامل ترین دین الهی است: «و من یبتغ غیر اسلام دینا فلن یقبل منه» بطلان فرض اول روشن است که می‌گوید: قرآن و پیامبر ﷺ درباره دو مسئولیت پیامبر ﷺ سکوت کردند.

ب) به دلیل گسترش اسلام و ظهور مکاتب و فرقه‌های مختلف، نیاز به دو مسئولیت پیامبر ﷺ بیشتر شد. عبارت «لیقوم الناس بالقسط» بیان‌نیاز به اجرای مسئولیت ولایت ظاهری است، پس فرض پایان دو مسئولیت پیامبر ﷺ باطل است.

ج) همان‌طور که در مورد (الف) گفتیم دین اسلام کامل ترین دین‌هاست. این پیام از حدیث امام باقر علیه السلام: «خداؤند آن چه را که امّت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد، در کتابش آورده است». نیز برداشت می‌شود، پس این حدیث خط بطلانی است بر فرض اول، یعنی قرآن و پیامبر ﷺ درباره دو مسئولیت پیامبر ﷺ سکوت نکرده‌اند.

تفکر در حدیث: صفحه ۶۹

﴿۱۳۰۶﴾ گزینه ۴

دلایلی که در واقعه غدیر می‌گوییم کلمه «مولی» به معنی سربرست است نه دوست: ۱) پیامبر ﷺ قبل از بیان عبارت: «من کنت مولاہ فهذا علی مولاہ» عبارت: «من اولی‌الناس بالمؤمنین من انفسهم» را بیان کردند که در رابطه با اولویت و ولایت خداوند و پیامبر بر مؤمنان بوده است و این دو سخن پیامبر باید به هم مرتبط باشند (گزینه ۲).

۲) پیامبر ﷺ در آن شرایط طاقت‌فرسا نمی‌تواند آن جمعیت زیاد را فقط برای ابلاغ پیام دوستی خود با علیؑ نگه داشته باشد (گزینه ۳).

۳) اگر کلمه مولی به معنی دوست باشد، ابلاغ‌نشدن چنین پیامی نمی‌تواند مساوی با انجام‌نپذیرفتن رسالت الهی باشد (گزینه ۱).

﴿۱۳۰۷﴾ گزینه ۲

متن: صفحه‌های ۶۶، ۶۷ و ۶۹ / حدیث: صفحه ۶۶ تفکر در حدیث: صفحه ۶۷

بررسی موارد:

(الف) مشاور و وزیر بودن حضرت علیؑ ← حدیث منزلت «انت متى بمنزلة هارون من موسى ...» (نادرست)

(ب) راسخان در ایمان ← از ویژگی‌های منتظران حضرت مهدی ؑ که در حدیث جابر آمده است. (درست)

(ج) تبریک و شادی‌اش مردم به امام علیؑ و بیعت با ایشان ← نزول آیه تبلیغ و بیان حدیث غدیر «من کنت مولاہ فهذا علی مولاہ» (نادرست)

(د) پیروی از هر دو یادگار پیامبر ﷺ برای هدایت و سعادت اخروی ← حدیث ثقلین «اتی تارک فیکم الثقلین» (درست)

(ه) بیان مصاديق حکم کلی اطاعت از اولی‌الامر توسط پیامبر ﷺ ← حدیث جابر (نادرست)

﴿۱۳۰۸﴾ گزینه ۴

آیه: نساء، ۵۹ / مائدہ، ۵۵ / احزاب، ۳۳

- فرمان خداوند به تداوم تعلیم و تبیین دین (مرجعیت دینی) و دوام حکومت (ولایت ظاهری) پس از رسول اکرم ﷺ از طریق امامت در آیه اولی‌الامر آمده است: «اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی‌الامر منکم».

- در آیه ولايت: «اتما ولیکم الله و رسوله و الذين آمنوا الذين يقيمون الصلاة ...» ویزگی‌های سربرست مسلمانان بیان شده است.

- بنا بر آیه تطهیر: «اتما ولید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البيت ...» پیروی از حضرت فاطمه ؑ واجب است.

﴿۱۳۰۹﴾ گزینه ۱

متن: صفحه ۶۶ / تدبیر در قرآن، صفحه ۶۸ / حدیث: صفحه‌های ۶۷ و ۶۹

- وقتی که آیات نماز نازل شد یاران پیامبر ﷺ می‌خواستند چگونگی نمازخواندن را بدانند، از این‌رو پیامبر اکرم ﷺ به مسجد آمد و به آنان فرمود: «این‌گونه که من نماز می‌خوانم، شما هم بخوانید.» وقتی آیه اولی‌الامر ﴿اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی‌الامر منکم﴾ هم نازل شد. جابر نزد رسول اکرم ﷺ آمد و گفت: «یا رسول الله ما خدا و رسول او شناخته‌ایم.» اتما ولیکم الله و رسوله و الذين آمنوا الذين يقيمون الصلاة ...»

- در آیه تبلیغ، خداوند به پیامبر ﷺ گوشزد می‌کند اگر ولايت امام علیؑ را ابلاغ نکند، رسالتش را به جا نیاورده است «فلما بلغت رسالته» پیامبر ﷺ نیز در حدیث غدیر ولايت ایشان را به مردم ابلاغ می‌کند: «من کنت مولاہ فهذا علی مولاہ»

- پیامبر اکرم ﷺ به طور مکرر از جمله در روزهای آخر عمر خود، حدیث ثقلین را بیان می‌فرمود که در آن راه در امان ماندن از گمراهی بیان شده است: «ما ان تمکتم بهما لن تضلوا ابداً».

﴿۱۳۱۰﴾ گزینه ۳

متن: صفحه‌های ۶۴ و ۶۵ / تفکر در حدیث: صفحه ۶۹

- فرض دوم: پیامبر ﷺ پایان دو مسئولیت مرجعیت دینی و ولایت ظاهری را اعلام نموده‌اند. این فرض صحیح نیست، زیرا گسترش اسلام در نقاط دیگر، ظهور مکاتب و فرقه‌های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید اجتماعی و ... را به دنبال داشت که نیاز به امام و رهبری را نشان می‌دهد.

«۲» گزینه ۱۳۱۵

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): این گزینه پیام آیه تطهیر است.
 گزینه (۲): این گزینه پیام حدیث تقلین است.
 گزینه (۴): این گزینه پیام حدیث تقلین است.

آیه: مائدہ، ۵۵

گزینه «۳» ۱۳۲۲

نزول آیه ولایت و اعلام ولایت حضرت علی ﷺ از جانب رسول خدا ﷺ، برای آن بود که مردم با چشم ببینند و از زبان پیامبر بشنوند تا امکان مخفی کردن آن نباشد: «اتما ولیکم الله و رسوله و الذين آمنوا الذين يقيمون الصلاة و يؤمنون الزكوة و هم راكعون». آیه: مائدہ، ۵۵

متن: صفحه ۱۶۵ آیه: مائدہ، ۵۵

گزینه «۳» ۱۳۲۳

آیه ولایت، هنگامی نازل شد که حضرت علی ﷺ در رکوع انگشتی که در دست داشت را به فقیری بخشید. «اتما ولیکم الله و رسوله و الذين آمنوا الذين يقيمون الصلاة و يؤمنون الزكوة و هم راكعون». در این آیه، ویرگی‌های ولی و سرپرست مسلمانان مشخص شده بود و مصدق این آیه حضرت علی ﷺ بود و پیام آن، معرفی جانشین پیامبر ﷺ است.

آیه: شعراء، ۲۱۴ متن: صفحه ۶۴

گزینه «۱» ۱۳۲۴

حدود سه سال از بعثت گذشته بود که این فرمان از جانب خداوند برای پیامبر ﷺ آمد: «و اندر عشيرتك الاقربين»: «خوبیشان نزدیکت را انذار کن». برای انجام این دستور، رسول خدا ﷺ چهل نفر از بزرگان بنی هاشم را دعوت کرد و آنان را به دین اسلام فراخواند. در میان سکوت مهمانان، فقط حضرت علی ﷺ قاطع‌انه اعلام آمادگی و قادری کرد و پیامبر ﷺ نیز بیعت ایشان را پذیرفت و به مهمانان فرمود: «همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود». در نتیجه معرفی امام علی علیه السلام به عنوان جانشین پیامبر ﷺ برای اولین بار، همزمان با نزول آیه انذار بود.

متن: صفحه ۷۰ آیه: احزاب، ۳۳

گزینه «۲» ۱۳۲۵

پیامبر اکرم ﷺ برای آگاهی مردم از عصمت اهل بیت ﷺ، مدت‌ها هر روز صبح، هنگام رفتن به مسجد از در خانه فاطمه زینت‌الملک می‌گذشت و اهل خانه را «اهل بیت» صدا می‌زد و آیه تطهیر را می‌خواند: «اتما يريد الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت و يطهركم تطهيرًا».

آیه: مائدہ، ۶۷

گزینه «۲» ۱۳۲۶

خداوند در جریان نزول آیه تبلیغ «۶۷» مائدہ در مراسم «حجه الوداع» به پیامبری و عده می‌دهد که او از خطر آسیب مردمان حفظ می‌کند: «يا أيها الرسول بلغ ما انزل اليك من ربك و ان لم تفعل فما بلغت رسالته و الله عصتم من الناس: اي رسول، آن‌چه از پروردگارت بر تو نازل شده برسان، و اگر چنین نکنی، رسالت‌ش را نگزارده‌ای و خداوند تو را از مردمان حفظ می‌کند».

متن: صفحه ۶۸ آیه: مائدہ، ۶۷

گزینه «۳» ۱۳۲۷

در روز هجدهم ماه ذی حجه در «حجه الوداع»، آیه «تبلیغ» نازل شد: «يا أيها الرسول بلغ ما انزل اليك من ربك و ان لم تفعل فما بلغت رسالته». بعد از نزول این آیه، پیامبر اکرم ﷺ با مردم سخن گفت و سپس ولایت حضرت علی علیه السلام نمود: «من کنت مولاه فهذا علی مولاه».

حدیث: صفحه ۷۰ متن: صفحه ۶۹

گزینه «۳» ۱۳۲۸

پس از دعای پیامبر ﷺ که فرمودند: «خدایا! اینان اهل بیت من‌اند؛ آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن.» فرشته وحی آمد و آیه تطهیر را قرائت کرد که در آن دورشدن هرگونه پلیدی و ناپاکی از اهل بیت بیان شده است.

پیامبر اکرم ﷺ برای آگاهی مردم از این موضوع، مدت‌ها هر روز صبح، هنگام رفتن به مسجد از در خانه حضرت فاطمه زینت‌الملک می‌گذشت و اهل خانه را «اهل بیت» صدا می‌زد و آیه تطهیر را می‌خواند.

متن: صفحه ۶۷ تفکر در حدیث: صفحه ۶۷ تفکر در حدیث: صفحه ۶۵

- عصمت اهل بیت ﷺ مربوط به آیه تطهیر (و یطهرکم تطهیر) است.
 - این که قرآن و اهل بیت همواره با هم‌اند و جاودان می‌باشند، پیام حدیث تقلین «آنها لن یفترقا» است.

- معرفی جانشین پیامبر ﷺ در اوایل بعثت در واقعه نزول آیه انذار اتفاق افتاد.

«۱» گزینه ۱۳۱۶

ارتباط مفهومی: آیه و حدیث/ ترکیبی: درس‌های ۱ و ۲، یازدهم

بررسی موارد:

- (الف) و انذر عشیرتك الاقربين «همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.» ← واقعه نزول آیه انذار (درست)
 (ب) «اتما ولیکم الله و رسوله و الذين آمنوا ...» ← نزول آیه ولایت
 «والعصر* ان الانسان لفي خسر*...» ← اشاره به ایمان و عمل صالح (نادرست)
 (ج) «يا ايها الرسول بلغ ما انزل اليك من ربك ...» ← نزول آیه تبلیغ و دستور تعیین حضرت علی علیه السلام به جانشینی

«اتما معاشر الانبياء امرنا ان نکلم الناس على قدر عقولهم» ← رشد تدریجی سطح فکر جوامع از علل تجدید نبوت (نادرست)

- (د) «الآله لا نبى بعدي» ← ختم نبوت
 «هم او اول و هم او آخر در این کار» ← ختم نبوت (درست)

متن: صفحه ۶۶ آیه: نساء، ۵۹

«۲» گزینه ۱۳۱۷

- یکی از مسئولیت‌های پیامبر ﷺ، تعلیم و تبیین تعالیم وحی (مرجعیت دینی) است. پیامبر باید چگونگی عمل به احکام قران را به مردم آموخته باشد.
 برای مثال چگونگی نمازخواندن ...
 مثال دیگر در این رابطه، معرفی اولی‌الامر بود که در آیه: «يا ايها الذين آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی‌الامر منکم»: «ای کسانی که ایمان آور دید از خدا و رسولش و اولی‌الامر پیروی کنید». خداوند اطاعت از آن‌ها را واجب کرده است. پیامبر ﷺ در حدیث جابر، اولی‌الامر را به مردم معرفی کردند.

متن: صفحه‌های ۶۴ و ۶۸ تا ۷۰

«۲» گزینه ۱۳۱۸

- مبارزة حضرت موسی علیه السلام با فرعون: حدیث منزلت فریضه حج در سال دهم هجرت: حدیث غدر خانه اقبسلمه همسر رسول خدا ﷺ: آیه تطهیر مهمانی بزرگان بنی هاشم: آیه انذار

متن: صفحه ۶۴ حدیث: صفحه ۶۴

«۱» گزینه ۱۳۱۹

- حدود سه سال از بعثت گذشته بود که این فرمان از جانب خداوند برای پیامبر آمد: «و انذر عشیرتك الاقربين». نتیجه این دستور آن بود که پیامبر ﷺ خوبیشان خود را به دین اسلام دعوت کرد و حضرت علی علیه السلام جانشین خود معرفی نمود و فرمود: «همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود».

آیه: احزاب، ۳۳

«۳» گزینه ۱۳۲۰

این سؤال را باید با توجه به معنای آیه تطهیر پاسخ داد:

اتما يريد الله ليذهب عنکم همانا خدا اراده کرده که از شما اهل بیت پلیدی و ناپاکی را دور گرداند.	الرجس اهل البيت
و یطهرکم تطهیراً و شما را کاملاً پاک و طاهر قرار دهد.	

ارتباط: آیه و حدیث: صفحه‌های ۶۶ و ۶۷

«۳» گزینه ۱۳۲۱

- یکی از پیامهای آیه اطاعت و حدیث جابر این است که: آن جا که مصادق اولی‌الامر در آیه مشخص نشده، برای آگاهی مردم و اشتباہ‌نکردن آن‌ها لازم است که رسول خدا ﷺ مصادق آن را مشخص نمایند و جزئیات آن را بیان کنند.

۱۳۳۵ گزینه «۱»

حدیث صفحه‌های ۶۸ و ۶۹ / متن: صفحه‌های ۶۸ و ۶۹

پیامبر ﷺ خطاب به حضرت علیؑ در حدیث شریف منزلت می‌فرمایند: «انت متی بمنزلة هارون من موسی الا انه لا نبی بعدی: تو برای من به منزله هارون برای موسی هست، جز این که پس از من پیامبری نیست.» در این حدیث، عبارت «لا نبی بعدی» بیانگر مفهوم ختم نبوت است که بیانگر تفاوت هارون و امام علیؑ می‌باشد.

پس از حجۃ‌البلاغ و نزول آیه تبلیغ، پیامبر ﷺ در طی سخنرانی مفصلی حدیث غدیر «من کنت مولاہ فهذا علی مولاہ» را بیان کردند.

آیه: مائدۀ ۶۷

۱۳۳۶ گزینه «۲»

در عبارت «و الله يعصمك من الناس»: «خداؤند تو را از مردمان حفظ می‌کند.» خداوند به پیامبر اطمینان قلبی می‌دهد که او را حفظ خواهد کرد. با توجه به این عبارت می‌فهمیم که ابلاغ ولایت امیر مؤمنان بی‌دغدغه نیست و خطراتی پیامبر را تهدیدی می‌کرده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «ان لم تفعل فما بلغت رسالته» ← اهمیت ابلاغ ولایت امام علیؑ

گزینه (۳): «ان الله لا يهدى القوم الكافرين» ← عدم هدایت کافران

گزینه (۴): «بلغ ما انزل اليك من ربك» ← دستور ابلاغ ولایت امام علیؑ

آیه: مائدۀ ۵۵ / متن: صفحه ۶۵

۱۳۳۷ گزینه «۲»

صداق آیه ولایت، امام علیؑ است. نزول این آیه در شرایطی که حضرت علیؑ در رکوع انگشتی خود را به فقیری بخشید و اعلام ولایت حضرت علیؑ از جانب رسول خدا ﷺ، برای آن بود که مردم با چشم ببینند و از زبان پیامبر بشنوند تا امکان مخفی کردن آن نباشد.

پنهان: ثقت کنید هدف آیه بیان پخشش حضرت علیؑ نیست (دلیل

نادرستی گزینه ۱). پیامبر از همان ابتدای بعثت، حضرت علی را جانشین خود کرده بود (دلیل نادرستی گزینه ۳). در گزینه چهارم هم ویزگی‌های ولی به طور کامل نیامده، پس نادرست است.

آیه: مائدۀ ۵۵

۱۳۳۸ گزینه «۴»

برای پاسخ به این سؤال شما باید انتهای آیه را حفظ باشید. خداوند در عبارت «فما بلغت رسالته» اهمیت مسئله ولایت و جانشینی را بیان می‌کند، زیرا می‌فرماید اگر ولایت حضرت علیؑ را اعلام نکند، رسالت‌ش را انجام نداده است و در عبارت «و الله يعصمك من الناس ان الله لا يهدى القوم الكافرين» به پیامبر وعده می‌دهد که او را حفظ خواهد کرد، زیرا ابلاغ این پیام الیه منافع برخی را به خطر می‌انداخت. از میان «کافران» و «منافقان» که در گزینه‌ها آمد، «منافقان» صحیح است؛ زیرا کافران با مسئله جانشینی پیامبر، کاری نداشتند، در حالی که مسلمانان منافق پس از رحلت رسول خدا ﷺ مانع از انجام فرمان ایشان مبنی بر جانشینی علیؑ شدند.

آیه: شعراء، ۲/۲۱۴ / متن: صفحه ۶۴

۱۳۳۹ گزینه «۱»

حدود سه سال از بعثت گذشته بود که این فرمان از جانب خداوند برای پیامبر ﷺ آمد: «و انذر عشيرتك الاقربين: خوبشان تزدیکت را انذار کن.» پس از آن که پیامبر ﷺ، بیعت حضرت علیؑ را پذیرفت، به مهمانان فرمود: «همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

۱۳۴۰ گزینه «۲»

تفکر: صفحه ۶۵
با توجه به پاسخ راهنمای معلم، این اقدام پیامبر اکرم ﷺ نشان می‌دهد، جانشینی پیامبر چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود.

آیه: مائدۀ ۶۷ / احزاب، ۱/۶۷ حدیث: صفحه ۶۷

۱۳۴۱ گزینه «۱»

آیه تبلیغ: «يا ايتها الرسول بلغ ما انزل اليك من ربك» در غدیر خم نازل شد. آیه تطهیر: «اتما يريد الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت ...» در منزل ائمه‌شیعه نازل شد.

حدیث ثقلین را پیامبر اکرم ﷺ به طور مکرر، از جمله در روزهای آخر عمر خود بیان می‌فرمود.

ارتباط مفهومی: آیه / حدیث

پیامبر ﷺ در تبیین آیه اولی‌الامر: «يا ايها الذين آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی‌الأمر منکم» حدیث جابر را بیان کردند تا مردم اولی‌الامر را بشناسند. ایشان در حدیث جابر پیامون امام مهدی ﷺ فرمودند: «... اوست که از نظرها پنهان می‌شود و غبیت او طولانی می‌گردد تا آن جا که فقط افرادی که ایمان راسخ دارند، بر عقیده به او باقی می‌مانند.»

آیه: نساء، ۵/۵۹ / ترکیبی: درس ۳ - دوازدهم

با توجه به آیه اطاعت می‌فهمیم لازمه اطاعت از خداوند که همان تحقق توحید

عملی است، اطاعت از رسول خدا و جانشینان ایشان می‌باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): لازمه اطاعت از خدا (نه اولی‌الامر) اطاعت از رسول و اولی‌الامر است.

گزینه (۲): منظور از اولی‌الامر، جانشینان رسول خداست، نه حاکمان.

گزینه (۴): مسلمانان در برنامه‌های فردی و اجتماعی باید از خدا، پیامبر و

اولی‌الامر پیروی کنند.

۱۳۳۱ گزینه «۱»

پیامبر ﷺ در حدیث جابر پیامون حضرت مهدی ﷺ می‌فرمایند: «... اوست

که از نظر مردم پنهان می‌شود و غبیت او طولانی می‌گردد تا آن جا که فقط

افرادی که ایمان راسخ دارند، بر عقیده به او باقی می‌مانند.» در این حدیث

به غبیت طولانی امام عصر ﷺ اشاره شده نه عمر طولانی ایشان، هم‌چنین

ایمان و اعتقاد راسخ لازمه پایبندی بر عقیده به امام زمان ﷺ است.

آیه: احزاب، ۳۳

۱۳۳۲ گزینه «۴»

حضرت زهرا ﷺ از اهل بیتی است که عصمت‌شان در آیه تطهیر: «اتما يريد

الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت و يطهركم تطهيرًا» بیان شده است و

ایشان چون دارای علم و عصمت کامل‌اند، پیروی از کلام و رفتارشان بر همه

مسلمانان واجب است.

آیه: مائدۀ ۵۵ / متن: صفحه ۶۵

۱۳۳۳ گزینه «۴»

زمانی که آیه ولایت: «اتما ولیتكم الله و رسوله و الذين آمنوا اطیعوا

الصلوة و يؤتون الزکاة و هم راكعون» «همانا ولی شما خداوند و رسول اوست

و مؤمنانی که نماز را بر پا می‌دارند و در حال رکوع زکات می‌دهند.» بر

پیامبر ﷺ نازل شد، رسول خدا ﷺ دریافت که چنین واقعه‌ای رخ داده است و

کسی در رکوع صدقه داده است و خداوند قصد دارد او را معرفی کند، با شتاب

و در حالی که آیه را می‌خواند و مردم را از آن آگاه می‌کرد، به مسجد آمد.

مصدق این آیه، امام علیؑ است و نزول این آیه در چنین شرایطی و

اعلام ولایت حضرت علیؑ از جانب رسول خدا ﷺ، برای آن بود که

مردم با چشم ببینند و از زبان پیامبر بشنوند تا امکان مخفی کردن آن نباشد.

پنهان: واژه «کتمان» که در گزینه‌های (۳) و (۴) آمده، به معنای «مخفي کردن» است.

۱۳۳۴ گزینه «۲»

ترکیبی: آیات: نساء، ۵/۵۹ و ۶/۶۰ / درس ۴ - یازدهم

در این سؤال، طراح از دانش آموزان خواسته که شماره آیه و نام سوره را حفظ باشند:

آیه ۵۹ سوره نساء: «يا ايها الذين آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی‌الامر

منکم»: «ای مؤمنان، از خدا و رسولش و ولی امرتان اطاعت کنید.»

آیه ۶۰ سوره نساء: «أَ لَمْ ترِ إِلَيْهِ الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أَنْزَلْنَا بِمَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ وَ

مَا أَنْزَلْنَا مِنْ قَبْلِكُمْ إِنْ يَحْكُمُوا إِلَيْهِمْ بِالظَّالِمَاتِ وَقَدْ أَمْرَأْتُمْ بِهِ وَ

يَرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضْلِلَهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا»: «آیا ندیدهای کسانی که گمان می‌برند

به آن چه بر تو نازل شده و به آن چه پیش از تو نازل شده، ایمان دارند، اما

می‌خواهند داوری به نزد طاغوت برند، حال آن که به آنان دستور داده شده که

به آن کفر بورزند و شیطان می‌خواهد آنان را به گمراهی دور و درازی بکشانند.»

حدیث: صفحه‌های ۶۸ و ۶۹ / متن: صفحه ۶۹

حضرت موسی از خدا خواست که هارون را مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت مردم قرار دهد و پیامبر ﷺ خطاب به حضرت علی علیه السلام فرمود: «اوست که از منزلت می‌فرمایند: انت متی بمنزلة هارون من موسی آلا انه لا نبی بعدی: تو برای من به منزلة هارون برای موسی هستی، جز این که پس از من پیامبری نخواهد بود.»

پیامبر ﷺ در واقعه غدیر، سخن «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» را بیان کردند که در رابطه با ولایت خداوند و پیامبر بر مؤمنان بوده است. سپس پیامبر ﷺ سه بار تکرار کردند: «من کنت مولاہ فهذا علی مولاہ». در نتیجه جمله سه بار مکرر آن حضرت، در مستند دوم بود.

آیه: مائده، ۵۵

با توجه به آیه ﴿اتما وليکم الله و رسوله و الذين آمنوا الذين يقيمون الصلاة و يؤتون الزكاة و هم راكعون﴾: «همانا ولی شما فقط خدا و رسول اوست و مؤمنانی که نماز را بر پا می‌دارند و در حال رکوع زکات می‌دهند.» می‌فهمیم که ولایت داشتن بر انسان‌ها فقط مخصوص خداوند و پیامبر و اوصای برحق ایشان (اماکن) است که ویزگی‌هایشان در این آیه ذکر شده است.

پدن: از کلمه «اتما» که علامت حصر است، به مفهوم «انحصار» پی می‌بریم.
متن: صفحه ۶۳

گسترش اسلام در نقاط دیگر، ظهور فرقه‌ها و مکان‌های مختلف و پیدایش مشکلات پیچیده ایجاب می‌کند که پس از پیامبر ﷺ نیز شخصی به عنوان امام از طرف خداوند وجود داشته باشد تا مردم از گمراهی نجات بابند.

پدن: این که امام از جانب خداست، بیانگر الهی بودن مقام امام است.
متن: صفحه ۶۴

تشخیص عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست؛ یعنی انسان‌ها نمی‌توانند تشخیص دهند که چه کسی مخصوص است و مرتكب هیچ گناهی نمی‌شود؛ بنابراین همان‌طور که پیامبر از طرف خدا معرفی و معین می‌شود، تنها خداوند است که می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند و به مردم بشناساند.

متن: صفحه ۶۳

دریافت و ابلاغ وحی پس از رحلت پیامبر پایان می‌پذیرد.

مرجعيت علمی پس از رحلت پیامبر ادامه می‌یابد.
ولایت ظاهري پس از رحلت پیامبر ادامه می‌یابد.

آیه: احزاب، ۱/۳۳ حدیث: صفحه ۶۷

چون اهل بیت مخصوصاند، سخن و عمل آنان برای ما حجت است و باید زندگی خود را بر محور سخن و عمل اهل بیت تنظیم کنیم. عصمت اهل بیت علیهم السلام در آیه تطهیر بیان شده است: ﴿اتما برید الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت﴾ این که قرآن و اهل بیت همواره با هماند و هیچ‌گاه از هم جدا نمی‌شوند در عبارت «انهالا لى يفترقا» در حدیث ثقلین بیان شده است.

آیه: مائد، ۶۹ متن: صفحه ۶۹

در آیه تبلیغ: ﴿يا ايتها الزرسول بلغ ما انزل اليك من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالته و الله يعصمك من الناس﴾ «ای پیامبر، آن‌چه را که بر تو نازل کردیم، ابلاغ کن و اگر ابلاغ نکنی، رسالت را نرساندهای و خداوند تو را از خطر مردم حفظ می‌کنند. خداوند به پیامبر دستور می‌دهد که ولایت حضرت علی علیه السلام به مردم ابلاغ کند. پیامبر ﷺ در واقعه غدیر، ابتدا سخن «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» را بیان کردند که در رابطه با ولایت خداوند و پیامبر بر مؤمنان بود و سپس با بیان عبارت: «من کنت مولاہ فهذا علی مولاہ»، ولایت حضرت علی را به مردم رساندند.

حدیث: صفحه ۶۶

پیامبر ﷺ در حدیث جابر در خصوص امام عصر علیهم السلام فرمود: «اوست که از نظر مردم پنهان می‌شود و غبیت او طولانی می‌گردد تا آن‌جا که فقط افرادی که ایمان راسخ دارند، بر عقیده او باقی می‌مانند.» با توجه به این حدیث، ایشان «راسخان در اعتقاد» را در خصوص غبیت طولانی آخرين حجت خداوند بیان فرمود.

آیه: مائد، ۶۷

این سوال را باید با توجه به مفهوم هر یک از عبارات آیه پاسخ داد: **يا ايتها الررسول بلغ ما انزل اليك من ربک** «ای رسول، آن‌چه از سوی پروردگارت بر تو نازل شده، برسان.»: حتمیت ابلاغ رسالت خداوند با اعلان ولایت امیر مؤمنان علی علیه السلام (گرینه ۳).

و ان لم تفعل فما بلغت رسالته «او اگر چنین نکنی، رسالتش را نگزارده‌ای.»: هم‌وزن بودن ابلاغ ولایت با رسالت پروراز و فرود بیست و سه ساله (گرینه ۱). **و الله يعصمك من الناس** «و خداوند تو را از مردمان حفظ می‌کند»: ابلاغ ولایت امیر مؤمنان علی علیه السلام همراه با مشکلات است، نه خالی از هر دغدغه دل‌آزار (نادرستی گرینه ۴).

فإن الله لا يهدى القوم الكافر «خداوند، کافران را هدایت نمی‌کند.»: بی‌نصبی کافران از هدایت الهی، امری مسلم و اجتناب‌ناپذیر است (گرینه ۲).

حدیث: صفحه ۶۷

با توجه به عبارت: «ما ان تمسکتم بهما لن نفلوا ابداً: اگر به این دو تمسک جویید، هرگز گمراه نمی‌شوید.» که در حدیث ثقلین آمده است، مسدودبودن (بسیه‌بودن) همیشگی راه ضلالت (گمراهی)، با تمسک به قرآن و اهل بیت میسر می‌شود.

متن: صفحه ۶۴

سه سال پس از بعثت، خداوند در آیه انذار به پیامبر ﷺ فرمود: «خوبیان نزدیک را انذار کن.» پیامبر نیز برای اجرای این فرمان ۴۰ نفر از بزرگان بنی‌هاشم را به اسلام دعوت کرد، در حالی که همه مهمانان سکوت کردند، حضرت علی علیه السلام با پیامبر بیعت کرد. پیامبر نیز درباره ایشان فرمود: «همانا این (حضرت علی) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.» «وصی من» بیانگر مقام وصایت و «جانشین من» بیانگر مقام خلافت است.

متن: صفحه ۶۴

جانشین پیامبر باید دارای ویزگی‌هایی مانند عصمت باشد. از آن‌جا که تشخیص ویزگی عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست؛ یعنی انسان‌ها نمی‌توانند تشخیص دهند که چه کسی مخصوص است و مرتكب هیچ گناهی نمی‌شود، بنابراین فقط خداوند می‌تواند فرد شایسته مقام امامت و جانشینی پیامبر ﷺ را تعیین کند.

تفکر در حدیث: صفحه ۶۹

با توجه به پاسخ راهنمای معلم، یکی از دلایلی که در واقعه غدیر می‌گوییم کلمه «مولی» به معنی سرپرست است نه دوست؛ این است که: پیامبر ﷺ قبل از بیان عبارت «من کنت مولاہ فهذا علی مولاہ»، عبارت «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» را بیان کردند که در رابطه با ولایت خداوند و پیامبر بر مؤمنان بوده است و این دو سخن پیامبر باید با هم مرتبط باشند. در نتیجه گرینه (۳) پاسخ صحیح است.

بررسی سایر گرینه‌ها:

گرینه (۱): کلمه مولی در زبان عربی هم به معنی دوست و هم به معنی سرپرست به کار می‌رود.

گرینه (۲): درست است که امامت استمرار نبوت است، اما هیچ ارتباطی با معنی کلمه «مولی» ندارد.

گرینه (۴): آیه ﴿اتما وليکم الله ...﴾ آیه ولایت است و هیچ ارتباطی با واقعه غدیر ندارد.

تفکر در حدیث: صفحه ۶۷

با توجه به عبارت: «ما ان تمسکتم بهما لن تضلوا ابداً» در حدیث ثقلین می فهمیم: در صورتی مسلمانان گمراہ نمی شوند که به قرآن و اهل بیت تمسک جویند. در نتیجه پیامبر گرامی اسلام هدایت همیشگی امت اسلامی را در گرو تمسک همیشگی به ثقلین اعلام فرمود.

یکی از پیامهای حدیث ثقلین آن است که: همان طور که قرآن و پیامبر از هم جدا نمی شوند، قرآن و اهل بیت نیز همواره با هم‌اند. در نتیجه برای پاسخ به قسمت دوم سؤال، باید قرآن و پیامبر را انتخاب کنیم.

پیام دیگر حدیث ثقلین آن است که: همان طور که قرآن همیشگی است، وجود معصوم نیز در کنار آن همیشگی است. در نتیجه برای پاسخ به قسمت سوم سؤال، باید بگوییم: قرآن همیشگی، ایجاب می کند عصمت همیشگی را.

آیه: احزاب، ۱/۲۳ متن: صفحه ۶۸

در طی واقعه نزول آیه تطهیر، حضرت فاطمه نازل، علی، حسن و حسین نازل نزد پیامبر رفتند. پیامبر دعا کردند: «خدایا، اینان اهل بیت من‌اند. آنان را از هر پلیدی حفظ کن.» خداوند نیز دعای پیامبر را ایجاب کرد و آیه: «أَنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيذْهَبَ عَنْكُمُ الْجُنُسُ أَهْلُ الْبَيْتِ...» را بر پیامبر نازل کرد. پیامبر برای آگاهی مردم از این موضوع، مدت‌ها هر روز صبح، هنگام رفتن به مسجد از در خانه فاطمه نازل می‌گذشت و اهل خانه را «أهل بیت» صدا می‌زد و آیه تطهیر را مخواند. در نتیجه، وسیله اطلاع‌رسانی به دیگران، بیان مدت مدید صحبتگاهی پیامبر بود.

متن: صفحه ۶۹ آیه: مائدہ، ۶۷

با نزول آیه تبلیغ: «يَا إِيَّاهَا الرَّسُولُ بَلَغَ مَا نَزَّلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعُلْ فَمَا بَلَغَ رَسُولُهُ وَاللَّهُ يَعِصُمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهِدِ الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ»، خداوند به پیامبر دستور می‌دهد که ولایت حضرت علی را به مردم ابلاغ کند. پیامبر در واقعه غدیر، سخن «من اولی الناس بالمؤمنین من انفسهم» را بیان کردند و سپس سه بار تکرار کردند: «من كنت مولا فهذا على مولا».

تفکر در حدیث: صفحه ۶۹

همه پیامها مربوط به حدیث ثقلین است، به جز گزینه (۲) که مربوط به آیه تطهیر می‌باشد نه حدیث ثقلین.

آیه: مائدہ، ۵۵ متن: صفحه ۶۵

نزول آیه ولات: «أَنَّمَا وَلِكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا إِذْ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيَؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ» در شرایطی که حضرت علی در رکوع انگشتی خود را به فقیری بخشید و اعلام ولایت حضرت علی از جانب خداوند، برای آن بود که مردم با چشم ببینند و از زبان پیامبر بشنوند تا امکان مخفی کردن آن نباشد.

متن: صفحه ۶۴

امامان معصوم همه مستویت‌های پیامبر به جز دریافت و ابلاغ وحی را بر عهده دارند، به همین دلیل باید دارای ویژگی هایی مانند عصمت باشند و چون فقط خداوند می‌تواند عصمت انسان‌ها را تشخیص دهد، فقط او است که می‌تواند فرد شایسته مقام امامت را معرفی کند.

متن: صفحه ۶۷ آیه: ۲

حضرت موسی از خدا می‌خواهد که هارون را مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت مردم قرار دهد و پیامبر خطاب به حضرت علی در حدیث شریف منزلت می‌فرمایند: «انت متى بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبي بعدى: تو براى من به منزلة هارون برای موسی هستی جز این که پس از من پیامبری نخواهد بود.»

متن: صفحه‌های ۶۴ و ۶۵

لامه جانشینی رسول خدا علم و عصمت از گناه و اشتباه است. پیامبر در واقعه یوم‌الاذار خطاب به خوشان خود فرمود: «همانا این (حضرت علی) برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.»

حدیث: صفحه ۶۶ ارتباط مفهومی: آیه/ حدیث

وقتی آیه «يَا إِيَّاهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطْبَعُوا اللَّهَ وَ اطْبَعُوا الرَّسُولَ وَ اولى الامر منکم» بر پیامبر نازل شد، جابر نزد پیامبر رفت و از ایشان خواست تا اولی‌الامر را معرفی کنند.

پیامبر در حدیث ثقلین، اهل بیت و قرآن را دو میراث گران‌بهای خود معرفی کردند. مصادیق اهل بیت در واقعه نزول آیه تطهیر، امام علی، حضرت زهراء، امام حسن و امام حسین نازل بیان شده بودند.

حدیث: صفحه‌های ۶۷ و ۶۹

پیامبر در حدیث ثقلین: «أَتَى تَارِكٌ فِي الْقَلِيلِ كِتَابَ اللَّهِ وَ عَتَرَتِي أَهْلَ بَيْتٍ مَا انْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضْلَلُوا ابْدًا»: «همانا من دو چیز گران‌بهای نزد شما می‌گذارم؛ کتاب خدا قرآن و عترتم اهل بیت را تا زمانی که به این دو چنگ زنید هیچ‌گاه گمراه نخواهد شد.» شرط هدایت را ثبات قدم در تمسک به قرآن و اهل بیت نازل می‌داند. در نتیجه، جمله «ما ان تمسکتم بهما لن تضلوا ابدا» حاوی پیام «تضمن ثبات قدم در طریق هدایت» است.

پیامبر در واقعه غدیر مقام ولایت و جانشینی حضرت علی پس از خود را به مردم اعلام کرد: «من كنت مولا فهذا على مولا». در نتیجه «برقراری استمرار حاکمیت»، از حدیث غدیر دریافت می‌شود.

آیه: نساء، ۵۹

در آیه: «يَا إِيَّاهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطْبَعُوا اللَّهَ وَ اطْبَعُوا الرَّسُولَ وَ اولى الامر منکم»: «ای مؤمنان، از خدا و رسول و اولی‌الامر پیروی کنید.» خداوند راه حل اسلام برای تداوم رسالت و اجرای احکام دین الهی را پیروی مردم از اولی‌الامر یا امامان بیان می‌کند.

متن: صفحه ۶۴ تفکر: صفحه ۶۵

حدود سه سال از بعثت گذشته بود که این فرمان از جانب خداوند برای پیامبر آمد: «وَ انذِرْ عَشِيرَتَ الْأَقْرَبِينَ»: «خوبیشان نزدیکت را انذار کن.» با توجه به پاسخ راهنمای معلم، از این که پیامبر در شرایطی که هنوز موقعیتی کسب نکرده بود و حتی خویشان نیز دعوت او را نپذیرفته بودند، جانشین خود را معین کرد، نشان می‌دهد که: جانشینی پیامبر اکرم پیغمبر چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود.

متن: صفحه ۶۳/۶۴ حدیث: صفحه ۶۷

گسترش مزهای جغرافیایی، به وجود آمدن افکار و اندیشه‌های ضد و نفیض، فرقه‌های متفاوت دینی و رخداد حوادث تازه ایجاب می‌کند که پس از پیامبر نیز شخصی به عنوان امام از طرف خداوند وجود داشته باشد تا همان طور که در حدیث ثقلین پیامبر فرمودند مردم از گمراهی نجات یابند. گرینهای که به «نیاز به امام اشاره دارد، گزینه (۱) است.

بنده دقت کنید مسئولیت اول پیامبر پس از رحلت ایشان پایان می‌یابد. در نتیجه قلمروهای سه‌گانه رسالت که در گزینه (۴) آمد، نادرست است.

متن: صفحه ۷۰ آیه: احزاب، ۳۳

در طی واقعه نزول آیه تطهیر، حضرت فاطمه نازل، علی، حسن و حسین نازل نزد پیامبر رفتند. پیامبر دعا کردند: «خدایا، اینان اهل بیت من‌اند. آنان را از هر پلیدی و تاپاکی حفظ کن.» خداوند نیز دعای پیامبر را ایجاب کرد و آیه: «أَنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيذْهَبَ عَنْكُمُ الْجُنُسُ أَهْلُ الْبَيْتِ...» را بر پیامبر نازل کرد.

تفکر در حدیث: صفحه ۶۸

معنای صورت سؤال این است که: «همان طور که قرآن همیشگی است، وجود معصوم (نگهبانان الهی) نیز در کنار آن همیشگی است.» و «همان طور که قرآن و پیامبر از هم جدا نمی‌شوند، قرآن و اهل بیت نیز همواره با هم‌اند.» این دو مفهوم، پیام حدیث ثقلین است که می‌فرماید: «أَتَى تَارِكٌ فِي الْقَلِيلِ كِتَابَ اللَّهِ وَ عَتَرَتِي أَهْلَ بَيْتٍ مَا انْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضْلَلُوا ابْدًا وَ أَتَهُمْ لَنْ يَفْتَرُوا»

حدیث: صفحه ۶۹ / آیه: مائده، ۶۷

با نزول آیه تبلیغ: «**﴿يَا إِتَّهَا الرَّسُولَ بَلَغَ مَا أَنْزَلَ اللَّيْكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعُلْ فَمَا بَلَغَ رَسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ﴾**» ای پیامبر آن چه را که بر تو نازل کردیم، ابلاغ کن و اگر ابلاغ نکنی رسالتش را ادا نکرده‌ای خداوند تو از خطر مردم حفظ می‌کند» خداوند به پیامبر دستور می‌داد که ولایت حضرت علی را به مردم ابلاغ کند و در عبارت: «**﴿وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ﴾**» به پیامبر اطمینان قلبی می‌دهد که او را حفظ خواهد کرد: مصنوبیت جان پیامبر ﷺ با توجه به این عبارت، سخنرانی مفصلی پیامبر در عبارت «من کنت مولاہ فهذا علی مولاہ»، ولایت حضرت علی را به مردم ابلاغ کردند.

آیه: مائده، ۵۵ / متن: صفحه ۶۵

زمانی که آیه ولایت: «**﴿أَتَمَا وَلِيَّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيَؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾**» همانا ولی شما خدا و رسول اوسط و مؤمنانی که نیاز می‌خوانند و در حال رکوع زکات می‌دهند». بر پیامبر ﷺ نازل شد، ایشان شتابان به مسجد رفتند تا مصدق ولی را که حضرت علی بود به مردم معرفی کنند.

ارتباط مفهومی: آیه / حدیث

پیامبر ﷺ حدیث غدیر «من کنت مولاہ فهذا علی مولاہ» را پس از نزول آیه تبلیغ: «**﴿يَا إِتَّهَا الرَّسُولَ بَلَغَ مَا أَنْزَلَ اللَّيْكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعُلْ فَمَا بَلَغَ رَسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِ﴾**» بیان کردند.

متن: صفحه ۶۸ / ۱۳۸۲

حضرت موسی از خدا خواست که هارون را مشاور و پشتیبان خود در امر هدایت مردم قرار دهد و پیامبر ﷺ در سخنی با همین مضمون خطاب به حضرت علی در حدیث منزلت می‌فرمایند: «انت متی بمنزلة هارون من موسی الا انه لا نبی بعدی». ایشان نیز حدیث خواست و ایشان را به امامان و ائمه کردند.

متن: صفحه ۶۳

گسترش اسلام در نقاط دیگر، ظهور مکاتب و فرقه‌های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی را به دنبال داشت و نیاز به امام و رهبری که در میان انبوه افکار و عقاید، حقیقت را به مردم نشان دهد و جامعه را آن گونه که پیامبر اداره می‌کرد، اداره نماید، افزون تر می‌شد.

حدیث: صفحه‌های ۶۶ و ۶۸

در حدیث جابر پیامبر ﷺ در تفسیر اولی‌الامر، نام دوازده امام را بیان می‌کنند و هنگامی که به نام امام زمان ع می‌رسند، ایشان را همنام و هم‌کنیه خودشان معرفی کرده و مسئله غیبت ایشان را مطرح می‌کنند «از نظرها غایب شود...».

در حدیث منزلت عبارت «لا نبی بعدی: پیامبری پس از من نیست». بیانگر مفهوم ختم نبوت است.

«۴ گزینه ۱۳۷۹

حدیث: صفحه ۶۸ / متن ترکیبی: درس ۲ - یازدهم «۳ گزینه ۱۳۷۰

پیامبر ﷺ خطاب به حضرت علی در حدیث شریف منزلت می‌فرمایند: «انت متی بمنزلة هارون من موسی الا انه لا نبی بعدی: تو برای من به منزلة هارون برای موسی هستی جز این که پس از من پیامبری نیست». در این حدیث، عبارت «لا نبی بعدی» بیانگر مفهوم ختم نبوت است. اولین عامل ختم نبوت، آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی است.

حدیث: صفحه ۶۷ / ۱۳۷۱

پیامبر ﷺ به طور مکرر، از جمله در روزهای آخر عمر خود، حدیث ثقلین را برای مردم می‌خوانند. در حدیث ثقلین از عبارت: «**﴿أَتَىٰ تَارِكٌ فِيْكُمُ الْثَّقَلَيْنِ كَتَبَ اللَّهُ وَعَنْتَرَىٰ أَهْلَ بَيْتِيْ مَا أَنْ تَمْسَكَتْمُ بِهِمَا لَنْ تَضْلُّوْا إِلَيْهِمَا هَمَانِيْ دُوَّرِيْ چَيْزَ گَرَبَهَا نَزَدَ شَمَاءِيْ مَعْذَارِيْمَ كَتَبَ خَدَا قَرَآنَ وَعَتَرَتَمَ اهْلَ بَيْتِمَ رَا تَزَانِيَ كَهَ بَهَ آنَ دَوَ چَنَگَ زَنِيدَ هِيجَاهَ گَمَرَاهَ نَخَواهِيدَ شَدَّ.﴾**» می‌فهمیم تها راه دوری از ضلال و گمراهی تمسک به اهل بیت و قرآن است.

پند: عصمت اهل بیت ع از آیه تطهیر برداشت می‌شود.

آیه: نساء، ۵۹ / ۱۳۷۲

خداوند در آیه «**﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطْبَعُوا اللَّهَ وَاطْبَعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمُ الْمُنْكَرُ﴾**» (ای مؤمنان، از خدا و رسول و اولی‌الامر پیروی کنید). ولایت و سرپرستی پس از پیامبر را به امامان و ائمه کرده است و اطاعت از آنان را واجب اعلام می‌کند.

ارتباط مفهومی: آیه / حدیث

ابتدا آیه اولی‌الامر «**﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطْبَعُوا اللَّهَ وَاطْبَعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمُ الْمُنْكَرُ﴾**» بر پیامبر نازل شد و سپس جابر تفسیر «اولی‌الامر» را از پیامبر خواست و ایشان نیز حدیث جابر را بیان کردند.

در طی واقعه غدیر، ابتدا آیه تبلیغ «**﴿يَا إِتَّهَا الرَّسُولَ بَلَغَ مَا أَنْزَلَ اللَّيْكَ مَنْ رَتَكَ﴾**» بر پیامبر نازل شد و سپس ایشان در طی سخنرانی مفصلی حدیث غدیر را بیان کردند.

حدیث: صفحه ۶۹ / ۱۳۷۴

پیامبر ﷺ در واقعه غدیر عبارت: «من اولی‌الناس بالمؤمنین من انسفهم»: «ای مردم چه کسی به مؤمنان از خودشان سزاوارتر است؟» را بیان کردند که در رابطه با ولایت خداوند و پیامبر بر مؤمنان بوده است.

آیه: احزاب، ۲۳ / ۱۳۷۵

آیه تطهیر: «**﴿أَتَمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَذْهَبَ عَنْكُمُ الْجُنُسُ اهْلُ الْبَيْتِ وَيَطْهُرُكُمْ تَطْهِيرًا﴾**» «خداوند می‌خواهد از شما اهل بیت هرگونه پلیدی را دور کند و شما را پاک گرداند» بیانگر عصمت اهل بیت ع می‌باشد اما گزینه (۲) توضیحاتی درباره حدیث جابر است.

آیه: مائدۀ ۶۷ / ۱۳۷۶

در واقعه غدیر، پس از نزول آیه تبلیغ: «**﴿يَا إِتَّهَا الرَّسُولَ بَلَغَ مَا أَنْزَلَ اللَّيْكَ مَنْ رَتَكَ﴾**» لم تفعل فما بلغت رسالته و الله يعصمك من الناس»: «ای پیامبر آن چه را که بر تو نازل کردیم ابلاغ کن و اگر ابلاغ نکنی، رسالتش را ادا نکرده‌ای خداوند تو از خطر مردم حفظ می‌کند». پیامبر ﷺ طی سخنرانی مفصلی از مردم پرسیدند: «من اولی‌الناس بالمؤمنین من انسفهم» مردم گفتند: خدا و پیامبرش بر ما ولایت و سرپرستی دارند. طبق این جمله، بازتاب آن، قبول ولایت و سرپرستی خدا و پیامبرش بود.

پند: دقت کنید تعیین مصدق جانشینان پیامبر در حدیث جابر صورت پذیرفت.

متن: صفحه‌های ۶۴ و ۶۵ / ۱۳۷۷

جانشین پیامبر باید دارای ویژگی‌هایی مانند عصمت باشد. از آن جا که تشخیص ویژگی عصمت برای انسان‌ها (حتی پیامبر نبی) ممکن نیست فقط خداوند می‌تواند فرد شایسته مقام امامت و جانشینی پیامبر ع را تعیین کند.

ترکیبی: درس ۴ - یازدهم / متن: صفحه ۶۳ / ۱۳۷۸

تفسیر قرآن و تبیین احکام دین ← مرجعیت دینی ← پس از رحلت پیامبر ع ادامه می‌یابد.

تصرف در عالم خلقت به اذن خداوند ← ولایت معنوی

